

ZOPER VOJAŠKI POLIGON OB TROMEJI

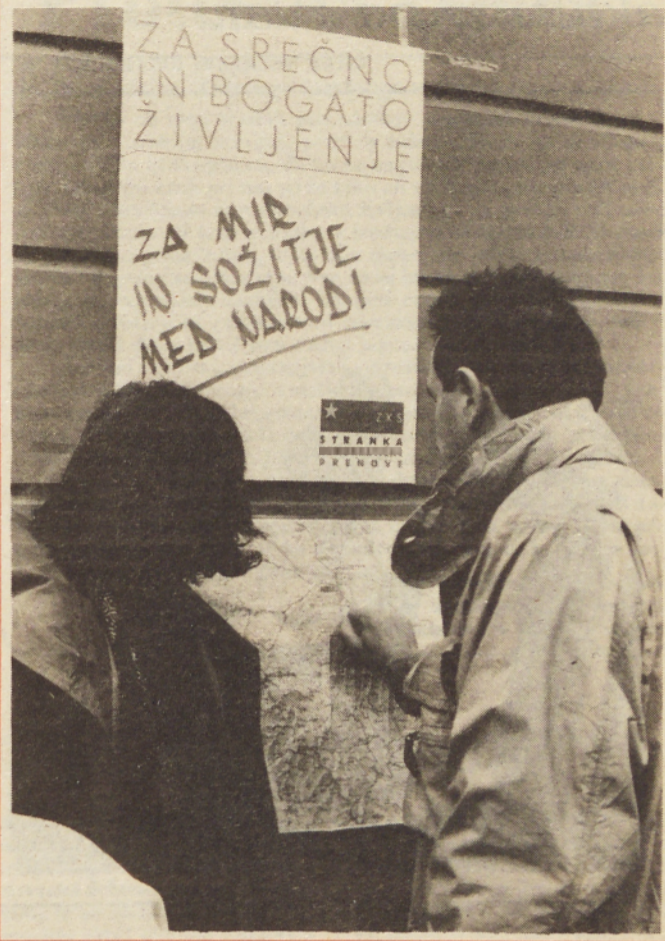
V Evropo brez ovir — na to geslo so bila ubrana vsa protestna zborovanja ob severni in vzhodni meji, razvidno nadstrankarsko naravnana, kar se je posebno očitno pokazalo v obsejni Gornji Radgoni, kjer je pogled več sto zbranih pri tamkajšnjem mednarodnem mejnem prehodu segal na most prijateljstva na reki Muri, ki sta ga leta 1969 odprla Tito in Jozip Broz.

Dogajalo se je minuli petek med četrto in šesto uro popoldne vzdolž pomurskega dela slovenske meje z Avstrijo in Madžarsko. »Tu, na naši meji smo se zbrali, ker vemo, da streljanje na mejah in širjenje pristojnosti vojske v tisočmetrskem pasu ni namenjeno ne miru ne varnosti. Namenjeno je strahovanju ljudi. Kdor je oborožen z naperjenimi puškami in militariziranim pasom, živi v zaporu. Zato zahtevamo takojšen umik predloga sprememb in dopolnitev zveznega zakona o prehajanju državne meje in gibanju v mejnem pasu z dnevnega reda in razprav v skupščini SFRJ in takojšnjo prepoved streljanja na meji na neoborožene civilne osebe. Meje so tu le zato, da jih lahko brez težav prekoračimo. Zato zahtevamo, da skupščina SFRJ

takoj obravnava in sprejme predlog za uvedbo prehoda državne meje z osebno izkaznico,« je vsebina izjave, ki jo je podpisalo na desetino Gornjeradgončanov in okoličanov; tudi predstavniki avstrijske Radgone so se solidarizirali s protestniki. »Kaj želimo doseči? Želimo doseči vojaški poligon na meji s tremi državami: Madžarsko, Avstrijo in Italijo od Lendave do Kopra? NE in še enkrat NE!« je pribil vodja radgonske ZKS-Stranke demokratične prenove Dušan Zagorc in v imenu organizatorja (ZKS-SDP Gornja Radgona) med navzoče posredoval več konkretnih zahtev. Na govorniškem odru so se nato zvrstili ključni politični liderji Pomurja: Boris Prejac (ZKS-SDP), Milan Nekrep (Zveza socialistov), demosačevci, oglasil se je tudi rad-

gonski župan Peter Fridau. Podobno, le da v manjšem obsegu, se je dogajalo na mednarodnih mejnih prehodih v Gederovcih in Kuzmi, kjer so prav tako pobirali podpise in protestirali zoper širjenje stometrskega mejnega pasu na tisočmetrskega. Mejo naj varuje milica, zahteva tukajšnje prebivalstvo in še: »Ustvarjamo razmere, da bo meja dejansko živa in gosto naseljena!« To pa pomeni vlaganje sredstev za urejanje naselij, infrastrukture in vsega potrebnega za »zeleno in ne sivo mejo« — tudi iz republiške blagajne. Kot zanimivost omenimo, da so se na mednarodni mejni prehod v Kuzmo protestniki pripeljali kar s traktorji, saj je to veliko dvolastnikov, ki imajo obdelovalne površine onkraj meje.

foto Branko Žunec
Nataša Juhnov

Vzpon ali propad

TURIZMA — pod tem naslovom boste na 5. strani našli aktualno temo, ki govori o posledicah gospodarskih ukrepov v turizmu, o slabostih davčne politike in omejevanju bank.

Je pomlad narodov tudi pomlad narodnosti?

Pravzaprav je veliko simbolike. Leto 1848, pomlad narodov, Petöfi s klicem: Vstani, Madžar! Kakšnih 140 let zatem je srednja Evropa zopet znanih pomladi. Cvetovi so se odpirali, hitro, eden za drugim: Madžarska, Poljska, Nemška demokratična republika, Češkoslovaška, Romunija... Dih pomladi je vendarle zavel tudi v domačih logih, ponekod so se vetrovi že razdivjali, drugod so sapice šele začele pihati.

Tukaj na pladnju so torej velike besede: svoboda, demokracija, človekove pravice... In tukaj so tudi naše narodnosti. Kakšno je njihovo mesto v teh spremembah?

Pravzaprav ni človeka, ki se ne bi veselil pomladi narodov in resnične vladavine ljudstva, hkrati pa je vendarle živ strah, da to ne bo pomlad narodnosti. Zakaj? V demokratičnih spremembah so prišli na površje tudi nacionalistični glasovi. In večstrankarski sistem je pač večstrankarski sistem. Ni idealen, vendar boljše ni. Manjšinska mnenja (in narodnosti so manjšine) lahko potegnemo v političnih igrah in igrinah krajši konec.

Kaj smo storili v Sloveniji, da vendarle ne bi bilo tako? Zavedali smo se, da je najpomembnejše vprašanje, kako zagotoviti narodnostno zastopnost v najvišjih telesih odločanja, od občinske do republiške skupščine. Rešitev, ki so jih uzakonila ustavna dopolnila, bodo zagotovila narodnostnega delegata v vseh treh zborih republiške skupščine, podobno je v občinskih skupščinah. In Madžari v Pomurju so zadovoljni s temi rešitvami. V tem trenutku tudi ne vidijo potrebe, da bi ustanovili svojo, enonacionalno stranko. Pripadnike narodnosti lahko najdemo v vrstah vseh strank, ki so

se pojavile v pomurskem prostoru.

Kaj so storili drugi? Italijani na Obali so ustanovili svojo stranko, saj hočejo tudi na ta način opozarjati na svoje probleme. Enako zdaj počnejo recimo Madžari v Vojvodini in na Hrvaškem. Po njihovih besedah so prisiljeni to storiti, saj drugače ne bodo uspeli priti v parlament. Slednje pa bi pomenilo, da jih praktično ni.

Kaj je torej pravi recept? Ustanavljanje enonacionalnih strank najbrž ni najboljša rešitev, vendar pa je potrebno zagotoviti takšne razmere, tako pravne kot življenjske, da bo pomlad narodov postala tudi pomlad narodnosti, pomlad manjšin v najširšem pomenu te besede. To naj bo tudi pomlad vsakega posameznika. Le na ta način bomo bližje demokraciji, svobodi...

Silva Eöry

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

VESTNIK

Murska Sobota, 15. marca 1990 • Leto XLII • Št. 10 • Cena 7,70 din

GATT in Jugoslavija

Center za usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev pri Gospodarski zbornici Slovenije je v sodelovanju z republiškim komitejem za mednarodno sodelovanje in razvoj ter zveznim sekretariatom za gospodarske odnose s tujino v Radencih pripravil pogovor z namestnikom generalnega direktorja GATT-a, Charlesom Carlislejem. Pogovor je potekal pod naslovom GATT in Jugoslavija ter podjetniško prilagajanje sporazumom Urugvajске runde.

Sistem GATT-a, ki zajema Splošni sporazum o carinah in trgovini ter vrsto sporazumov, ki podrobneje pojasnjujejo nekatere določila Splošnega sporazuma, urejajo uporabo nekaterih nencarinskih ukrepov ali trgovine

na nekaterih blagovnih področjih, predstavlja danes osnovni večstranski trgovinski sistem oziroma temelj mednarodne trgovinske politike. Rezultati tako imenovane Urugvajске runde večstranskih trgovinskih poga-

janj v okviru GATT-a, katerega članica je Jugoslavija od leta 1966, bodo skupno z nastankom Evrope 92 določali zunanje možnosti jugoslovanskega in slovenskega gospodarstva za vključevanje v mednarodne gospodarske odnose, še zlasti pa možnosti trgovanja. Korak z razvojem v svetu bomo lahko držali le s pripravljenostjo in usposobljenostjo za ustrezna prilagajanja. Statičnost in samozadostnost pa nas bosta pahnila nazaj v uvozno nadomestno razvojno politiko ali vsaj v negativno izsiljeno prilagajanje — oboje pa bo pomenilo nadaljnje vsesplošno zaostajanje in zapiranje razvojnih perspektiv.

Radmila Milojević, načelnica zveznega oddelka za sodelovanje z GATT-om, je poudarila, da je Urugvajska runda v naši stvarnosti še premalo živa, vendar se moramo zavedati dejstva, da se vsi prihodnji pogovori z Evropsko skupnostjo in EFTO ter drugimi tovrstnimi organizacijami ne bodo mogli nadaljevati, dokler ne bo Urugvajski krog sklenjen, to je do konca leta, ko naj bi na ministrskem sestanku v Bruslju sprejeli večstranske sporazume. V naši državi smo zadovoljni s tekočo gospodarsko politiko, saj smo liberalizirali več področij, še zlasti pa to velja za carine in trgovino. Za vse to bomo zahtevali posojilo, še več pa bomo skušali storiti za liberalizacijo farmacevtske industrije.

Carlisle je poudaril, da v pogajanjih nastopa vsaka država zase in da imajo manjše slabši, vendar ne nepomemben položaj. Zanimale so ga predvsem razmere v našem kmetijstvu. Predstavniki s tega področja mu je pojasnil, da je naše kmetijstvo razdrobljeno in slabo produktivno. Popolna liberalizacija kar čez noč je za nas nesprejemljiva, saj bi se kmetijstvo znašlo pred vprašanjem obstoja. Zato mora biti liberalizacija te dejavnosti postopna, medtem ko Združene države Amerike zahtevajo popolno liberalizacijo vseh dejavnosti, še zlasti pa trgovine. Določene omejitve bodo kljub vsemu morale ostati, vendar bo po besedah gospoda Carlisleja usklajevanje interesov ZDA in Evropske skupnosti precej naporno, saj vztrajata vsaka pri svojem.

Beseda na srečanju v Radencih je tekla tudi o vplivu političnih sprememb v vzhodni Evropi na nadaljnje delovanje GATT-a, o vplivu gospodarskih zbornic na poslovne spore, zlasti mednarodne ter o protidumpinškem kodeksu.

Jože Graj

Lidija Kosi

Gambirinus
je ime,
ki odžeja

talis

Peticija za avtocesto Lendava — Ljubljana

Ze več let govorimo in pišemo, kako nujno bi bilo celovito posodobiti magistralno cestno povezavo Lendava—Murska Sobota—Gornja Radgona—Počehova pri Mariboru, saj je to pomursko okno v svet. Letos smo se nadejali, da bodo dela stekla. Če ne, naj bi organizirali tudi blokado te ceste. Zato smo z velikim zanimanjem in upanjem pričakovali posvet o cestni problematiki, ki ga je v petek v Celju sklical republiška Uprava za ceste. Na njem so seveda sodelovali tudi predstavniki iz Pomurja. In kaj se je zgodilo? Skoraj nič omembe vrednega, oziroma kaj takega, kar še ne bi bilo znano. Republiški funkcionarji so tarnali, da ni denarja, predstavniki prizadetih občin pa so dokazovali, kako pomembna je ta cestna povezava za slovensko gospodarstvo. Geza Farkaš iz Murske Sobotne se je med drugim vprašal, ali je Pomurje še v Sloveniji, če pa se skoraj prej kot v Ljubljano lahko pripelješ v Budimpešto na Madžarskem. Ampak vse skupaj ni nič pomagalo. Predstavniki Uprave za ceste so pristali le na to, da bodo podprli zahteve, da se gradnja avtoceste Celje—Ljubljana uvrsti med prednostne naloge v naslednjem srednjeročnem obdobju. Do konca leta bodo proučili, ali bo pod Trojanami predor ali ne, obenem pa bodo začeli pripravne za ureditev tretjega voznega pasu čez trojanski klanec, ki ga bodo zgradili v dveh letih. To pa naj ne bi pomenilo, da bo s tem odložena gradnja sodobne ceste. Predstavniki ZSMS — liberalne stranke Celje pa so na tej seji napovedali, da bodo organizirali podpisovanje peticije za zgraditev avtoceste Lendava—Ljubljana, ki jo bo prav gotovo podpisalo tudi veliko Pomurcev.

OB 15. MARCU, madžarskem kulturnem prazniku, so Madžari v Pomurju proslavili tudi 15 let delovanja narodnostne organizacije. Doslej so imeli samoupravne interesne skupnosti za prosveto in kulturo, ki so se ob spremembi slovenskih ustavnih dopolnil, spremenile v narodnostne samoupravne skupnosti.

Petnajst let naj bi bilo podlaga nadaljnjega razvoja Madžarov v Sloveniji. To smo slišali tudi na osrednji proslavi, ki je bila v dobrovojniškem kulturnem domu.

Več o praznovanju lahko preberete na 8. strani.

»Spominjaj se sobotnega dne...«

Pogovor s pridigarjem adventistične cerkve v Murski Soboti Janezom Borsetom. Stran 7.

modni bazar

BELLA ME

Lendavska 22, Murska Sobota

nagrajuje naročnike

VESTNIKA

Pomladna znamenja novega oblačenja so v barvah. Novo modno zamisel smo pripravili tudi v prodajalni BELLA ME. Odprto imamo od 14. do 18. ure (od ponedeljka do petka).

BELLA ME bo nagradil štiri naročnike VESTNIKA!

Čimprej postanite naročniki VESTNIKA, če to še niste. Morda boste tokrat med nagrajenci prav vi?

Ob koncu tedna bo sončno in toplo vreme.

Pregovor za ta teden
Če je lepo vreme za Jožefovo (19. marec), veselo bo srce kmetovo.
Če se igrajo v sušču (marchu) mušice, v aprilu vzemi rokavice. Zadnji krajec bo 19. marca ob 15. uri in 30 minut.
Dan je dolg že 11 ur in 55 minut. Začetek pomladi 20. marca ob 22. uri in 20 minut.

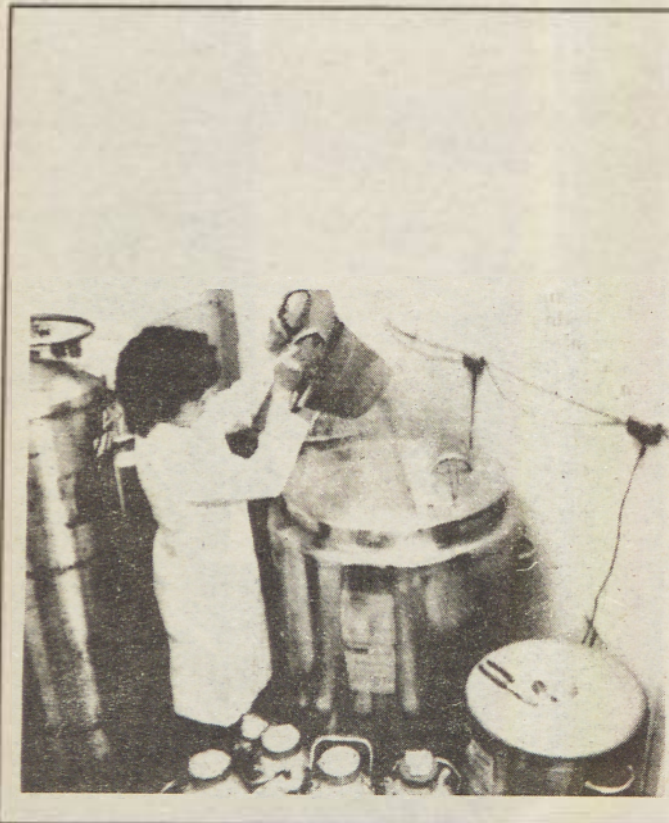
VREME

MINICOM M. SOBOTA POMURJE BOMO POPELJALI V EVROPO !!! v sodelovanju z **EUROBIT**

napredne tehnologije d.o.o. Tel. 23. 895

VEGOVA 13

RAČUNALNIKI • PROGRAMSKA OPREMA • SVETOVANJE

Litva, pribaltška republika, ki je bila po prvi svetovni vojni nasilno priključena k Sovjetski zvezi je preko svojega parlamenta razglasila neodvisnost. To je hrabro dejanje, toda izstop iz federacije kakršna je ZSSR, ni preprosta zadeva; ogrozi lahko tudi Gorbačova, nepredvidljivi pa so s tem v zvezi lahko še zapleti po mednarodnem pravu. V glavnem mestu Litve Vilniusu in v Moskvi bo še problemov na pretek. Ampak, to so njihovi problemi, bi rekla Newyorčanka Julija Skolnick, ki toži firmo Indant Laboratories. Ta je namreč posredovala seme njenega moža. Toda groza, barva otrokove polti je bila čokoladna, kar nikakor ni ustrezalo polti njenega moža.

NA SLIKI: v skladišču semen.

Prvi teden Republike Slovenije

Republiška skupščina je prejšnji teden sprejela nekaj dopolnil k slovenski ustavi, s katerimi so v ustavi brisali naziv socialistična v imenu republike, črtali pa so tudi vlogo socialistične zveze. Skupščina se ni strinjala, da bi sedanji delegat za deset dni podaljšal mandat. Delegati so sprejeli tudi predlog republiške ustavne komisije, da delegati v tem mandatnem obdobju ne bi razpravljali o pobudi predsedstva države za začetek postopka za sprejem nove zvezne ustave.

Sedanje politične razmere v državi ne omogočajo normalnega postopka za sprejem zvezne ustave. O njej se bo mogoče pogovarjati, ko bodo v Jugoslaviji opravljene demokratične volitve z enakopravno udeležbo vseh političnih strank, ko bo odpravljeno izredno stanje na Kosovu, kakor tudi gospodarska blokada

Srbije in ko bo konec nenačelnega obtoževanja med posameznimi republikami ali pripadniki različnih narodnosti.

SLOVENIJA NE MEJI TUDI Z MADŽARSKO?

Dopolnila k slovenski ustavi so bila sprejeta v četrtek, v petek pa so bila protestna zborovanja v obmejnih krajih zavoljo nameravanega povečanja mejnega pasu na 1000 metrov. Delo je v soboto objavilo mejni obris Slovenije in na njem zapisalo imena krajev, ki bi spadali v tisočmetrski mejni pas. Na severovzhodu se ta seznam konča pri Matjaševcih, to je ob jugoslovansko-avstrijsko-madžarski tromeji, naprej proti vzhodu in nato proti jugovzhodu, proti Madžarski, pa je na tem zemljevidu bela lisa, menda nekakšna terra incognita, nikogaršnja zemlja, kar je s stališča

toliko opevanega policentrizma pred desetletjem in več celo res.

KONEC PRIHODNJEGA TEDNA ...

Odločitev slovenskega izvršnega sveta, da Slovenija ne bo več v celoti dajala denarja v zvezni sklad za nerazvite, ker jo je srbška blokada prizadela, je sedaj zbudila reakcijo na drugem koncu. Kot je bilo rečeno na tiskovni konferenci v ZIS, se bo zvezna vlada poslužila ustavnega določila, da sme zvezni sekretar za finance izdati službi družbenega knjigovodstva nalog, da neporavnani znesek prenese z republiškega proračuna v sklad federacije. Gre pa za 363,3 milijona dinarjev za minulo leto, od tega 174,7 milijona za Kosovo, rok za plačilo pa poteče konec prihodnjega tedna.

Predsednik slovenske skupščine Milan Potrč je v pogovoru z delavci tovarne volnenih izdelkov Majšperk dejal, da bo skupščina zaščitila delavce SDK, ne dela pa si nobene ustvare, ali ima ZIS do tega denarja še kakšno drugo pot.

ŠTIRJE KANDIDATI

Prejšnji petek sta se dosedanji kandidata za predsednika republike Milana Kučana, ki sta ga kandidirali ZKS in Socialistična zveza Slovenije ter dr. Jožetu Pučniku, predsedniškemu kandidatu DEMOSA, priključila še dr. Marko Demšar, ki ga je predlagala ZSMS-Liberalna stranka in Ivo Kramberger, ki je v petek republiški volilni komisiji predložil več kot dovolj potrdil občanov.

Dobro, da se je to zgodilo vsaj en dan pred dnevom štiridesetih mučnikov, ki bodo »vladali« vse tja do zadnjega dneva slovenskih volitev.

IZ BEOGRADA PIŠE

Nedavno je na tretjem kanalu beogradske televizije nastopal voditelj Igor Mandić, Zagrebčan, znan po ostrem jeziku, svojega gosta Selimovića, predsednika književnikov Jugoslavije, ki je pozneje odstopil, z gospod. Pojasnil je to s spoštovanjem, ki ga tako imenitna oseba, zelo cenjen književnik, zasluži od človeka lepega vedenja.

Na seji obeh zborov Skupščine SFRJ so delegati nagovarjali z »gospod« znanega satirika Brane Crnčevića, ki jih je nedavno, kot novopečeni delegat, nagovoril z dame in gospodje, tovarišice in tovariši — kot je to storil v začetku svojega govora tudi na tej skupni seji, ko jim je povedal, kako živimo v »organizirani nemočici«, ki da je lastna tudi naši »vrhovni komandi« (predsedstvu SFRJ), kateremu želi, naj bo nad nami, skreganimi povprečnejši, a ob pripombi, da se moramo pred državljansko vojno pač najprej naučiti biti državljani ...

GOSPOSTVO

Po vojaškostražarskem pravilu bi se torej že lahko reklo: »Dame in gospoda naprej, drugi stoj!« Očitno se nekaj dogaja z nami, česar se pravzaprav še niti ne zavedamo in ne vemo, ali nam dela zadovoljstvo ali pa nam vzbujajo strah pred nečim, kar nas po malem obvladuje, ne da bi se pravzaprav že zavedali, kaj je to takega, na kar bi morali biti pozorni.

Brane Crnčevića se prav spominjam šele iz časov maspokovskih preprirov z hrvaškimi književniki, ko so tukajšnji partijski forumi nastopili proti podpisnikom tako imenovanega »pisma za razmišljanje« iz vrst beogradskih književnikov, ko je na književniškem shodu bil glasen tudi Brana. Pozneje se je na televiziji pojavil s serijo zanimivih satir, nazadnje pa v mnogih pamfletih v beogradskih tednikih s pozicij srbizma, zlasti nasproti Sloveniji.

Vse, torej tudi nacionalizem, ima neke svoje korenine. Za Brano pripovedujejo, da so mu ustaši poklali starše, a to je že nekaj, česar človek praviloma ne more prebleti, naj je še tako inteligenten. Brana je baje, v maspokovskih časih v neki zagrebški kavarni ob vходу vprašal: »Kje je tu dežurni ustaš?« ko je slekel plašč. Takrat je bil to pravi škandal, med tem ko dandanes ne bi bila to niti šala, ko vsak dan slišimo marsikaj mnogo hujskega, pa ne zaznamo niti najmanjšega odmeva.

Brana, kot tudi Igor Mandić, ni bil nikdar nekakšen režimski človek, saj je kot satirik nekakšna opozicija vsemu, kar ni doraslo pameti, zato je tudi v svojem zadnjem skupščinskem govoru nastopil proti vsakršnemu »enoumju«, kakor formulira način političnega, ideološkega razmišljanja, v kr'em imajo vedno samo eni prav. Svoje enoumno (ali neumno) razmišljanje pa vendarle razglašala na ves glas tudi s skupščinske govornice, in če bo postal politik, kot se je to zadnje čase začelo dogajati njegovim kolegom književnikom marsikod, bo naposled tudi on v zadregi glede enoumja, ki je bilo vselej kompas vsake politike.

Spogledovanje s politikom je doslej še vsakogar odvrnilo od dela in je zlasti za književnika lahko usodno. Morda pa so nekateri znanji književniki zgrešili poklic in jim pravzaprav bolj leži besedičenje kot pa besedovanje, kar se je prej že zgodilo mnogim, sicer odločnim delavcem — da so namreč ostali delavci le v svojih delovnih knjižicah, v resnici pa že zdavnaj postali gospodje (direktorji, funkcionarji itn.), kot je v že zgodnjem socializmu pri nas ugotovil Miško Kranjec v neki povesti objavljeni (mislim) v Svetu ob Muri.

Tovarištvo torej že od zdavnaj izgublja ugled in smisel, na kar nas nazadnje opozarjajo tudi osnovnošolski učitelji in njihovi učenci, ki ugotavljajo, da se tudi na šepetanje ne morejo več zavestiti, saj je prevladala tekma za dobrimi ocenami, ki je pogoj vsemu uspešnemu v prihodnje, čeprav smo šele zdaj začeli uveljavljati tržišče vsega in tudi univerze začinjamo spreminjati v trgovine z znanjem.

Smo menda v časih, ko nam gospodarsko reformiranje preti z duhovnim deformiranjem, ki nam iz časov drugačnih gospodarskih sistemov tudi ni ostalo neznanca.

Če smo se z naslavljanjem z »gospod« včasih norčevali premaganemu meščanstvu in povzdigovali tovarništvo, se nam zdaj dogaja prav obratno: gospostvo se roga ponižanemu tovarištvu, saj je na neki svojevrsten način rehabilitirano z govorništvom tudi v Skupščini SFRJ. Ali samo po zaslugi Brane Crnčevića?! Naslednja fraza, ki jo bomo nemara morali prevzeti, pa bo: »Sluga pokoren, Vaše gospostvo!«

Viktor Sirec

Ilegalno za tisoč mark

Ob polemičnih razpravah o predlogu sprememb in dopolnil zakona o gibanjih v obmejnem pasu v odobru za narodno obrambo zveznega zbora skupščine SFRJ je Borba objavila nekatero podatke, ki pravijo, da letno odkrijejo povprečno 10 tisoč ljudi, ki ilegalno nameravajo čez naše meje v obe smeri. Lani so na meji z Avstrijo in Italijo zalotili okoli 3 tisoč naših in prav toliko tujih državljanov, ki so mejo nameravali prestopiti brez potnega lista. Čedalje več je tudi organiziranih ilegalnih prehodov, za katere je treba plačati po tisoč DEM. Lani so odkrili 71 takšnih skrivnih kanalov. Graničarji odkrijejo 10 do 15 odstotkov prihodov v našo državo in okoli 40 odstotkov ilegalnih odhodov čez mejo. Preostanek odkrijejo oziroma onemogočijo delavci sekretariata za notranje zadeve.

Manjšine

Slovaki imajo Čeha za okupatorje, Čehi pa menijo, da so Slovaki nekakšen privesek, ki jim greni življenje. To — sicer že zelo staro mnenje — je pred dnevi na glas povedal češkoslovaški predsednik Vaclav Havel. Vse skupaj pa je povezano z novim volilnim zakonom, ki bo prizadel predvsem manjšine: Poljake, Nemce, Jude, Ukrajince in Madžare, ki morajo po novem zakonu doseči (vsak zase) volilni cenzus najmanj pet odstotkov volilnih glasov, če hočejo imeti v zveznem parlamentu vsaj enega poslanca.

Nacionalna napetost med večinskima narodoma Čehi in Slovaki se tako kaže na manjšinah, ki so ustanovile politično gibanje Sožitje, Madžari na Slovaškem pa poleg tega še Neodvisno madžarsko pobudo. Predsednik zvezne vlade Čalfa, ki je po narodnosti Slovak, je javno izrazil zaskrbljenost zaradi »nacionalističnih napetosti na Slovaškem.«

Madžarski november 1989

Madžarski premier M. Nemeth je izzval hudo polemiko, ko je na nedavnem zasedanju parlamenta poslancem razkril nevarnost državnega udara, ki je Madžarski pretel lani novembra, organizirali pa naj bi ga ljudje iz stare garniture z namenom, da bi ustavili družbene spremembe v državi. Kot je povedal Nemeth, ga je novembra po telefonu prosil predsednik nekega županijskega sveta, naj nujno sprejme prinašalca važnega pisma, ki pa ga je našel na svoji delovni mizi, ne da bi prinašalca sploh videl. V sporočilu je bilo rečeno, da posamezni prejšnji funkcionarji Madžarske socialistične delavske partije v dogovoru z direktorji nekaterih velikih podjetij in ob vojaški pomoči Češkoslovaške in Romunije pripravljajo državni udar. Prvo, kar naj bi naredili, bi bilo ustvarjanje razporeditve med ljudmi in motenje v dobavah surovin in energije tovarnam. Avtor sporočila je Nemethu priporočil, naj vzame zadevo resno in naj uvede raziskavo.

Pa niso odkrili ničesar in Nemeth — kot je povedal — se je potem srečal s piscem pisma, vendar zaenkrat noče izdati njegovega pritiska.

Nekateri so potem menili, da se dela iz vsega tega nekakšen prevolilni dim, ne da pa se z gotovostjo reči, komu naj bi koristil in komu škodoval.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Od Salzburga do Gradca so železniške postaje kot Glogznica, Gloggnau, Matnz, Gradec — ali vam to kaj pomeni? Vsakih 100 let je bila slovenska etnična meja premaknjena za 30 km na jug. In še vedno ljubite Nemce? ... v kulturni, majhni, sluzavji slinarji, vi servilni kilečepiazni polži. Nimate niti toliko ponosa, da bi bili in ostali to. kar ste: svoji lasini izdajalci.

(Mladina — Ljubljana)

Zgodovina nas uči, da desničarji nikoli niso zmagovali zato, ker so bili močni, temveč zato, ker so bili levičarji neumni.

(Danas — Zagreb)

Beograd je s spretnim manevriranjem potisnil Slovenijo v tla, zato je ta sedaj prisiljena k nespoštovanju zveznih zakonov, da bi zaščitila svojo gospodarsko integriteto.

(Delo — Ljubljana)

Februarja samo 8,4 odstotka

Drobnoprodajne cene, s katerimi izražamo inflacijsko stopnjo, so se od 31. januarja do konca februarja zvišale za 8,4 odstotka, je potrdil zvezni zavod za statistiko.

Potrjuje se domneva, da naraščanje cen naglo pohaja sapa. To velja še zlasti za enomestno »kolegarsko« rast, ki bi bila še manjša, če bi upoštevali tudi popuste pri gotovinskih plačilih, ki pa na izdelkih niso označeni.

Pristojni napovedujejo v marcu še večje zmanjšanje inflacije; napovedujejo celo »negativno inflacijo« oziroma deflacijo.

Ziviljenjski stroški so bili februarja 12,7 odstotka večji od januarjskih. K temu so največ prispevali stroški za prehrano (48,3), oblečila in obutev (16,7), pohištvo (10,8), higieno in zdravje (7,5), tobakne izdelke in pijače (4,1), izobraževanje in kulturo (4,1), promet in pot (2,9), stanovanje (2,5) ter za ogrevanje in razsvetljavo (1,6 odstotka). (Tanjug)

V stečaj 122 podjetij

Zaradi nelikvidnosti so januarja začeli stečajni postopek v 122 jugoslovanskih podjetjih z več kot 65.000 zaposlenimi. Po podatkih Službe družbenega knjigovodstva Jugoslavije znašajo neporavnani dolgovi teh podjetij 44,2 milijona dinarjev.

V Vojvodini ni šlo v stečaj nobeno podjetje. Največ neuspešnih podjetij pa je v Srbiji, namreč 52, od tega 24 v ožji Srbiji in 28 na Kosovu. V Bosni in Her-

cegovini ter Hrvaški bodo zaprli 22 podjetij, v Črni Gori 3, v Makedoniji 13 in v Sloveniji 10.

Strokovnjaki SDK Jugoslavije posebej opozarjajo na skrb zbujaajoč podatek, da je bilo januarja občasno nelikvidnih 2760 podjetij z 1,1 milijona zaposlenimi delavci. V najslabšem položaju je gospodarstvo v Srbiji, kjer je imela izgube kar polovica podjetij.

ZA VOLITVE PETDESET MILIJONOV

Doslej so nas priprave na aprilske volitve stale 32 milijonov dinarjev, končni znesek pa bo okoli 50 milijonov, menijo v republiški volilni komisiji. To bodo najbolj demokratične volitve po vojni, pa tudi najdražje, saj bomo volili trikrat: 8. aprila predsednika in člane predsedstva republike ter delegate v zbor občin in družbenopolitični zbor republike. 12. aprila bodo v delovnih okoljih volili delegate za zbor združenega dela, 22. aprila pa v krajevnih skupnostih delegate v zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitične zbere občinskih skupščin.

Stroške volitev naj bi pokrili republiški proračun. Pa se ob napovedanih stroških malce poigravimo s številkami: 50 sedanjih milijonov je v denarju pred 1. I. 1990 5 milijard.

Varstvo okolja, meje, delavcev

V Gornji Radgoni so se na predzadnji sedmi sestaji zbor občinske skupščine — Protest proti razširitvi obmejnega pasu — Razseljevanje prašičev še pred koncem leta.

V četrtak so se na predzadnji zbrali delegati občinske skupščine. Delegatke so poleg tradicionalnega skupščinskega svedstva prejele še nagel, vendar pa je občinskim močnem načrtovano slovesno vzdušje »pokvarila« ena aktivna delegatka, ki je bila odgovorna za odgovor na delegatsko vprašanje. Le-to je povezano prav z enako vprašanjem žensk: delavkam na VG Kapela še vedno ne priznajo 12 mesecev dela.

Najprej so se sestali na ločenem sejanju; v zboru združenega dela so sprejeli spremembe poslovnik 50 Gornja Radgona in enutek odloka o organiziranju javnega podjetja Komasa. Izvršni svet je tako dal zeleno luč, da najde najprimernejšo obliko in vsebino organiziranja komunalne dejavnosti v občini Gornja Radgona.

Na skupni seji je za govorilni oder najprej prišel Dandl in Tiš, stečajni upravitelj v Lini Apače. Delegatke je seznanila z dosežanimi prizadevanji za uveljavitev proizvodnih programov. 1. februarja se je začel delo in 207 delavcev je ostalo brez zaposlitve. 27. februarja so delavci prejeli še zadnji mesečni dohodek, sredstva zaupne je zagotovila firma ELEX in Ljubljane. Danes ima zaposlenih 26 delavcev, veliko pa si obetajo od nadaljnjega sodelovanja Elix in Gallusa iz Bonave. Če bodo uspeli s programom izdelovanja pisarniške opreme, bo dobilo zaposlitve okrog 140 delavcev. Največ pa je seveda odvisno od tpi-ke (Stavbar, Kreditna banka Maribor) in njihove volje, da vzamajo obveze za polovico.

Varovanje okolja je danes najbolj zelo aktualna tema in je na pomembnej v ospredju zaradi prerojilnih bojev, je poudaril na začetku poročevalec Franc Straki (Komite za varstvo okolja in urejanje prostora). Poročilo je bolj skrbno pripravljeno kot prejšnja leta, predvsem pa bolj pregledno. S tridesetimi pikami so označeni najpomembnejši onesnaževalci okolja.

Prav tako je največji problem gornjradgonske občine prarodna farma v Podgrađu. Ciljna naprava sicer dobro opravlja svoje delo, voda reke Apače je namesto četrte sedaj tretje kategorije, vendar pa zaradi smrada, ki se posebej čuti ljudem na levem bregu reke Apače. Gornjradgončani podpirajo predlog republiškega ministrstva, da prašiče z razseljevanjem naj bi pričeli leto, končali pa 1993. leta.

Občini Gornja Radgona pa pomeni tudi problem dotrajane kanalizacije. Ob malo večjem številu je mesto poplavljeno, napajajo pa, da letos ne bo poplavljen, podobnih tanskim. Del kanalizacije v središču mesta (od Ljubljanske banke do železniške postaje) so že obavili, največji zalogaj pa jih čaka z obnovo magistralne ceste ob Gornji Radgoni. In če se obnove letos ne bo, tudi obnovo kanalizacije ne bo tako kmalu.

Vinko Rous, ki je bil član izredne komisije republiške skupščine, je prebral protest občinov občine Gornja Radgona proti razširitvi obmejnega pasu s 100 na tisoč metrov. V občini je kar 22 kilometrov obmejnega pasu z Avstrijo, na tem območju pa je 22 vasi. Najbolj ogrožen je območje okoli Avstrije, in ne približevanje.

Na ločeni seji je bilo najbolj vroče v zboru krajevnih skupnosti in družbenopolitičnem zboru. Najbolj konkretni pa so bili občani krajevnih skupnosti Apače-Stogovci, ki so postavili delegatsko vprašanje o okvarbi v krahov. Inšpekcijski službe so prepovedale prodajo kruha Pekarici Kružič iz Apače, kar je močno razbudilo kape iz obeh krajevnih skupnosti.

Bernarda B. Peček

ZA MODERNO IN UČINKOVITO ZADRUGO

Prilagajanju sedanje organiziranosti zadrugištvu novemu Zakonu o zadrugah so namenili največ pozornosti na posvetu kolegija direktorjev kmetijskih zadrug Gornja Radgona in Lenart ter Vinogradiškega gospodarstva Kapela, na katerega so povabili tudi predstavnike kmetov in predsednika Zadrugne zveze Slovenije Lea Freljha. Zvezni zakon o zadrugah, ki je bil sprejet 17. januarja letos, je naletel na različne odmeve, ni pa še enotnega stališča o tem, ali potrebujemo v Sloveniji še tovrstni republiški zakon. Zvezni zakon sicer dokaj podrobno ureja nekatera vprašanja, je pa na nekaterih področjih premalo dorečen, zato so nekateri mnenja, da mora ta vprašanja urediti republiški zakon.

Dileme o tem, kakšno zadrugo si želijo kmetje, zdaj več ni, bolj pomembno je vprašanje, če kmeti zadrugo potrebuje ali ne. Potrebuje moderno in učinkovito zadrugo, ki mu bo zagotavljala ustvarjanje dohodka, s tem pa tudi njegovo socialno varnost. Tam, kjer so bili odnosi v zadrugi že doslej urejeni, bistvene spremembe v organiziranosti ne bodo potrebne, bodo pa morali kmetje dobiti

odločitno besedo pri odločanju in upravljanju z zadrugo. Po mnenju nekaterih razpravljalcev so bili kmetje že doslej dobro zastopani v samoupravnih organih zadrug, vendar je pri odločitvah običajno obveljala beseda poslovnih in drugih delavcev zadrug. Zato podpirajo predlog o uvedbi članskih deležev, ki bi kmetom in vsem, ki bi vplačali članski delež, zagotavljali vpliv pri odločanju.

Na posvetu je obveljalo tudi mnenje, da z reorganizacijo se kaže prehiteti in je treba počakati na sprejem in spremembo nekaterih zakonskih predpisov, ki ovirajo drugačno organiziranost zadrugištvu. Pri tem so omenjali zlasti vprašanje lastnine in vračanje nekdanje zadrugne lastnine, pa tudi o poenostavitvi obračunskega sistema v zadrugah je potrebno razmišljati. Tudi o organiziranosti zadrug po proizvodnem načelu je tekla beseda, pa o drugačni organiziranosti pospeševalne službe in večji skrbi za tako imenovane družinske kmetije. Seveda pa bodo odločitno besedo o tem, kakšne naj bodo zadrug, imeli kmetje sami, o tem pa bodo spregovorili že na zborih zadrugištvu, ki se vrstijo v posameznih temeljnih zadrugištvu organizacijah.

L. Kovač

Predlog zrasel v glavi človeka, ki ne ve, kaj je sožitje

»Pozdrav vsem, ki nosite v sebi dovolj državljanskega poguma in tudi volje, da ga izrazite. Zbrali smo se tisti, ki živimo ob meji. Torej tisti, ki znamo razlikovati zaprtje od odprtja, ki se še spominjamo žičnih ovir, neprijetnih preverjanj identitete pri naših sosedih, nekateri pa celo streljanja ob njej in čez njo,« je ob začetku protestnega shoda, ki ga je pripravila lendavska ZKS — Stranka demokratične prenove, dejal Leon Alt. Sicer pa so se shoda ob dolgovaškem mejnem preobodu udeležili tudi predstavniki drugih strank, tako zeleni, liberalci, socialisti, demosa...

Slišali smo, da tečejo v Lendavi priprave na gradnjo sodobnega turističnega naselja, in kateri evropski turisti, ki je vajen potovati iz države v državo z osebno izkaznico, bi hoteli bivali v naselju ob meji, kjer legitimirajo vojaški? Poleg tega je v lendavski občini 5500 ha predvsem obdelovalne zemlje, ki bi po zakonu o tisočmetrskem mejnem pasu spadala v to območje. »Predlog za sprejem takega zakona, kot ga predlaga ZKS, je lahko zrasel le v glavi človeka, ki ob meji ne živi, ki ne ve, kaj je sožitje in se boji svobode. Temu in takšemu želimo izraziti svoj revolt, ker si prisvajajo pravico, da nas ograjajo. Takšemu in takšnim naslavljam protestno izjavo,« so bile besede Leona Alta.

Kakšnih petsto prisotnih je podpisalo protestno izjavo, z zahtevo, da se takoj umakne z dnevnega reda predlog sprememb in dopolnitev zveznega zakona o prehajanju državnih meja in da se preveha streljanje na meji na neoborožene civilne osebe.

Protestu so se pridružili tudi pripadniki madžarske narodnosti. V izjavi, ki sta jo na skupnem zasедanju skupščin sprejeli narodnostni samoupravni skupnosti iz lendavske in soboške občine, so zapisali, da bi sprejetje omejenega zakona ogrozilo neposredni obstoj narodnostne manjšine. »Evropski meja ni potrebna še enkrat obdati z železno zaveso, ampak iskati poti vsestranskega sodelovanja med narodi in narodnostmi Evrope in vsega sveta. Vsak narod, narodnost, lahko preživi le, če se bo nemoteno razvijal, če bo upri v prihodnost, ne pa zaprt v lastne okvire.«

Gornja Radgona

Po uradnih podatkih, ki smo jih dobili od tajnika občinske volilne komisije v Gornji Radgoni Jožeta Zlatnika, se je 33 zborov volilcev v desetih volilnih enotah radgonske občine udeležilo 996 občanov. Z njihovo udeležbo in tvornim sodelovanjem v večurnih razpravah, kjer so načeli vrsto aktualnih vprašanj sedanjega trenutka in prihodnjih nalog, povezanosti zlasti s prečo krajevno problematiko, so dokaj zadovoljni. Prav tako ugotavljajo, da ni bilo nikakršnih zapletov z organizacijo zborov volilcev, saj ni bilo treba nobenega ponovljanja.

Podatki za 10 volilnih enot za zbor krajevnih skupnosti skupščine občine kažejo na dokaj različno udeležbo, kar je seveda odvisno od velikosti posamezne volilne enote. V volilni enoti Apače so opravili kar 6 zborov volilcev, med njimi tudi nekaj delnih, kjer je bilo prisotnih 196 volilcev. V volilni enoti Črešnjec-Zbigovci se je zbralo 112 udeležencev, na dveh zborih v Gornji Radgoni 122, v Spodnjih Ivanjcih 36, v KS Kapela 77, na sedmih zborih volilcev v Radencih 182, na dveh zborih na Negovi 74, v Spodnji Ščavnici 57, Stogovcih 97 in v Vidmu ob Ščavnici, kjer so opravili pet zborov volilcev, 143 udeležencev.

Značilnost vseh zborov volilcev v radgonski občini je, da so podprli posamezne kandidate za najdogovornejše republiške in občinske funkcije. Takoj pa je treba pripomniti, da ti podatki v marsikaterem primeru niso primerljivi, ker na vseh zborih volilcev v radgonski občini niso dodatno predlagali za predsednika predsedstva Slovenije Milana Kučana. Med vsebinskimi vprašanji, ki so jih načeli na omenjenih zborih volilcev, pa prevladuje je komunalna problematika, predvsem urejanje lokalnih cest, mestnih pločnikov, kanalizacije, vodovodov in telefonije, za kar so krajin še nadalje pripravljene plačevati samoprispevek. Dobro

Zbori volilcev v krajevnih skupnostih so bili slabo obiskani. Težave pri organiziranju in tudi nesklepčni zbori — Ponekod tajno glasovanje — Stranke so predstavljale tudi svoje kandidate — Volilci imajo še veliko vprašanj

se namreč zavedajo, da si brez osnovnih komunalnih objektov in infrastrukture ne morejo obetati hitrejši razvoj v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Milan Jerše

Lendava

Na 35 zborih volilcev, ki so bili v lendavski občini v predvidenem roku (dodatno so opravili zbor za še v Dolgi vasi in Odrancih, saj ob prvem sklicu ni prišlo dovolj volilcev), je sodelovalo 979 volilnih upravičencev, kar je le dobrih 5 odstotkov vseh, ki so vpisani v volilne imenike. Takšna udeležba je že nekako običajna. Edina novost glede na volitve v prejšnjih letih so dobro obiskani zbori volilcev v mestu, se pravi v Lendavi, kjer so bili vsi trije zbori zelo dobro obiskani.

In kako so potekala glasovanja. V devetih primerih so se odločili za tajno glasovanje, v preostalih so potrebovali kandidate kar javno. Na večini zborov so sodelovali tudi predstavniki strank, ki so predstavljali svoje kandidate. Pojavilo se je tudi nekaj novih imen, predvsem kandidatov za občinski zbor krajevnih skupnosti.

Po besedah tajnice občinske volilne komisije Marije Hajoš so bile težave pri organiziranju nekaterih zborov. Nekateri predstavniki svetov oziroma skupščin krajevnih skupnosti sploh niso prišli na posvete, zato so se morali z njimi posebej pogovarjati o organizaciji zborov. Vemo, da so prej to organizirali funkcionarji Socialistične zveze. Občinska volilna komisija je organizatorjem zborov olajšala delo, saj je pripravila vse volilne glasovnice

Volitve '90

(razen za zbor krajevnih skupnosti) za tajno glasovanje.

Kot zanimivost povejmo, da so na zboru v Turnišču za predsednika predsedstva Slovenije predlagali Janeza Stanovnika in Ivana Krambergerja, vendar teh glasov občinska volilna komisija ni mogla upoštevati, saj ni bilo priloženih izjav, da se predlagana strinjata s kandidaturami.

Ljutomer

Občinska volilna komisija v Ljutomeru se je na zboru volilcev začela pripravljati že veliko pred njimi. S predsedniki skupščin krajevnih skupnosti in tajniki krajevnih skupnosti so se dvakrat sešli in se dogovorili o vsem potrebnem. Na sedežu občinske volilne komisije so jim razdelili tudi potrebno gradivo, saj so bile nekatere stvari v zakonu o volitvah nedorečene in je morala tudi republiška volilna komisija dodatno pojasnjevati.

V ljutomerski občini je v prvi fazi kandidiranja največ kandidatov predlagal DEMOS, sledila sta mu Socialistična zveza in ZKS — Stranka demokratične prenove. Občinska volilna komisija je za vse krajevnih skupnosti izdelala enote glasovnice, saj so na vseh zborih volilcev tajno izražali podporo posameznim kandidatom ali listam kandidatov. 42 zborov volilcev v občini se je udeležilo vsega 943 od 14.000 (ali skoraj 7%) volilnih upravičencev. V nekaterih krajevnih skupnostih je bila udeležba večja

Protestna izjava!

- Predsedniku skupščine SFRJ
- Predsedniku Zveznega izvršnega sveta

Večina ob meji živečih pripadnikov madžarske narodnosti v Pomurju s strahom ocenjuje predlog zakona, ki sta ga predlagali zvezna vlada in skupščina, da bo se mejni čas razširil na tisoč metrov. Obmejni kraji pri nas so že tako ali tako manj razvita območja z maloštevilnim narodnostnim življenjem, ki ga pestijo tudi procesi asimilacije. V tem trenutku v srednje-vzhodnem delu Evrope ne poznamo prizadevanj, ki bi bila usmerjena proti gospodarskemu in drugemu sodelovanju. Vse to bi lahko ogrozilo neposredni obstoj narodnostnih manjšin. Sprejeti zakon bi bil v nasprotju s helsinško listino in s podobnimi sporazumi, v prvi vrsti pa tudi v nasprotju z demokratičnimi načrti jugoslovanske politike.

Številni kulturni, prijateljski in družinski stiki vežejo madžarsko narodnost v Pomurju z matičnim narodom onstran meje. Izoblikovani so tudi številni gospodarski stiki in druge oblike sodelovanja. Zaradi vsega tega si ne moremo predstavljati, da bi bil uveden takšen militarističen postopek, in smo odkrito proti njemu.

Evropskih meja ni potrebno še enkrat obdati z železno zaveso, ampak iskati nadaljnje poti vsestranskega sodelovanja med narodi in narodnostmi Evrope in vsega sveta. Vsak narod in narodnost lahko preživi le, če se bo nemoteno razvijal, če bo uprt v prihodnost, ne pa zaprt v lastne okvire.

Skupščini narodnostnih samoupravnih skupnosti iz Lendave in Murske Sobotne

Protest in užaljenost

Občani v sedmih naseljih cankovske krajevnih skupnosti — za poltretji tisočak jih je in štiri naselja so tako rekoč na meji z Avstrijo — so razočarani nad predlaganimi povečanimi pristojnostmi vojske ob državni meji. Kot stalni in dobri neplačanci varovaki državne meje protestirajo pri najvišjih republiških telesih Slovenije in pri skupščini Jugoslavije ter predsedniku predsedstva Janezu Drnovšku zoper predlog Zakona o prehajanju čez državno mejo.

»Iz izkušnje vemo, da smo občani ob državni meji že sedaj ob 100-metrskem mejnem pasu v neenakopravnem položaju z občani v notranjosti države in tudi v primerjavi z našimi sosedi Avstriji. Smo v krču strahu, kontroli in nezaupanja.« so zapisali v svojem protestu.

»Zato se z razočaranjem in tesnobo v srcu sprašujemo, kdo je tisti, ki nam za naše opravljeno poslanstvo, ki ga kot živi mejniki opravljamo na meji, deli kabinetske klofute, pri tem pa pozablja na jugoslovanske opredelitve za prijateljstvo in sodelovanje med narodi.« Menijo, da teh opredelitev ne bo mogoče izpeljati dokler v naši domovini ne bodo zavladale razmere, v katerih bo kmet na meji, kjer obdeluje svojo zemljo popolnoma svobodno, vzravnano stal pred avstrijskim sosedom in mu ponosno zrl v oči vedoč, da je za njegovim hrbtom svobodna in demokratična domovina, v kateri vlada ljudstvo. To pa je največje jamstvo za varnost Jugoslavije. Zato zahtevajo:

1. Da se rok za dajanje soglasja k omenjenemu predlogu zakona podaljša na čas, ki je potreben, da se o njem izrečejo občani v javni razpravi.

2. Da se briše iz predloga zakona člen, ki govori o povečanju 100-metrskega mejnega pasu na 1000 m še pred javno razpravo, saj bi ta člen oviral normalno javno razpravo.

3. V kolikor pa bo zakon z doletelom, da se 100-metrski mejni pas poveča na 1000 m, sprejet brez soglasja SR Slovenije in brez soglasja občanov, ki živijo

ob meji in jih ta neposredno prizadeva, bomo s protestom in izrazom državljanske nepokorščine oddali dovolilnice za gibanje v obmejnem pasu organom, ki so jih izdali in se v njem gibali brez le-teh.

Naslovnike prosijo, da razmislijo o neuniformiranih granicarijih, ki jih predstavlja zadovoljno obmejno prebivalstvo, zato predlagajo:

1. da se ukine 100-metrski mejni pas,
2. da se ukinejo dovolilnice za gibanje v obmejnem pasu,
3. da se predlaga državam, s katerimi je sklenjen sporazum o maloobmejnem prometu, ukiniti vse stalnih maloobmejnih prepustnic in se koristnikom maloobmejnega prometa dovolji prehod meje z osebno izkaznico,
4. da se do leta 1992 ukine fizično varovanje meje pripadnikov JLA in da mejo po potrebi varujejo pripadniki organov notranjih zadev,
5. da se do leta 1992 stori vse potrebno, da se bomo lahko vključili v integrirano Evropo brez načelnih omejitev prometa, ljudi, blaga in storitev.

-an

Končana prva »runda«

na zborih volilcev po vaških in krajevnih skupnostih občine, kjer so se opredeljevali do predlaganih kandidatov za volitve v skupščinski zbor krajevnih skupnosti in predlagali nove kandidate, resda zadovoljiva, čeprav bi lahko bile številke glede na pestrost političnega trenutka znatno višje. V 42 krajevnih skupnostih so izpeljali 138 volilnih zborov, ki se jih je udeležilo 3438 volilnih upravičencev od približno 48 tisoč vseh občanov z volilno pravico. Ponekod je bila udeležba omembe vredno visoka. Recimo v Belincih (52), Banovcih (45), Černelavcih (61), Parku M. Sobota (82), Partizanu M. Sobota (95), Turpolju M. Sobota (63). Po krajevnih skupnostih so imeli največji odziv v Rogoševcih (244) in Mačkovcih (219), na Cankovi (214) in v Gornjih Petrovcih (207) ter na Tišini (179).

Ponekod so novodobne stranke in zveze predstavile svoje programe, ne pa tudi svojih list kandidatov za družbenopolitični zbor občinske skupščine, kar se je izkazalo kot svojevrstna pomankljivost. V tej zvezi so volilci na posameznih zborih spraševali, kaj in kako je s tem, vendar so bili prikrajšani za celovito informacijo. Volilni zbor v Panovcih na Gorickem je zavoljo izjemno neugodnega starostnega sestava prebivalstva ostal nesklepčen, medtem ko bodo v Kuzmi in Moravskih Toplicah morali postopek ponoviti, saj predlagani kandidati niso dobili zadostne podpore za volitve v soboški skupščinski zbor krajevnih skupnosti. Seveda so na pravkar opravljenih terenskih zborih volilcev zbrani sprožili vsakovrstna vprašanja o razvoju njihovega kraja, vasi, krajevnih skupnosti, občine. Žal nam strnjencih podrobnosti Martin Vinčec ni mogel posredovati, priporočil pa je, naj bi vsebinska vprašanja iz zapisnikov zborov takoj po volitvah posredovali novemu sestavu občinskega parlamenta.

Lidija Kos

Murska Sobota

Po besedah dolgoletnega tajnika soboške občinske skupščine Martina Vinčeca je bila udeležba

B. Ž.

Šole lahko zadovoljne, pa učenci?

Ali so bile v predlogu razpisov za pomurske srednje šole nekatere tiskarske napake ali pa so zalegli protesti, ki so iz naše pokrajine romali na izobraževalno skupnost Slovenije? Zdej, ko je prišlo na dan koočeno besedi, je namreč vse dobro in prav — domala vse tako, kot so si želeli na srednješolskih centrih v Murski Soboti, Lendavi, Ljutomeru Radenci in Rakičanu. Ali bo vse prav tudi prihodnjim srednješolcem, pa je že drugo vprašanje.

Čeprav zakon o usmerjenem izobraževanju še ni preklčan, nič več ne piše »Razpis za vpis v 1. letnik srednjega USMERJENEGA izobraževanja«, ampak je besedica usmerjenega izpuščena. V šolstvo se namreč po desetih letih poskušništva spet vračajo poklicne šole in gimnazije. (O tem smo pisali v Aktualnem zapisu že v prejšnji številki Vestnika.)

Kaže, da pomurski osmošolci letos ne bodo imeli toliko težav z vpisom kot zadnja leta, saj bosta na voljo dva dodatna oddelka — za kuharske tehnike na Srednji gostinski in turistični šoli v Radenci in na Srednji družboslovni in naravoslovni šoli v Ljutomeru (gimnazijski program). Tako se bo lahko v pomurske šole vpisalo v novem šolskem letu okrog 1400 učencev. Več kot polovica pa se bo imela možnost odločiti za programe V. zahtevnostne stopnje, tako da bodo imeli v 3. in 4. letniku možnost izbire vsebin za poglobljanje znanja za nadaljevanje šolanja ali za vključitev v delo. Pogoji za končanje šole pa ne bo več pripravništvo, temveč uspešen zaključni izpit.

Poleg kuharskega tehnika so novost tudi gimnazijski programi, ki bodo v Murski Soboti, Lendavi in Ljutomeru, pa nekoliko spremenjen skrajšani program kmetijske pridelave na Srednji kmetijski šoli Rakičanu. Vsi drugi programi so v glavnem nespremenjeni, nekaj sprememb je le glede števila oddelkov v posameznih smereh izobraževanja (tekstilna, kovinarska, poslovna finančna in trgovinska dejavnost).

Kaj pa bi lahko v Pomurju še imeli? Skoraj gotovo šole za gradbišče, lesarje in morda tudi živilce (mesarje, živilske tehnike, živilske delavce, predelovalce živil). Vsi, ki imajo namen opravljati kakšen poklic v teh dejavnostih, morajo zdaj na šolanje v Maribor. Morda bo kaj drugače v prihodnjem šolskem letu.

Prosta mesta so razpisali tudi dijaški domovi. V Murski Soboti ponujajo 120 mest za novince (80 za ženske in 40 moške), v Rakičanu 30 mest (15 + 15) in v Radenci 110 mest (polovico za fante in polovico za dekleta). Sodeč po izkušnjah v zadnjih letih pa bodo dijaški domovi slabo zasedeni, če se ne bo bistveno spremenila štipendijska politika. In če bo tako, potem bomo lahko ngotavljali, da so precejšnja družbena sredstva za gradnjo teh domov slabo naložena.

Odprto pismo Gezi Bačiču

Podpisani delavci Zavoda SRS za šolstvo, organizacijska enota Murska Sobota, smo prek javnih občil zvedeli za odločitev posameznih zborov dveh pomurskih občin. Prav tako smo v dnevnem časopisu prebrali, da se odpoveduje kandidaturi za predstojnika OE Murska Sobota.

Prepričani smo, da je tvoja odločitev preuranjena. Mnenja smo, kar smo povedali tudi direktorju Zavoda SRS za šolstvo, ki nas je seznanil z Zavodovim predlogom, da bi s svojo izobrazbo, vsestranskimi delovnimi izkušnjami in osebnostnimi lastnostmi lahko uspešno vodil OE Murska Sobota in bil v prihodnje njen predstojnik. Jana Kolarič, pedagoška svetovalka, prof. Franc Huber, pedagoški svetovalec, mag. Tone Praček, pedagoški svetovalec, Evgen Koša, pedagoški svetovalec, prof. Boža Ivanuš-Trajbarič, pedagoška svetovalka, prof. Marija Krauthaker, pedagoška svetovalka, Ana Pongrac, tajnica. M. Sobota, 8. marca 1990.

SE BO INA NAFTA ZRUŠILA?

Nobena skrivnost ni, da so imeli v lendavski Ini Nafti vselej dobre osebne dohodke, zato so radi šli tja vsi, ki so jim prenehale politične funkcije. Nafta pa je skrbelo tudi za zaposlovanje »navadnih« delavcev. Zaradi tega so jo dajali za zgled! In danes?

Danes delajo v Ini Nafti sezname odvečnih delavcev. Poslovodni delavci so namreč naročili vodjem sektorjev, da morajo v njih (seznamih) prikazati najmanj 25 odstotkov presežkov delavcev. Nehvaležna naloga. Je pa jasno kot beli dan, da tam, kjer ni dohodka, ni od nikoder vzeti. Minili so časi, ko so banke dajale denar za osebne dohodke. Vzrok za ugotavljanje presežkov delavcev ni stabilizacijski program, s katerim bi hoteli poiskati notranje rezerve, ampak dejstvo: ni dela! V sektorju Petrokemija so namreč morali ustaviti delo, saj jim pridobivanje plina metanola prinaša izgubo. V sektorju Strojegradnje nimajo dela, ker da so predragi, sicer pa so bili doslej usmerjeni pretežno na enega kupca (Ina Naftaplina), ki pa še ni dal trdnih naročil. Tudi v sektorju Rafinerija, kjer predelujejo nafto in plinski kondenzat, ni vse rožnato, kajti surovine se dražijo, cene izdelkov pa so zamrznjene.

Zaradi težav, ki peste Ino Nafto, nekateri bijejo plat zvona, drugi pa se tolažijo: Se večje težave so bile, pa smo izplavali. Mi smo državno podjetje! Vsi si želimo, da bi Ina Nafta prišla na zeleno nebo. Žal pa moramo razočarati tiste optimiste, ki računajo na privilegiran status tega kolektiva. Ukrepi zvezne vlade veljajo za vse kolektive, so rešeto; na vrhu bodo ostali zdravi, drugi pa bodo žal padli skozenj.

Za težave Ine Nafta pa ne kaže kriviti predsednika Zisa Anteja Markoviča, saj je začrtal smernice za izhod iz gospodarskih in drugih težav. Tako kot marsikje čez visok umski potencial, je prav gotovo upravičena: mnoga delovna mesta so zasedali visokoizobraženi (inženirji), čeprav to ni bilo nujno, na primer: evidenca prisotnosti na delu itn. Tudi je res,

da je bilo preveč zaposlenih. Naj to ilustriramo z zgledom iz obrata metanola: tam dela 120 ljudi, na Zahodu pa je ob enaki količinski izdelavi 40 delavcev.

Sindikati je imel v Ini Nafti vedno pomembno vlogo. Tudi zdaj ne drži križem rok. Zahteva: ukinitve dotacij in pomoči družtvom in ustanovam zunaj podjetja; znižanje reprezentance na najnižjo možno stopnjo; upokojuitev delavcev, ki imajo za to možnost; ukinitve dodatka za vožnjo službenih vozil (če si vozil službeni avto, si dobil za to posebno plačilo!); za nadure, če so že potrebne, je treba izrabiti proste dneve, enako za dežurstva; ukinitve pogodbenih in honorarnih del; zaposlovanje spraviti na minimum; ukinitve nadomestil za prihod na delo z osebnim avtom; preprečiti potrebo o dislocirani enoti v Zagrebu...

Ukrepe za zmanjševanje stroškov predlaga tudi poslovodni odbor. Iz vseh teh ukrepov bo nekaj padlo, ne bo pa odločno za ohranitev 1248-članskega kolektiva. Kakšna je torej prihodnost? Svoječas so trdili, da bo po sedmih sušnih letih bolje. Ta so že »dali skoz«, pa se še ni spremenilo!

Š. Sobočan

V odnosu do strank samostojnost sindikata

Podobno kot pri vprašanju preobzabe družbene lastnine tudi pri vprašanju novega sindikalnega organiziranja delavstva nismo prišli dlje kot do načelnih usmeritev in megleh zamisli.

Slovenske stranke ta hip še najbolj muči dvom, ali naj bo sindikalni pluralizem strankarski ali nestrankarski. Pri aktualnem vprašanju odnosa med politiko in sindikati oziroma razmerju strank do sindikalne organizacije se je pokazalo, da se Zveza komunistov, ki je doslej imela največjo moč nad delavci, najtežje odloča za ločevanje od sindikatov. Z zakonom o političnem pluralizmu si je celo priborila pravico, da si kot edina politična stranka za tri mesece podaljša bivanje v državni upravi, v podjetjih in ustanovah pa celo za eno leto. V nasprotju z vsemi drugimi strankami, ki so se odločno in nedvoumno zavzele za neodvisne in nadstrankarske sindikate, so si torej vzeli nekaj več časa za razmislek, kako naprej. ZKS — Stranka demokratične prenovе se namreč ne namerava odpovedati svojim ciljem iz programskega dokumenta Evropa zdaj, ki ima izjemno močno poudarjeno socialno noto.

Kaže, da ima najbolj načelen odnos med strankami Socialistična zveza, saj so za to, da politika dosledno spoštuje samostoj-

nost sindikalnih organizacij. Pri tem je treba vedeti, da v podjetjih že doslej ni imela formalne oblasti, zato se toliko laže ogreva za samostojnost sindikatov. Nekaj povsem drugačnega pa je z ZSMS, ki sodi, da so imele njene mladinske osnovne organizacije izraženo sindikalistično vlogo. Na zadnjem kongresu so sklenili, da bodo ločili univerzitetne konference kot stanovske študentske organizacije od politične stranke ZSMS, za ta mesec pa načrtujejo ustanovitev Zveze dijakov Slovenije kot sindikata srednješolcev. Tako menijo, da bo temeljna naloga novih sindikatov emancipacija sindikalnega področja od neposredne politike in njegove umešitve v gospodarsko sfero.

In kaj pravijo na vse to v drugih, porajajočih se strankah? Zanimiva je gotovo pobuda Zelenih, da morajo imeti stranke pravico, da organizirajo članstvo v t. i. podoblikah. Ker se zdi neproduktivno organizirati strankarske sindikate, niso resneje razmišljali o možnostih organiziranja lastnih sindikatov. Po mnenju Demokratske zveze pa s stanovskimi zastopstvi zapolnjujejo

prazen prostor med institucionalizirano mikrodemokracijo v podjetjih in parlamentarnim sistemom oblasti. Zato se v tem prostoru nadstrankarske in nepolitične organizacije lahko bore za interese različno velikih grupacij državljanov. Tudi Socialdemokratska zveza zahteva, da v podjetjih lahko delujejo le sindikati in nobena druga politična organizacija, za kar se zavzemajo tudi Krščanski demokrati, ki pa jih skrbi zamegljenost, ki jo vnaša družbena lastnina. Sele ko bosta jasno opredeljeni kategoriji delodajalcev in delojemalcev, bo mogoče po njihovem mnenju govoriti o neodvisnih in svobodnih sindikatih.

Kot je znano, se je Uradni sindikat dokončno odločil, da bo stanovska organizacija članstva, ki ga ne sme ločevati politična in nazorska pripadnost. Vsaka organizirana družba pa potrebuje tudi neodvisno ustanovo, ki bo branila interese lastnine in pravice delavcev. Vse to terja, da v prizadevanjih za vzpostavitev sodobnih sindikatov Slovenije njihovo vlogo opredelimo tako, da so lahko v funkciji družbene preobzabe v normalno demokratsko skupnost.

Milan Jerše

Komunisti naj se ne vmešavajo

Govorci oziroma misleci, ni nujno, da so ravno »simpatizerji« Zveze komunistov, vedno pogosteje uporabljajo logično zvezo, katere sklep je — naj se komunisti ali še natančneje Zveza komunistov ne vmešava v... Sledi kar obširen seznam področij od gospodarstva, kulture, prava, umetnosti pa vse do logičnega vseh sklepov, ki ga lahko pričakujemo; in to v kratkem. Naj se komunisti (za božjo voljo!) ne vmešavajo več v delo Zveze komunistov.

Mislím, da ne bom povedal nič posebej pametnega, če rečem, da postaja ta »strah« pred »vmešavanjem« Zveze komunistov v stvari družbenega življenja kar nekoliko pretiran, da ne rečem še kaj drugega. Dobro, če se je Zveza komunistov odpovedala poziciji, ko ni več partija na oblasti, ampak zgolj avantgarda te družbe (kolikor je pač ta oznaka še upravičena!), toda zares si ne predstavljam, da si bodo komunisti sedajle obrili glave, ogrnili rumene tunike, hodili po sve-

tu (kot budistični menihi!) in razlagali evangelij nevmešavanja v vse »posvete« reči. Približno do takega sklepa pride človek, ko iz dneva v dan poslušam, česa vse ne bi smeli početi člani Zveze komunistov, v kaj se ne bi smeli »vmešavati«, za kaj vse so krivi in odgovorni (tako v preteklosti, posebej sedanjosti, kajpada pa tudi v prihodnosti!).

Politično je to nesmiselno! V zgodovini političnih strank, ne glede na to, ali so bile na oblasti ali ne, se še nikoli ni pojavila zahteva (implicitna ali eksplicitna), naj se ne vmešavajo v družbene zadeve. Vsem političnim strankam tega sveta se zdi popolnoma logično in normalno, da svojo navzočnost v družbenem življenju jemljejo kot nekaj, česar jim nihče ne more oporekati. Pri nas je seveda drugače! Če se nekatere stanovska združenja, ki naj bi po svoji naravnosti prej lahko sodila o čem drugem kot o izrazito političnih rečeh te družbe, lahko ukvarjajo izključno s političnimi in ne stanovskimi rečmi, potem je smešna zahteva, naj se Zveza komunistov kot (tudi) politična stranka preneha »vmešavati« v družbene zadeve ali »ukvarjati« z njimi. Zveza komunistov se pač ne more ukvarjati s svojimi »stanovskimi problemi«, kar je sicer veliko in neizrabljeno področje nekaterih

stanovskih združenj pri nas.

Najbrž gre pri zahtevah, naj se Zveza komunistov preneha vmešavati v... za politično hinavščino brez primere. Takšno stališče bi težko razglasili tudi kot ceno demokracije, bržkone pa gre za premeteno demagogijo, ki ji zelo neinteligentno nasledajo tudi nekateri v Zvezi komunistov — stranki demokratične prenovе. Krčenje političnega delovanja ZKS-SDP na, pogojno rečeno, »stanovske probleme«, je seveda skrita želja vseh tistih, ki si »demokratizacijo političnega življenja« predstavljajo nekoliko po svoje.

Bržkone je že čas, da bi v ZKS-SDP končno potegnili ločnico med vsem tistim, za kar je ta dejansko in objektivno odgovorna temu delavskemu razredu in ljudstvu. To pa nikakor ne pomeni nenehne »odgovornosti« posameznim prenapetežim in političnim fantasmom, ki bi radi to ZKS-SDP naredili krivo za vse. Njihovo »strategijo« je pač treba analizirati in zelo hitro se pokaže, da jim ne gre ne za demokratizacijo, ne za narodov blagor ne za kaj drugega, ampak za oblast. Edina »napaka«, ki jo tudi že javno priznavajo, pa je, da še niso dovolj profesionalni. Nesporna pa je težnja ZKS-SDP po demokratski odnosov, humani socialistični samoupravni družbi, ki bo tudi materialno in duhovno bogata, globoko zakoreninjena med ljudmi. Od tega je tudi odvisna idejna in ustvarjalna okrepitev ter povrnitev ugleda in samozaupanja partijskega članstva.

Milan Jerše

Kaj za izgubljeno delovno mesto?!

Kot Damoklejev meč visi nad glavami delavcev možnost izgube delovnega mesta, še posebej v podjetjih, ki slabo poslujejo. Kot temna senca spremlja to tudi delavce uspešnejših podjetij, saj so v zraku ideje o evropskem delovnem času, ki v nekaterih dejavnostih predvideva manj zaposlenih, ter delitev: ali kmet ali delavec. Če jih boste vprašali, vam ne bodo rekli, da se bojijo samo za lastno kožo, ampak mislijo predvsem na svoje otroke, družino, skupno preživetje. Kot mora lebdeti na našim delavstvom, pobegniti pred njo, najti rešitev in jasnejši obzorje pa je v sedanjem času lomljenja gospodarstva skorajda nemogoče — morda le za redke srečneže ali tiste, ki imajo kapital.

V tem času velike stiske proletariata in gospodarskega krča so ponujene — recimo jim pomoči. Prvo je ponudila Markovičeva vlada, ko je ustanovila zvezni fond z velikimi denarji za socialno varnost delavcev, ki so postali tehnološki presežek. (Slovenija je za svoje delavce, ki so izgubili delo, zahtevala iz zveznega fonda 40 milijonov dinarjev za prvo četrtletje — vendar pa je drugo vprašanje, ali bo denar, ki bi ji moral pripadati, tudi dobila.) A obljubljeni denar ne pomirja delavcev, ne zmanjšuje strahu, morda večina za to niti ne ve.

Drugo, kar se ponuja kot zamenjava ali ublažitev izgubljene delovnega mesta, je socialni program. Zanj so na vseh večjih pogovorih, pa še dober bi moral biti, vendar do sedaj še nismo slišali, kaj je to — dober socialni program. (lahko je uporabliti tako besedno zvezo.) Delavci bi ob tem gotovo vprašali: ali bo dal drugo delo ali omogočil dobro življenje?!

Če sem zgoraj zapisala, da v javnosti še ni bil razgrnjen »dober« socialni program, še ne pomeni, da ga tudi ne pripravljajo. Republiški izvršni svet s svojim komitejem pripravlja nekaj novega. Pravijo, da tak socialni program, ko socialna politika ne bi bila več naravnana v samo pravico, ampak pomoč človeku (pomoč zunaj delovne organizacije). Pri vsem je narobe to, da program ni tukaj in sedaj, ni za delavca, ki je danes in bo jutri ostal na ulici z delavsko knjigo v roki. Je lahko za obdobje po tem, sedaj pa ostaja delavec sam s svojo moro in nemočjo. Zato je tudi vsako ponujenje »dobrih socialnih programov« kot zamenjava za izgubljeno delovno mesto nepošteno in lažno do proletarca, farsa v govorih.

Delavci so razočarani in ogoljufani za tisto, kar je bilo še pred časom sveto — za delo in pravico do njega. Ne morejo se več sklicevati ne na pet, deset ali celo dvajset let svojega dela in ustvarjanja, na svojo pravico, ki so jo imeli.

Majda Horvat

V imenu samoupravljanja

DOL Z NJIMI

Čudni so današnji časi, vse se tako naglo spreminja, da je kar težko slediti. Tistim, ki smo jim včeraj ploskali, danes skandiramo »fuja«. In tako brezčutno, kot da za preteklost mi nisamo nič krivi.

Morda so nam rog res nastavili drugi, ampak pihali smo pa v njih kar pretežno vsi. In muzika je bila včasih zelo glasna, sem in tja pa še celo ubrana. Res je bilo nekaj ponesrečenih melodij, no, pa vsi tako ali tako nimamo posluha. Kar veliko ljudi je plesalo po tej muziki, ali pa delali, da plešejo, danes pa trdijo, da so že nekoč želeli igrati na svoje instrumente in svoje melodije. Ampak, to pravijo danes, ko se lahko sklene vse pove. Danes mirne duše in brez očitkov glasno govorimo to, za kar bi dali še pred enim letom sami sebe zapreti.

Dve desetletji in več je minilo, odkar je samoupravljanje hudo in močno in učinkovito zaživelo in v tem času smo se naučili ravno toliko samoupravljati, da znamo danes kritizirati čisto vse, kar je bilo, v isti meri pa samoupravljanje še na hitrico izkoristimo, če nam tako ustreza.

Zelo na hitrico, pa čeprav na neustreznem način in nepremišljeno, mo opraviš s preteklostjo, četudi se je že mnogokrat izkazalo, da je preteklega obdobja treba ohraniti tisto, kar je bilo dobro. Ampak ne. Vse podreti — pa na novo.

Vsi želimo biti grobarji in čakamo ob v poslednjih zdihljajih brončanem sistemu, da vržemo grudo nanj. Čisto nič nas ne moti, če to umišljamo, če tvorjenje popolnoma po nepotrebnem potegne še koga za seboj. Na račun samoupravljanja — seveda, ne na naš.

Podjetja gredo v stečaj, potem pa pišemo, da je bilo prenapetost. Sprejemamo nove najboljše zakone, pa nas udarijo po glavi. Ustoličimo novega in neobremenjenega človeka, pa ugotovimo, da ni čisto pravi. Odrzemo človeka zato, ker smo ga nekoč sami spravili v sistem. Kar nam je tako ustrežalo, zdaj, ko sistem odmira, mu to očitamo. Niti tako čajno se ne vprašamo, ali je delaven, pošten in sposoben? Kot da zdaj, ko bo vse drugače in boljše, takih vrednot ne potrebujemo.

Zdaj se zavzemamo kot najbolj pravični in pošteni ljudje za rehabilitacijo žrtev sistema izpred 40 let, hkrati pa sami pripravljamo in izpolnjujemo sezname znanecem, ki bodo morali naše nepremišljene življenjske rehabilitirati. To ni pošteno.

Pa pogledjmo pred domači prag. Zbor združenega dela SO Ljutomer in ne vem kateri zbor SO Lendava, ki sta bila zaradi slabe udeležbe delegatov komaj še sklepna, sta kar tako, malo zato, ker je sosed prvi delovni rok, malo pa, ker je moderno biti proti dosedanjim politikom. Glasovali proti imenovanju Geze Bačiča za predstojnika Zavoda SRS za šolstvo, organizacijska enota Murska Sobota. Delegati, ki so tako svereno glasovali, pa povsod niso niti pravočasno dobili gradiva, da bi se lahko posvetovali s svojo delegatsko bazo. Glasovali so v svojem imenu.

Ampak, ker ta sistem tako ali tako odmira, se člani delegacij sploh ne bodo vprašali, zakaj so njihovi delegati prekoračili svoje pristojnosti in zaradi kakšnih argumentov oziroma pobud so se tako odločili. Se je pač zgodila napaka.

Ce pa se je zaradi te napake komu zgodila nepopravljiva krivica, ni pomembno. Da nima ustrezne izobrazbe, je nekdo razširil vest, drugi pa so nasedli. Ni res. Ima isto izobrazbo, kot 41 od 43 ravnateljev osnovnih šol v Pomurju, pa še politologijo na visoki stopnji. Ker ni posebne jake tete za izdelavo predstojnikov, je torej šolske izobrazbe in delovnih izkušenj za pedagoškega delavca dovolj.

So rekli, da že dolgo časa ni bil v šolstvu, pač pa v politiki. Zavod SRS za šolstvo je upravni organ. širokovna področja pokriva pedagoški svetovalci. Za vodenje enote, afirmiranje šolstva, uveljavljanje sodobnejših pristopov, oblik in vsebin ter tehnologije pa malo dobre politike ne škoduje.

Za kakšno popolnoma neznanano in neafirmirano ime bi vsi delegati takoj glasovali. Bačič pa se je zaradi svoje doslednosti in načelnosti v strankah izkušnje, uveljavljenosti in popularnosti dostojno zastopal pomursko šolstvo v slovenskem prostoru, tako, kot je do sedaj še vsaka institucija, kjer je delal.

Pa niti slučajno ne gre zgolj za Gezo Bačiča, gre za načelnost in poštenost. Gre za opozorilo, kako neverjetno se lahko v imenu samoupravljanja, dokler ho še trajalo, zmanipulira ljudi.

Načelnost in poštenost pa sta vrednoti, ki naj bi bili prisotni v pravi čisto vsakem sistemu.

J. Kolarič

PORTRETI IZ DIASPORE

dr. ANTON TRSTENJAK

Ko čas zamuja sam sebe in upamo proti upu

Ponujanje nastavkov za premislek o slovenskem političnem kmetstvu in državljanskem čutu, o psihologiji kolaboracionističnih odločitev in o narodni spravi, o(b) poudarku, da majhen narod, kakor smo Slovenci, lahko preživi samo, če je ustvarjalen.

Skozi prizmo besede je povod vnovičnim spominskim drobem iz večkratnih srečanj z akademikom prof. dr. Antonom Trstenjakom, filozofsko, psihološko in teološko izbrušeno osebnostjo znanstvenika, ustvarjalca, modreca, čigar hobi za človekom (z malo in veliko začetnico) je že zdavnaj lasten pridevnik legendarna. Skozi prizmo besede je njegovo najnovejšo zlahtno besedilo po delih, kot so: Biti človek, Človek končno in neskončno bitje, Človek bitje prihodnosti, Psihologija ustvarjalnosti in še dolgo bi mogli nizati naslov za naslovom desetine knjižnih izdaj — izvirnih, ponatisov in prevodov. Skozi prizmo besede je nedvomno vredno uporabiti po obrokih: »Človek je kot besednik že rojen v svet sobesednikov.« (Eric Lenneberg) »Kjer zmanjkajo pojmi, se vrine ob pravem času beseda.« (Goethe) »Vzajemno delovanje: misli besedujejo, besede mislijo.« (Anton Trstenjak) Skozi prizmo besede je torej povod, lahko pa bi bila povod Trstenjakova lanska decembrska poteza, ko se je — kar mu sicer ni lastno — oglasil v dnevniku Delo z dramatičnim pozivom: Gre za preživetje slovenskega naroda.

Razlogi za to zelo okvirno portretiranje slovenskega slovenskoga rodovskega rojaka iz Rodmošev (nekdanje prleškega študenta Šubečevega Tuneka) so gotovo globlji in živo zadirajo v zdajšnji večplastno nemirni čas; čas, ko je Socialistična republika Slovenija izgubila pridevnik socialistična, ko je predsedstvo naslovljeno na javnost izjavo o narodni in državljanski umiritvi, ko se usodno preobraža politični in siceršnji zemljevid dežele na sončni strani Alp, ko bi radi vsi na vrat na nos v Evropo, ko padajo vsakršni zidovi, zavese, predsodki. Gre za to, da skušamo iz časovne razdalje poldrugega leta — tedaj smo dr. Antona Trstenjaka obiskali na Resljevi 7 v Ljubljani — in lanskega večernega druženja z njim — bil je na Kocbekovem shodu v Vidmu ob Ščavnici — izluščimo nekaj njegovih značilnejših pogledov.

Ultimativni nastopi slovenskih politikov?

Zaznamovanost z rodno krajino se tako ali drugače pozna pri sleherni osebnosti. Z galerije tukajšnjih znamenitih Slovencev vzemimo le politike. »Politiki, zrasli na tej zemlji, miso bili nikoli hudi strankarji. Politične vzgibe daje bolj silokovita zemlja, gorata, skalnata, z visinami in ostrinami, kot je recimo Gorenjska. Tam se oblikujejo močni, trdni, odporni značaji, taki, ki so tudi v politiki sposobni kaj doseči. Naša valovita, poetično zasajana pokrajina, kjer se izmenjujejo brbi in doline, ki segajo in se polagoma izgubljajo v neskončnost panonske širine, zbuja preji lirične, celo mistične misli, vsekakor filozofiranje. Imeli smo politike, toda to je bilo narodno buditeljstvo v prejšnjem stoletju in ne značilna politična lastnost ali politični talent te zemlje. Naši politiki niso bili nikoli trdni, vselej so popuščali,« presoja učenjak, ki je med drugim odkril visoko negativno korelacijo med valovnimi dolžinami svetlobe in reakcijami človeških čustev, interakcije med različnimi zaznavami in vzrok monotone, tri dejavnike geometrične iluzije (gibanje, čas in prostor), znanstveno in umetniško ustvarjalnost in odnos med genialnostjo in patološko osebnostjo. Zgovorna je prigoda, ki zadeva videmska sovaščana, politika dr. Antona Korošca in književnika, tudi kasnejšega politika Edvarda Kocbeka, tik pred drugo sveto-

vno vojno. Takrat sta bila huda politična nasprotnika. Kocbek bi bil rad šel ponovno v Francijo, a je bil brez fیکا. Ga sreča dr. Korošec in mu pravi: »Tu imaš Edi, pa pojdi v Francijo!« In mu je stisnil v žep nekaj denarja. Dr. Trstenjak na to: »Tukajšnji ljudje smo veliki lo-

kalpatrioti. Vedno vkup držimo ne glede na politične in svetovnonazorske razlike. Če se recimo srečava z dr. Bratkom Kreftom, to vedno začutiva in včasih tudi izrecno ugotavljava.»

Vrnitev k izhodišču narekuje uglednemu sobesedniku spoznanje o 70-letnem navideznom uspavanju Slovencev.

»Politika je šahirala, postavljala figure sem in tja, tako da smo se kar naprej izgubljali brez premisleka, da gre pravzaprav za načrtno izginjanje.

Zdaj je to jasno kot beli dan in politiki sami so se zganili ter začeli temu nasprotovati. Prej se je čutilo prizadeto zgolj ljudstvo, medtem ko so politiki tam zgoraj stvarili nekako glihalice.

Slovenskim politikom se v zadnjih 70 letih nikoli ni splačalo ultimativno (ali-ali) nastopiti, ker je bilo to že vnaprej neuspešno. In vendar bi bilo to edino uspešno. Hrvati so se šli tako politiko: z Radićem na čelu, ki so ga kasneje ustrelili, ves čas v opoziciji. Niso šli v vlado. Kakor vemo, se je nazadnje iz vsega tega izcimila neodvisna Hrvatska, pri čemer je imela opozicija vedno dobiček, Slovenci pa vedno izgubo. Kako se je samo Zagreb razvijal med obema vojnama, Ljubljana pa se ni. Skratka, vsak slovenski politik se je v minulih sedmih desetletjih zavedal: če bom šel v skrajnost oz. v ultimati, raje odstopim, vendar se bo na mojem mestu takoj znašla druga garnitura in ne bom ničesar dosegel. Dosegel bi samo, če namesto mene ni nobene druge garniture. Danes je drugače: Slovenci dejansko vkup držimo kot malokdaj v zgodovini,« razmišlja.

Svežina Jerajeve Državlanske vzgoje

Čas zamuja sam sebe — rad izreka naš veliki ustvarjalec in mislec ob najnovejših rehabilitacijah osebnosti, kot so Krek, Veber, Kocbek, Maister, Slomšek in drugi. »To pomeni, da šele zdaj delamo to, kar bi morali takrat, ko so ti ljudje še živeli,« pojasnjuje in spomni na Prešernove verzice: »Da bi nebesa milost nam skazala, z nebes nam pesnika poslala...«, ki jih je tako rad ponavljal Trstenjakov gimnazijski profesor, prav tako tukajšnji rojak, dr. Jakob Žmavc, zgleden učenjak, mislec pri tem na nadpovprečno znanstveno in kulturno dejavnost Slovencev. Domisli se profesorja moralke na mariborski teološki fakulteti dr. Josipa Jeraja in njegove knjige Državljanstva vzgoja, edine te vrste na tleh Jugoslavije v preteklih 70 letih. »S tem je pokazal, da Slovenci imamo državljanski čut. Za današnje pojme je to preprosto delo, za takrat je bilo nekaj posebnega,« razlaga prof. dr. Anton Trstenjak, medtem ko v njegovem kabinetu listamo po drobni knjižici s še vedno svežo vsebino. (se nadaljuje)

Branko Žunec

Vpliv ukrepov gospodarske reforme na najbolj občutljivo dejavnost

VZPON ALI PROPAD TURIZMA

Berlinska turistična borza je končana, prav tako večina priprav na letošnjo turistično sezono, v Jugoslaviji pa še vedno ne vemo, kakšni bodo pogoji gospodarstva v naslednjem tednu, mesecu. Predstavniki jugoslovanskega turizma so zadovoljni s predstavljajo in zanimanjem obiskovalcev na enem največjih turističnih sejmov na svetu. Odločilni dejavniki pri izbiri ponudbe so ekologija, kakovost in specializirana ponudba. Nadaljuje se usmeritev na celinski turizem, kar pomeni, da imajo slovenska naravna zdravilišča in druga turistična središča v prihodnje še več možnosti za povečanje števila tujih turistov.

Vprašanje pa je, ali bodo to sploh dočakali? Tudi turistične organizacije se ubadajo z velikimi likvidnostnimi problemi, pri tem pa vlade očitno ne zanima, da je ta dejavnost nekaj posebnega, da lahko preštejejo denar šele septembra ali oktobra.

Prav tako pa se ubadajo s problemom čedalje manjšega fizičnega obsega prodaje, za kar so krive previsoke cene pijač, hrane in drugih storitev. Predvsem pa so previsoke cene posledica neustrezne davčne politike.

Na posvetu v Radencih v začetku marca so priznani turistični strokovnjaki govorili o možnostih delovanja turizma v pogojih nove sistemske zakonodaje. Optimizem zveznega ministra za turizem in ekonomsko sodelovanje s tujino je prepričal le redkokateri. Popolnoma so mu

Prodaja blaga v brezcarinskih trgovinah je tipičen zgled, kako učinkovito se da pospeševati določeno dejavnost z davčnim mehanizmom. Oprostitev carine, uvoznih dajatev in prometnega davka za prodajo blaga v teh trgovinah je povzročila izreden razmah mreže brezcarinskih trgovin, kar je koristilo državi: namen je bil zbrati čim več deviz in jih preusmeriti v državne tokove! Ko pa je bil ta namen izpolnjen in je država svoje devizne rezerve zbrala, je sklenila to ugodnost v notranjosti države ukiniti. Pri tem jih prav nič ne zanima, da bo potrebno zaradi kratkoročnosti davčnega instrumentarija vrsto trgovin zapreti, delavce pa odpustiti.

Na kožo turizmu

Feri Horvat, tokrat v vlogi vladnega predstavnika, je v uvodu dejal, da je novi gospodarski sistem veliko bolj kot pa katerikoli prej pisan na kožo turizmu. Če bi njegovo izjavo ocenjevali na osnovi dogajanja v prvih dveh mesecih, se z njim nikakor ne moremo strinjati. Res je preuranjeno ocenjevati uspešnost ukrepov, pa tudi v Zveznem sekretariatu za ekonomske odnose s tujino (sektor za razvoj in turistični trg) napoveduje: ... Novi razvojni cikel se mora tudi v turizmu začeti v drugi polovici tega leta, vendar lahko pričakujemo popolnejši investicijski val leta 1991 (v letu 1990 bodo še vedno veljale nekatere omejitve tudi po 30. juniju), ko bosta zaokroženi gospodarska in družbena reforma, turistično gospodarstvo pa bo takrat že učinkoviteje in smotrnejše oblikovalo svoje poslovno strategijo v novih tržnih pogojih gospodarjenja.

Vlada je prepričana, da je na pravi poti, zato bodo pri načrtani politiki vztrajali. Zagotovilo njihovega uspeha so med drugim samostojnost podjetij, pluralizem in enakopravnost lastnine, razvit integralni trg, politični pluralizem, uveljavitev in spoštovanje človekovih pravic in svoboščin, ustvarjanje sodobne pravne države, odprtost v svet ...

Vse to je pomembno za razvoj turizma, za več tujih turistov. Toda: ali vse te opredelitve tudi zares dosledno uresničujemo, je predlog o širitvi obsejnega pasu tudi zajet v ta prizadevanja, kršenje človekovih pravic na Kosovu itd.?

Ostanimo raje pri novih državnih ukrepih. Pri izvajanju ukrepov so dosegli nekatere pozitivne rezultate, meni zvezni sekretar, ustavili so rast cen, devizne rezerve so se povečale, gospodarski odnosi s tujino so pogostejši in izpolnjevanje obveznosti federacije azurnejše. Novi ukrepi naj bi ustrozali izvoznemu gospodarstvu in s tem tudi turizmu, ki je še vrsto let usmerjen na konvertibilno območje (90 odstotkov deviznega priliva v turizmu).

Vsaj delno priznanje in zadoščenje: ukrepi bodo na turizem delovali pozitivno šele dolgoročno, v njihovem sedanjem izvajanju pa so še vedno določeni problemi. Uvedba konvertibilnega dinarja pa je za turizem pomembna že danes. Zaenkrat le

Pred nekaj leti je bila glavna tema posveta o turizmu oskrba turističnih središč s kruhom, mlekem in drugimi živili. Še lani so govorili o pomankanju denarja za turistično propagando. Letos to ni več problem. Letos se marsikatero turistično podjetje sprašuje, če bo dočakalo turistično sezono ali pa bo prej v stečajnem postopku.

zaradi imidža, kajti cene storitev in prenočitve za tuje turiste so v naših hotelih še vedno napisane v tuji valuti. To je seveda stvar poslovne politike posameznega turističnega podjetja.

In še o konvertibilnem dinarju: je nujen za uvedbo tržnih odnosov v gospodarstvu in zato sredstvo za spremembo pogojev gospodarjenja in odpiranja meja, zlasti v Evropo. Konvertibilni dinar tudi učinkovito vpliva na večjo odprtost trga znotraj države. Deviznih rezerv je namreč toliko, da se bo konvertibilnost dinarja po tečaju 7 dinarjev za 1 zahodnonemško marko ohranila do konca leta, vzpostavljena bodo tudi naravna razmerja med cenami, osebnimi dohodki, višino obrestnih mer in drugimi dejavniki. Zvezni izvršni svet bo začrtano makroekonomsko politiko dosledno izvajal, vendar pa bodo morala tudi podjetja resneje iskati lastne rezerve in bolje poslovati. Ali smo torej danes v fazi »prevetravanja«? Se tega sploh zavedamo? Niso nekatere odločitve prehitre? Odpušanje delavcev in nizki osebni dohodki niso rešili še nobene države. Odločilne poteze bodo potrebne tudi pri davčni politiki in uvoznih dajatvah.

Čeprav se danes ukvarjate z likvidnostnimi težavami in morate skrbeti za mesečne plače, pa kljub temu pripravljajte načrte za razvoj, za pridobivanje tujih sredstev. Tako je prepričeval zbrane turistične delavce v Radencih Anton Lavtar z Ljubljanske banke. Najprej je seveda nekoliko potolžil (povsem upravičeno) o nezavidljivem položaju bank, ko si zvezni izvršni svet in Narodna banka Jugoslavije izmišljata vedno nove ukrepe, ki se zdijo v bančništvu nesmiselni, poleg tega pa so enostranski.

Lani je inštitut na Ljubljanski banki obravnaval 120 načrtov (investicijskih projektov) v skupni vrednosti milijardo 336 milijonov nemških mark. Pri tem je turizem sodeloval z 80 milijoni mark oziroma z različnimi programi, od tega petimi v zdraviliškem turizmu, dvema obnovava v alpskih predelih in eno tranzitno obmejno postajo. Na sploh pa turizem premalo vpluga, poleg tega še nepovezano (nekontinuirano).

Današnji likvidnostni položaj podjetij je zunaj dosega in vpliva poslovnih bank, je dejal Lavtar, saj so tako kot turistične organizacije tudi poslovne banke na udaru posojilno-davčne politike, ki jo izvaja država oziroma v njenem imenu Narodna banka Jugoslavije — reforma na tem področju pa nikakor ni v celoti dodelana. Ljubljanska banka kar naenkrat ne sme poslati v obtok denarja v vrednosti 560 milijonov dolarjev. Banka je hiša, kjer se kupuje in prodaja denar. Če ta denar ni v obtoku, je podobno kot z blagom v zalogi. Narodna banka Jugoslavije menda ljubljanski še vedno dolguje obresti za depozirana sredstva občanov.

Prav tako mnogi dvomijo o učinkovitosti takšnih ukrepov, saj so zadnji »začasni ukrepi« trajali okrog deset let. Grozi tudi nevarnost, da bodo slabe banke reševali spet s pomočjo denarja dobrih bank in ne le s tujimi viri, zato bo morala slovenska vlada sprejeti določene ukrepe, kako zaščititi zbrani denar, slovensko gospodarstvo in slovenske banke.

V Sloveniji je po nekaterih podatkih pred stečajem že 230 podjetij.

pritrtili le pri nizanju nalog države pri nadaljnjem razvoju turizma, kjer je na prvem mestu infrastruktura, nato nova organiziranost (samo od države oziroma davčne politike je odvisno, če se bo lahko uveljavila pestrost organizacijskih oblik) in smotrno in preudarno načrtovanje dolgoročnega razvoja.

Mnogi dvomijo, da ima država res tolikšne devizne rezerve, s kakršnimi se hvali. Vemo, da ljudje na veliko kupujejo devize in jih nosijo v trgovine v sosednjih državah.

Vse to je bilo načrtovano in pričakovano in je že vračunano v skupno vsoto deviznih rezerv. Vsota, ki je določena za ta namen (kajti sprostitve uvoza blaga splošne porabe je bila načrtna, njen namen pa razbiti monopol in znižati umetno dvignjene cene), še ni presežena.

Torej kar veselo po nakupih čez mejo, kajti na ta način podpirate vladne cilje!

Davčna politika zavira razvoj

Dobri davčni sistem je tisti, ki spodbuja gospodarsko rast. Mnoge razvite države so v minulih desetih letih reformirale svoje davčne sisteme, povod za to pa je bilo spoznanje, da je davčni sistem pomemben zaradi vpliva na oblikovanje cen in prek tega na vsa gospodarska dogajanja, zato se je težišče obdavčevanja preusmerilo s področja povpraševanja na ponudbo.

Gibanje in vlaganje kapitala je prav tako odvisno od davčnega sistema, previsoko obdavčenje kapitala pa se kaže v znižanju plač delavcev in politiki zaposlovanja.

Država terja svoje, vedno več, pri tem pa je prav nič ne zanima, če se podjetja ubadajo z likvidnostnimi težavami. To je le eden od očitkov, ki jih je bilo slišati na minulem posvetu. In kaj je narobe z našim davčnim sistemom. O tem je govorila mag. Marija Bezovšek.

Meni, da v Jugoslaviji ne moremo govoriti o dobrem, učinkovitem davčnem sistemu, saj gospodarski razvoj že vrsto let stagnira. Namesto spodbujanja za večjo in boljše proizvodnjo je celo prepričeval tovrstna prizadevanja. Njegove značilnosti so bile: v našem davčnem sistemu so bile številne institucije in oblike, ki jih v drugih sodobnih razvitih tržnih gospodarstvih ne poznajo, vseboval je namreč klasične davčne oblike in prispevke, poleg tega pa še posebne obremenitve, zato obstaja razvejeno omrežje nosilcev za sprejemanje različnih dajatev, s čimer je bila onemogočena kontrola smotrne in racionalne porabe teh sredstev; naš davčni sistem je bil nestabilen, podvržen pogostim spremembam, pričakovanje višjih obremenitev je bilo investitorje odvračalo od naložb; gibljivi davčni sistem je bila zelo majhna; prepletale so se davčna, denarna in dohodkovna politika, kar se je kazalo v neučinkovitosti celotnega gospodarskega sistema.

Posledica takšnega davčnega sistema je bila vedno večja obremenitev gospodarstva. In še ena naša posebnost: v jugoslovanski in slovenski davčni politiki so še vedno določene razlike med posameznimi regijami, dejavnostmi in skupinami organizacij, kar se kaže z različnimi davčnimi olajšavami, izjemami, prednostmi itd. Vodenje takšne politike je bilo nedvomno napačno, kajti eno osnovnih načel davčnega sistema je PRAVICNOST, zagotavljanje enakosti vseh gospodarskih subjektov, to pa je osnovnega pomena za tržno gospodarstvo.

Prav v gostinskih in turističnih organizacijah so se pokazale vse zakonitosti našega davčnega sistema. Deložne so bile le malo spodbud, izjem in olajšav (plačevanje davka iz dohodka po nižji stopnji in oprostitev davka od sredstev, ki so se vlagala v gostinske in turistične objekte). Gostinstvo je plačevalo obvezno posojilo za manj razvite republike in SAP Kosovo, najprej po nižji stopnji, pred dvema letoma pa se je uvedla enotna stopnja. Nižja je bila tudi obrestna mera za vlaganje sredstev v objekte za tujski turizem.

Med obremenitvami v gostinstvu imajo posebno mesto, trdi Marija Bezovšek, davki od prometa izdelkov in storitev. Ti davki so najpomembnejši vir proračunskih sredstev, dohodka in rezultatov podjetja pa ne obremenjujejo napačno. Povečuje cene, s tem pa se manjšata povpraševanje in možnost pridobivanja dohodka, osebnih dohodkov in akumulacije. Sistem obračunavanja prometnega davka pri nas je prezapleten in raznolik — stopnje se gibljejo v razponu od 3 do 100 odstotkov. V državah Zahodne Evrope imajo davek na dodano vrednost z največ tremi stopnjami. Prometni davek na pijačo močno obremenjuje gostinsko dejavnost, v celoti zgrešena pa je bila sprememba sistema obračuna prometnega davka od nabavne na prodajno ceno.

Poleg tega pa v gostinstvu ugotavljajo nedoslednosti — tu namreč ni uveljavljeno osnovno načelo, da je »izvoz blaga in storitev« oproščen plačila prometnega davka.

Uvedba prometnega davka za JIA v letošnjem letu, ki je zajel skoraj vse prehranske izdelke, še bolj negativno vpliva na dohodek. Po določilih davčne zakonodaje imajo ti izdelki status splošne porabe, za gostinska podjetja pa imajo značaj reprodukcijskega materiala, česar pa davčni sistem ne priznava.

V gostinstvu in turizmu je sedanjí davčni sistem povzročil rast cen, zožil možnost večjega pridobivanja dohodka in rasti osebnih dohodkov, omejeval akumulacijo in profinito stopnjo, zaviral večje naložbe ter ni spodbujal vlaganj domačega in tujega kapitala v turizem.

Konkurenčnost tujih bank

Najti bo potrebno druge rešitve, kajti stečaj ni vedno prava rešitev (čeprav najhitrejša). Mrliča ne moreš več oživiti, je dejal Anton Lavtar, zato je treba bolnika vsaj toliko obdržati pri življenju, da bo zdržal operacijo — obnovo.

Vlada pripravlja interventna sredstva, ki jih bo Ljubljanska banka kupila v obliki obveznic in na ta način »podpravila« večje sisteme, za katere pa mnogi pravijo, da bi bilo bolje, če jih ne bi bilo.

Bogomira Mitič, republiška ministrica za turizem in gostinstvo, je zato upravičeno skeptična. Boji se, da bo

turizem spet ostal ob strani, ker je potrebno reševati velike sisteme. Čeprav je Ljubljanska banka dala o določeni »velikanu« negativno strokovno mnenje, pa so tu še druga »mnenja«. Torej politika ali določeni ljudje še vedno oblikujejo gospodarstvo.

Mitičeva je zato predlagala, da bi banke vendarle pomagale pri premagovanju likvidnostnih težav turističnih podjetij do konca sezone, saj bodo takrat denar prav gotovo vrnila (npr. Kompas), med tem ko ga TAM prav gotovo ne bo.

Bernarda B. Peček

Ugoden nakup!

Veletrgovina Potrošnik vabi cenjene kupce na obisk v blagovno hišo (šoping) v Murski Soboti!

- v eni hiši boste lahko kupovali vse prehranske izdelke, oblečila in opremo za vaše stanovanje
- po nakupih vas vabijo v bife, kjer so popestrili ponudbo jedi po zmernih cenah: goveja juha z govedino, govedina v solati, jedi z žara, pleskavica, čevapčiči, raznjiči, pečen fižol-prebranec, vroče hrenovke, kuhana jajčka ...
- velika izbira pijač

BLAGOVNA HIŠA (ŠOPING) VAS PRİČAKUJE!

VELETRGOVINA

Potrošnik

MURSKA SOBOTA

V LENDAVSKI DELAVNICI MARKA POGAČNIKA

Po ribah vodnar, v peti razsežnosti, s šestim čutom

»Proti severu je vedno manj dreves, vedno manj rastlin, vsega primanjkuje, a pričenjajo se široka prostranstva snega in ledu,« je kot vodilo v enega od zbornikov priobčil slovenski kipar Marko Pogačnik, ki se ukvarja z akupunkturno metodo zdravljenja zemlje. Medtem ko je prejšnjo soboto v lendavskem hotelu Lipa pred dvajseterico zbranih izpeljal še eno od svojih znanih delavnic o medicini — tokrat na temo Izhodišča za zdravo življenje in kmetovanje — se je sploščalo vsaj polistati po njegovi knjigi Zmajevе črte, ekologija in umetnost, ki je 1986. izšla v zbirki Znamenja pri mariborski založbi Obzorja. Tako se je dalo vsaj zaslutiti, da gre za tiste vrste izobraženca srednje generacije na Slovenskem, ki je bil zavoljo svojih svetovnonazorskih pogledov in življenjskega sloga (življenje in kmetovanje v t. i. komuni v 70-letih ter sodelovanje z naravo na inteligenčni ravni) ves čas trn v peti pravoverni realistični vladavini. Z ženo Mariko zdaj že kakih 20 let pomale kmetuje na Vipavskem, sodeluje pri revitalizacijskih projektih v ZR Nemčiji, kipari in v najširšem smislu svetuje, da začnemo na drugačen način živeti z naravo in s tem tudi sami s sabo.

»Smo na pragu nove, Vodnarjeve dobe: Vodnar je simbol sinteze. Končuje se obdobje Rib, ki je bilo v znamenju zvezanosti nasprotij. Prehod iz Rib v Vodnarja je kozmična drama, tudi kar se tiče biološkega, organsko-dinamičnega kmetovanja,« je v prvem delu delavnice, ki sta jo organizirala Ljutomersko podjetje Mikrokozmos in lendavski občinski izvršni svet, pojasnjeval Pogačnik. Skušal je biti še nazornejši z nihalom za prikaz energijskih in fizioloških tokov v človeku. Podobno je po njegovem v naravi, kjer se pretaka svet energije v peti, eterski razsežnosti. V drugem delu delavnice smo spremljali razčlenjevanje novega pristopa pri ravnanju z zemljo oz. naravo. »Treba ji je omogočiti njej lasten prostorski red in časovni cikel ob človekovem soustvarjanju za krepitev njene samozadržane sposobnosti. Sem kaj gotovo sodi družinska kmetija,« smo razumeli meditatorja, ki je hkrati obširneje razložil tovrstne izkušnje iz okolice Kölna v ZR Nemčiji. »Na robu tamkajšnjega rudnika rjavega premoga se je znašel čudovit, sedemhektarski park iz druge polovice 19. stole-

tja. Ker se vsa talna voda do globine 230 metrov črpa, da rudnik nima težav, se je park znašel oz. že 15 let stoji v svojevrstni puščavi. Vsa voda namreč takoj odteče. Drevesa nehajo globoko koreniniti, upada njihova vitalnost, vrste se odseljujejo. Bil sem povabljen, da pomagam, saj kot umetnik morda lahko delam stvari, s katerimi se znanost danes še ne zna ukvarjati. Gre za delo z energijami, z nevidnim svetom zemeljskih in kozmičnih energij, ki jih poznamo pri akupunkturi človeškega telesa. Tudi tam se akupunkturist ukvarja z nevidnimi tokovi, ki tečejo skozi telo in so očitno zelo pomembni za življenje. V treh letih, kolikor je trajal lansko pomlad sklenjen proces, sem na posebej občutljivih točkah na tem območju postavil 30 ali 40 kamnov: pa ne samo kamnov, ampak tudi skulptur. Na ta način sem spodbudil življenjske procese, tako da je park spet dobil lastno ravnovesje in vitalnost. To se lahko vidi in doživi.«

Podobne so Pogačnikove izkušnje pri revitalizaciji tamkajšnjega sadovnjaka. »Gre za zasadišče vzorčnega sadovnjaka, biodinamičnega, za biološko pridelavo na 35 hektarjih zemlje. Sedem hektarjev smo je vrnilo naravi v obliki živih mej in posebnih naravno zasajenih točk, ki so hkrati odločilne energijske točke tega terena. Tako bo imela narava najpomembnejša mesta zasedena s svojim organizmom, ostaja pa še 28 hektarjev sadovnjaka. Te bomo šele sadili oz. je projekt šele v nastajanju. Ni še nobenih rezultatov, je samo izkušnja iz prej omenjene revitalizacije parka.« Končno je vredno ponoviti, kar je bilo rečeno o študiji bavarskega ministrstva za kmetijstvo iz 70-ih let, katere rezultate so zelo natančno izpeljali. »Objavil sem jih v času melioracij Vipavske doline, ko so se na veliko seikale žive meje. V študiji kmete prosijo, da je ne bi posekali nobene žive meje več, kajti ugotovili so — to je natančno zapisano in predstavljeno z grafikoni — da le-te pomagajo vzdrževati ravnovesje v krajini. Tabele kažejo, da je donos večji v pasu do 50 metrov od žive meje. Torej gre predvsem za to, da je narava bolj močna in zdrava in zato ni treba toliko človekovih posegov z umetnimi sredstvi,« je v sobotni delavnici v Lendavi pripovedoval Marko Pogačnik.

Branko Žunec

JELENJAD, KI SE JE V POMURJU PREVEČ RAZMNOŽILA, POVZROČA VELIKO ŠKODE KMETOM IN GOZDARJEM

LOV NA JELENE

Slaba usoda čaka jelenjad v Pomurju. V prvi letošnji reviji Lovca je bila pred kratkim na peti strani objavljena odločba Milana Kneževića, predsednika republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki na osnovi zakonskih določil dovoljuje podaljšan odstrel jelenov v loviških lovskih družin v Pomurju ter še v nekaterih loviščih. Po novi odločbi bodo smeli lovci jelene streljati vse do 15. februarja.

Kot je zapisano v obrazložitvi, je odločba napisana na osnovi ugotovitve, da jeleni v nižinskih gozdovih Pomurja že več let povzročajo veliko škodo z obgrizovanjem lubja. Škoda nastaja predvsem v zimskem času, ko se k nam preselijo še jeleni iz Madžarske.

Nad odločbami, kdaj in kako streljati katero vrsto divjadi, pa lovci niso posebej navdušeni. Pripombe imajo nad dejstvom, da na manjših območjih veljajo različne lovne dobe, kar kaže, da strokovnjaki niso enotnega mnenja, kako naj bi najkoristnejše postopali, oziroma kako dolgo naj bo lovna sezona. O vsej stvari imajo svoje mnenje tudi lovci, ki svoje znanje o živalih dobivajo predvsem v naravi. Največ pripomb imajo na razne gojitvene smernice, ki natanko opredeljujejo, kakšno rogovje mora imeti posamezni jelen, koliko v naravi. Največ pripomb imajo na razne gojitvene smernice, ki natanko opredeljujejo, kakšno rogovje mora imeti posamezni jelen, koliko v naravi. Največ pripomb imajo na razne gojitvene smernice, ki natanko opredeljujejo, kakšno rogovje mora imeti posamezni jelen, koliko v naravi.

Boris Hegeduš

Kmetje KZ Radgona dobro delajo

V Kmetijski zadrugi iz Gornje Radgone, ki od 26. januarja posluje kot enovita zadruga, želijo iz zemlje »potegniti«, kar se da. Tako so že pripravljene, da s svojimi kooperanti na novo uredijo 16 hektarjev vinogradov.

Že v letu 1989 so povečali zmogljivosti centra za sušenje in prevzem žitaric za dvakrat, tako da lahko na uro na ustrezno vlago osušijo 35 ton zrnja koruze. Naložba (končana v lanskem letu) je veljala 350 tisoč dinarjev. V letu 1989 so zgradili tudi oskrbno-prodajni center v Spodnjih Ivanjcih. V novem centru so skladišče za reprodukcijski material, prodajalna s potrebščinami

za kmetijstvo, odkupni prostor za živino in odlagališče za sladkorno peso. V Spodnji Ščavnici pa tačas gradijo preskrbovalni center z bencinsko črpalko. Naložba bo skupaj veljala 600 tisoč dinarjev. Vse naložbe so nadaljevanje vlaganja v zemljo. Od leta 1980 so namreč meliorirali 4.000 zložitih pa 3.000 hektarjev njiv v dolini ob Ščavnici. Tačas končujejo priprave na melioriranje 383 hektarjev zemljišč na meji med občinama G. Radgona in Lenart.

Zemljišča od Spodnje do Zgornje Ščavnice bodo uredili letos. Pri urejanju namenjajo pozornost ohranjanju narave, saj bo 70 odstotkov ščavnice teklo po stari — sedanji strugi. Če bo-

do na voljo sredstva za vzdrževanje odvodnje, bodo začeli urejati izsuševanje na manjših, do 10 hektarjev velikih površinah. Posebna skrb je namenjena tudi govedoreji in gnojenju s hlevskim gnojem. Uredili pa bodo tudi več minifarm za vzrejo prašičev. Evidentirani imajo 65 za vzrejo zainteresiranih kmetov.

V centru Gornje Radgone bodo obnovili prostore hranilno-posojilne službe in prodajalna s potrebščinami za kmetijstvo. Razmišljajo tudi o gradnji malih predelovalnih obratov in o uvedbi blagovne znamke za vino kmetov kooperantov in nekatere poljščine in zelenjavo.

Boris Hegeduš

Strokovnjaki svetujejo

To je najbolj pogosta in nevarna glivična bolezen breskev. Simptomi bolezni so zelo tipični in jih je lahko prepoznati. V fazi, ko se breskev že olista, opazimo, da so nekateri listi nakodrani, namehurjeni in spremenjene oblike. Barva takih listov je belozelena z rdečimi nabrekliinami. Na spodnji strani lista pa se razvije bela prevleka. Takšni listi se zasuše in posluhi odpadajo. Tako močno napadene breskve ostanejo maja in junija skoraj brez listov. Zaradi tega odpadejo tudi plodiči. Breskev potem ponovno požene, vendar s tem porabi dosti rezervne energije in pogosto napadena drevesa hitro propadajo. Slabši je tudi nastavek listov in taka drevesa so bolj podvržena pozebi. Na jakost napada kodravosti imajo velik vpliv vremenske razmere, predvsem v času, ko breskva dobiva lističe. Če je takrat suho vreme, je bolezen zelo malo. Če je v tem času dosti padavin, so napadi zelo močni. Kako zelo dež vpliva na razvoj bolezni, lahko opazimo pri breskvah, ki so posajene ob zidu. Del breskve, ki je pod kapom je zdrav, medtem ko je drugi del ves mehurjast in nakodran. Ugotovljeno je tudi, da kodravost dosti bolj napada sorte breskev z rumenim mesom. Paziti pa moramo, da ne zamenjamo kodravosti, ki jo povzroča glivica Taphrina deformans, s kodravostjo, ki jo povzročajo listne uši.

Da bi dosegli boljše uspehe pri zatiranju te bolezni, bom na kratko opisal biologijo te glivice. Osvojenega askospore raznese veter in dosepejo na lubje breskev. Tu klijajo in razvijejo miceli. Ta miceli se na skorji in luskah popkov hrani saprofitsko, vendar ne prode v notranjost. Šele naslednje leto tvori miceli konidije, ki jih dež, ki se cedi po vejah, prenaša na pravkar vzbrstele lističe. To so nežni lističi, katerih povrhnjica je zelo tanka. Konidiji na listih klijajo in direktno prodirajo skozi povrhnjico

BRESKOVA KODRAVOST

— cuprablau Z,
— champion,
— bordojska čorba.

Dobre rezultate dosežemo tudi s kontaktnimi fungicidi:
— tiram,
— ciram,
— delan,
— dodine, s katerimi škropimo, ko se pokažejo prvi lističi. V primeru, ko se to obdobje zaradi slabega vremena podaljša, je treba škropljenje ponoviti. Iz izkušnj zadnjih nekaj let vidimo, da dosežemo s temi kontaktnimi fungicidi zelo dobre rezultate, če jih časovno pravilno uporabimo. Za boljše oprijemanje jim dodamo močila sandovit ali radovit. Škropljenje z bakrenimi pripravki pa je samo dodatna preventiva. Za razliko od drugih škropljenj proti glivičnim boleznim, kjer naneseemo škropivo v obliki meglice, moramo pri teh škropljenjih, posebno z bakrenimi pripravki, drevo dobesedno oprati.

Iztok Keuschler, dipl. inž. agr.

OCENJEVANJE VIN

Društvo vinogradnikov Goričko pripravlja 19. marca že peto tradicionalno društveno ocenjevanje vin svojih članov. Iz leta v leto komisija priznanih slovenskih enologov ugotavlja, da se kakovost goriških vin dviga. Ocenjevanje vin ima namen, da vinogradnike-kletarje opozori na določene nepravilnosti v dosedanjem kletarjenju. Na drugi strani pa ima ocenjevanje tudi tekmovalni značaj saj se marsikateri vinogradnik rad pohvali z dobro oceno svojega vina. Na kratko bi vinogradnike opozoril, kako naj pravilno vzamejo vzorec vina za ocenjevanje, kajti marsikdaj je površno vzorčenje krivo za slabšo oceno vina. Steklenice, v katere točimo vino za ocenjevanje, naj bodo vinske (buteljke ali litrske od vina). Marsikdaj se zgodi, da vinogradniki pri nesejanju na ocenjevanje vino v različnih steklenicah od sokov, žganj, pijač itn. Čista vinska steklenica, ki jo — preden natočimo v njo vino — ocenitev — oviniemo s tistim vinom, ki ga bomo natočili. Vino jemljemo (potegnemo) iz sredine sode. Če poprej, dobro izperemo z vodo. Prvo vino, ki smo ga potegnili (približno 0,5 l), damo posebej ali ga uporabimo za ovinjanje steklenic. Steklenice ne žveplamo! Na ocenitev damo vina, ki so čista in brez napak (oksidacija — vino iz nepolnega sode). Pazimo na čistočo zamaškov. Za društveno ocenjevanje vin naj vinogradniki prinesejo 2-krat po 1 liter oziroma 3-krat po 0,7 l vina posameznega vzorca. Vzorce vin zbiraemo na ŽVZ za Pomurje v petek, 16. marca do 15. ure in v ponedeljek, 19. marca, do 12. ure.

E. Novak

Bo dobil odvzeto zemljo?

Z Mirkom Skuhalo iz Križevca pri Ljutomeru smo se srečali na poti v gozd. Naše pobude za pogovor o življenju in delu na kmetiji ni zavrnil, ampak nas je povabil na svoj dom. Brž smo ugotovili, da gre za kmetovalca, ki mu ni samo za čim večji dohodek, ampak tudi za zunanjo podobo domačije. Opazili smo namreč, da je vse na svojem mestu, torej stroji in traktorji v lopi, prav tako kmetijsko orodje, dvorišče je pospravljeno, stara stanovanjska hiša je domiselno preurejena, živina v hlevu sita... Še bi lahko naštevali, po čemer smo ugotavljali, da gre za urejeno kmetijo. In če smo že pri tem, naj povemo, da za delo ne primate le gospodar, 73-letni Mirko, in njegova žena Marta, ampak tudi sin Franc, sicer poklicni avtoprevoznik, snaha Irena, ki je računovodska delavka, pa tudi vnuka Borut in Alenka se ob kmečkih delih ne držita kisló.

»Mlada imata sicer svojo hišo, a je na istem gruntu, zato smo ena družina in gospodarijo skupaj. Koristi od tega so obojestranske. Sicer pa na kmetiji redimo 20 glav goveje živine. Največ dohodka imamo od prodaje mleka, ki ga oddamo letno čez 20.000 litrov. Naše molznice dajejo med dvema telitvama do 5.500 litrov mle-

ka, kar je za naše pomurske razmere veliko. Kot tržni rejci krav molznic smo dobili že vrsto priznanj. Naraščajav hlevu, pa naj bodo teličke ali telički, ne prodajamo. Teličke vzredimo v plemensko živino, teličke pa pitamo do 500 kilogramov

Izkušnje kmetovalcev

žive teže in jih prodamo kot klavno živino. Živini pokladamo domačo hrano, saj na 8 hektarjih njihovih površin pridelujemo koruzo in pšenico, katere manjši del tudi prodamo, drugače pa oboje uporabimo za krmo.«

Takole nam je pripovedoval Mirko Skuhala. V nadaljevanju pogovora je povedal, da je še najbolj zanesljiv dohodek od prodaje mleka, saj pricurlja vsak mesec, medtem ko je treba tako plemensko živino kot — ono za zakol hraniti po več mesecev, potem čakati na denar, včasih pa je sploh ni mogoče prodati. V mislih je imel seveda plemenske telice, ki so jih svojčas množično in za drag denar kupovali tudi kupci iz Srbije, zdaj pa jih ni več na spregled. Na vprašanje, ali ne bi kazalo povečati sklada kme-

tijskih zemljišč, pa je naš gostitelj povedal:

»Po osvoboditvi je bila naša kmetija veliko večja kot je zdaj. Med nacionalizacijo so nam vzeli 3 hektarje njiv in 2 hektarja vinograda oziroma sadovnjaka v bližini Kapele. Iz enakega vzroka so bili ob zemljo še številni drugi kmetje. Ta zemlja je pozneje prešla v upravljanje kmetijske zadruge. Srečni bomo, če jo bomo dobili nazaj, kajti s stroji, ki jih imamo, bi lahko obdelovali veliko več površin, kot jih sicer. Če je prej šlo s konji, bi zdaj toliko lažje, ko imamo traktorje. Toži se nam tudi po vinogradu, saj ga odtlej nimamo več, pa moramo zato vino kupovati.«

Zelo zgovoren je ta Mirko Skuhala, ki je pred leti poskrbel za svojevrstno »senzacijo«: kupil si je nov mercedes in vzbujal zavist. Nevošljiv pa mu je lahko tudi kak lovec, saj se ponaša z več deset lovskimi trofejami, zlasti od uplenjenih jelenov. Prek »zvez« mu je uspelo priti v vladno lovišče Karadjordjevo, ki je v srbski deželi. Prijatelj tam še ima, strelja pa ne več.

Pa kmečke izkušnje? Če ste si zapomnili vsaj nekaj omenjenih pridobitev, potem veste, da je Mirko Skuhala s svojo družino delaven in dober gospodar. Kmetijstvo mu je dalo veliko!

S. Sobočan

Zložbe tudi v Gerlincih in Fikšincih

Do začetka aprila prihodnje leto naj bi končali zložbene stopke v katastrskih občinah Gerlinci in Fikšinci, glavni nosilec naložbe pa je Temeljna zadruga organizacija Cankova Kmetijske zadruge Panonka, ki bo sklenila pogodbo z Geodetskim zavodom v Ljubljani. Še prej pa bo od 19. marca do 19. aprila javna razgrnitev zložbene območja na Sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo občine Murska Sobota ter na krajevni uradih v Rogošvcih in na Cankovi. Gre za 277 hektarov zemljišč, ki so razdrobljena in nepravilnih oblik, zato je oteženo intenzivno kmetovanje. Celotno območje zajema 1065 parcel, katerih povprečna velikost je 26 arov. Po zložbi bo ostalo le še 410 parcel s povprečno velikostjo 67,5 ara.

90 odstotkov potrebnih sredstev — sedanja vrednost zložbe je ocenjena na več kot 665 tisoč dinarjev — bo nepovratno zagotovil Sektor za urejanje in varstvo kmetijskih zemljišč pri republiškem komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, preostalih 10 odstotkov pa bo iz občinskega proračuna, namenjenega za pospeševanje pridelave hrane.

M. Jerše

ABC Pomurka	izključna cena
Živinorejsko-veterinarski zavod za Pomurje, Murska Sobota, Štefana Kovača 40	
OBJAVJA na podlagi sklepa delavskega sveta javno dražbo za prodajo osnovnih sredstev:	
1. osebni avto R 4 TL letnik 1983 (nevozen, neregistriran)	11.500,00 din
2. osebni avto ZASTAVA 101 GTL, letnik 1984 (vozen, neregistriran)	14.500,00 din
3. dvobrazdni plug OLT	700,00 din
4. tribrazdni plug OLT (skoraj nov)	5.000,00 din
5. žaga (na traktorski pogon)	1.200,00 din
6. diaprotektor	2.000,00 din
7. fotokopirni stroj OMEGA 303	5.000,00 din

KMETIJSKA TRGOVINA

Marko Slavič Klučarovci št. 19

ima v zalogi ves gradbeni material, kmetijsko mehanizacijo, umetna gnojila, semensko koruzo, vse vrste krmil...

● Odprto vsak dan od jutra do večera! Pokličite nas po telefonu 87-731.

PTUJSKA VAS IN HOTEL

Pred leti smo tudi v pomurskih sredstvih obveščanja kar precej pisali in govorili o Ptujskih toplih in bližini starega mesta in ob zgodovinskih poteh od severa proti jugu in zahoda proti vzhodu. Nekako je prišlo do ideje, da bi pod streho Radenske vključili tudi Ptujске toplice. Lumenjanih je bilo veliko obiskov, popisanih precej strani papirja... Kljub vsemu pa referendum v Radenski ni uspel. Mnogi so bili prepričani, da je tako najbolj prav. Mogoče bo vsem tem dvomljivcem in »vzihaterom« čez nekaj let žal, kajti Ptujске toplice so si opomogle in se odločile za samostojno pot razvoja.

Ptujska vas z zvonikom, v ozadju pa Ptuj z gradom

Tačas je v Ptujskih toplih na voljo le 55 ležišč. Povpraševanje je veliko, prostora premalo. V fizioterapiji se dnevno zdravi od 150 do 180 pacientov, ki jih napoti k njim zdravstvena skupnost. To pa pomeni veliko gneče brez pravega dobička. Zato pa je njihov cilj (poleg vsega drugega) v prihodnje usposobiti fizioterapijo predvsem za sprejemanje gostov — samoplačnikov.

V toplih so seveda tudi bazeni, na prostem in pokriti. Do sedaj so bili gostje v bungalovih tudi delavci Zelezarne Jesenice, Metalne Maribor in TGA Kidričevo, ki jim je aktivni dopust zaradi vrste poklica še kako dobrodošel.

Medu Ptujске toplice čez nekaj let res takšne, kot so v načrtu, ki nam ga je pokazala Slava Gojčič: z novim hotelom, Ptujsko vasjo, novimi bazeni, povezane z mostom za pešce prek Drave s Sončnim parkom...

In na podoben način bo delovala tudi Ptujška vas — načrt vodilnih v Ptujskih toplih, ki naj bi ga uresničili že prihodnje leto. Te dni končujejo finančno konstrukcijo, denar pa bodo svažali slovenske delovne organizacije, ki si bodo na ta način zakupile določeno število zmogljivosti. V Ptujski vasi bodo delavci preživeli dopust na višji ravni, uporabljali vse športne objekte in zadovoljevali svoje konjičke. Bungalovi bodo pravzaprav lične hišice, zgrajene iz opek in pokrite z bobrovcem, z veliko lesa, tipičnimi pročelji in izkoriščenim podstrešjem. Sredi vasi pa bo (tako kot v vsaki vasi) zvonik. Tudi v ptujski občini se ubadajo s

problemom nesodelovanja vseh, ki delajo v turizmu. Sodelovanje pa pogrešajo tudi v okviru Kmetijskega kombinata Ptuj, ki je zaenkrat najpomembnejša gostinsko-turistična organizacija. V njegovem okviru delujeta poleg Ptujskih toplih še organizaciji Haloški biser, ki se ukvarja z gostinstvom in ima nenehno izgubo, ter Slovenske gorice Haloze, ki se ukvarja z vinogradništvom in gostinstvom.

Središče razvoja bi morale biti Ptujске toplice, je prepričana Slava Gojčič, pomočnica direktorja toplih, ki je sicer na tem delovnem mestu dobra dva meseca, zato pa polna poprejšnjih izkušenj (predvsem o naložbah).

Nerentabilne lokale bi morali dati v najem ter se posvetiti le tistim, ki prinašajo dobiček in imajo prihodnost. S skupnimi močmi bi morali reševati kadrovske in trženjske probleme. V naslednji etapi (čez tri ali štiri leta) naj bi v Ptujskih toplih zgradili tudi

hotel, seveda za petičnejše in zahtevnejše goste. Še prej bodo morali obnoviti in razširiti bazene in fizioterapijo. Vsi ti načrti pa so precej povezani s tretjo vrtno tople vode, ki naj bi jo začeli vrtati leta 1990. Zaenkrat se še dogovarjajo z republiško energetsko skupnostjo, ki naj bi prispevala dve tretjini sredstev. Prav tako pa bodo morali iskati sovlagatelje za gradnjo hotela. V ta namen naj bi ustanovili mešano podjetje ali delniško družbo.

Slava Gojčič smo povprašali, kako resnični so ti načrti, kajti vemo, da jih je bilo že precej, pa so propadli, še preden je prišlo do njihove uresničitve v praksi?

»Gradnja hotela je dolgoročni cilj, mislim pa, da se bo že pri bungalovskem naselju pokazalo, kako smo resni. In točke, ki jih bomo pridobili pri gradnji vasi, nam bodo pomagale pri gradnji hotela.« Bernarda B.-Peček

»SPOMINJAJ SE SOBOTNEGA DNE...«

Krščanska adventistična cerkev, ki ima molitveni dom v Murški Soboti v Mladinski ulici, je ena od mlajših verskih skupnosti v naši pokrajini, zato je manj znana. Obiskali smo pridigarja Janeza Borseta in mu postavili več vprašanj.

Zakaj se vaša cerkev, ki je ena od protestantskih cerkev, imenuje adventistična? Je ime v povezavi s skorajšnjim prihodom Jezusa Kristusa, kot napovedujete?

Naše uradno ime je Cerkev adventistov sedmega dne ali Krščanska adventistična cerkev. Je vrhunec vseh avtentičnih protestantskih reform, utemeljenih v Svetem pismu, oziroma popolna vrnitev h Kristusovi veri. Oznaka »adventistična« pomeni, da njeni verniki čakajo in oznanjajo Jezusov drugi prihod.

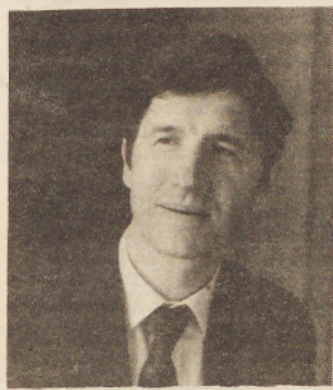
Kdo je bil začetnik adventistov? Je bil res v mladosti ateist (brezbožec), čeprav naj bi bilo verovanje prirojeno. Kako je bilo z njegovo napovedjo, da bo Kristus znova prišel 21. marca 1844. leta?

Ustanovitelj tega zadnjega reformnega gibanja je sam Bog, ki ga je tudi napovedal v razodetju 10 s prikaznijo močnega angela, ki vabi k temeljitemu preučevanju odpečenih prerokovanj Danijela, in v Razodetju 14 z oznanjevanjem trojnega angelaškega sporočila, to je Večnega evangelija vsemu svetu. Predhodniki adventnega gibanja so: jezuitski pisatelj Manuel de Lakunza (umrl 1801), judovski spreobrnjenec Josip Wolf (umrl 1862), imenovan tudi apostol 19. stoletja, člani preroških konferenc Albry parka v Angliji in mnogi drugi. Med njimi ima posebne zasluge, zlasti organizatorske, William Miller (umrl 1849), spreobrnjenec, baptistični pridigar, posej adventistični pionir. Okoli njega se je zbralo okoli 200 pridigarjev in od sto tisoč do dva milijona vernikov različnih skupnosti. Leta 1844 je gibanje Millerovih pripadnikov doživelo globoko razočaranje. Namreč: ena skupina je še naprej določala datume za Jezusov prihod, druga pa je kritično preiskovala dotodanje spoznanje. Prepričevali so, da apokaliptično prerokovanje 2300 dni (2300 koledarskih let) sega do jeseni 1844, ko naj bi Jezus kot veliki duhovnik začel službo čiščenja svetišča. To je začetek preiskovalne sodbe, ki se bo končala z nagrado spokornim in v zvestim, ki je bodo deležni ob njegovem drugem prihodu. Ta mala vztrajna skupina je kmalu prerasla v organizirano misijonarsko svetovno cerkev.

Čeprav se napoved ni uresničila, adventistična cerkev živi naprej. Za to gre menda zasluga ženske (Ellen White), ki je uvedla med drugim praznovanje sobote namesto nedelje, prepoved uživanja svinjskega mesa, alkohola, tobaka, kave in čaja ter zapoved danjanja desetine.

Res je, da se ni uresničila Millerjeva prvotna razlaga, se je pa izpolnilo samo svetopisemsko prerokovanje. Ellen White ima mnogo zasluge v cerkvi in svetu. Bila je krhko in ponižno ter poslušno orodje v božjih rokah. Posvečevanja sobote ni odkrila ona, ampak ga je prenesla od baptističnih vernikov. Sprejeto je bilo na temelju bo-

žje svetopisemske četrte zapovedi: »Spominjaj se sobotnega dne, da ga posvečuješ...« (Mojses). Ellen White je videla v prikazni božjo zapoved o soboti, obsijano z nebesko svetlobo. Končno je naš vzor sam Kristus, gospodar sobote, ker jo je blagoslovil, jo sam posvečeval in to ukazal delati vsem svojim zvestim sledilcem.

Ellen White je s številnimi spisi objavljala božje razodetje na zdravstvenem področju. Sam Stvarnik je namreč človeku predpisal ustrezen jedilnik z vsemi razumnimi omejitvami, ki jih zdaj odkriva tudi sodobna medicina. Leta 1875, ko so zdravniki priporočali tobak kot zdravilo, je Ellen White med drugim napisala: »Preden bo sekira udarila v korenino (božja izvršna sodba!), bo prišlo v svetu do pravega upora proti kajenju!«

Kdaj in kako se je adventistično gibanje razširilo v Evropo? So ga nacisti res preganjali?

Adventistično gibanje je vzkliko tudi v Evropi na temelju Svetega pisma, pa tudi na podlagi Danijelovih odpečenih in izpolnjenih prerokovanj. V Ameriki so imeli adventisti prednost, saj so zaradi dejanske verske svobode prvi vzpostavili stike z adventističnimi žarišči v Evropi. Leta 1874 so poslali v Basel misijonarja Andrews, da bi adventiste povezal med seboj. Na območju Jugoslavije se je adventistično sporočilo začelo 1881. leta. prvi slovenski šolani pridigar pa je bil Albin Močnik (umrl 1972). Adventistično gibanje je bilo velikokrat politično in versko preganjano, ker je popolnoma zvesto Kristusu in božjemu zakonu.

V svetu je več adventističnih skupin. Katere delujejo v Jugoslaviji? Kdaj je bila ustanovljena cerkev v Murški Soboti? Je posledica množičnega adventističnega misijonarjenja?

Obstajajo mnoge skupine in cele verske skupnosti, ki verujejo in se pripravljajo z adventnim upanjem za Jezusov drugi prihod. Toda Krščanska adventistična cer-

kev je ena in enotna ter ima svojo svetovno organizacijo. Temeljna organizacijska enota je krajevna cerkev, katere odločilno telo je skupščina cerkve. Krajevne cerkve se povezujejo v cerkvena področja, ta pa v cerkvene unije (zveze). Pridigarji so uslužbenci področja in delajo na cerkvenih področjih. Adventistično gibanje v Pomurju se je razvilo med vojnama, ko je bilo v Murški Soboti krščeno osem ljudi. Toda vojni vihar jih je razkropil, zlasti pa v času madžarske okupacije. Maja leta 1982 so se doseljani verniki organizirali v cerkveno občino in večkrat selili molitveni dom. Prvega oktobra 1989 pa so posvetili stavbo na Mladinski ulici 38, ki so jo v ta namen delno preuredili.

Vaša cerkev zahteva desetino. Je tako visoka članarina obvezna tudi v slovenski adventistični cerkvi?

Dajanja desetine ni izmislila adventistična cerkev, ampak jo je potrdil sam Jezus z besedami: »Dajte torej cesarju, kar je cesar-

postaje v severovzhodnem delu Italije, ki bo oddajala evangelijska sporočila narodom, ki žive v Evropi, centralni Aziji, Bliznjem in Srednjem Vzhodu in Severni Afriki. Že zdaj pa lahko naši verniki poslušajo Glas upanja, ki oddaja na kratkovalovni frekvenci 31 metrov. Imamo Dopisno svetopisemsko šolo, ki ima v povprečju letno 3.000 študentov, izdajamo revijo Življenje in zdravje, ki organizira tudi številna zdravstvena predavanja za široko javnost. Izdatki so tudi zaradi evangelizacije v krajevnih cerkvah.

Kje pa se adventistični oznanjevalci izobražujete?

V gradu Maruševac pri Varaždinu imamo dijaški dom za 200 učencev obeh spolov, ki v slogi živijo skupaj in obiskujejo srednješolske programe ali pa teološko fakulteto. Usposobljeni so tudi za službe v cerkvenih občinah. Na teološki fakulteti dosežejo študentje izobrazbo za pridigarsko službo, za kar so tudi posvečeni po določeni uspešni službi.

Center za raziskavo Svetega pisma, dokumentacijo in obveščanje ZNAMENJA ČASA vam priporoča

DOPISNO SVETOPISEMSKO ŠOLO,

ki je sestavljena iz 24 lekcij, gradivo pa se pošilja po pošti brezplačno!

Na ta način boste lahko spoznali ZGODOVINSKO IN KNJIŽEVNO DELO IZVIRNE UMETNIŠKE VREDNOSTI, ki pripada skupni človeški kulturi

NOVO! ZA VAS!

DOPISNA SVETOPISEMSKA SOLA
P. P. 22, 61105 LJUBLJANA

DA, želim prejemati lekcije DOPISNE SVETOPISEMSKE ŠOLE ■ v slovensščini ■ v madžarščini ■ v hrvaščini ■ v srbsščini

Ime in priimek: _____

Kraj, ulica, številka: _____

Poštna številka in pošta: _____

jevega, in Bogu, kar je božjega!« To ni plačevanje članarine, temveč izraz dejanske ljubezni do Boga in bližnjih, kar je pač bistvo krščanstva. Dosedaj noben adventist ni obubožal zaradi zvestobe temu božjemu navodilu. Dobrovoljno in sistematsko prilaganje v božji sklad je vaja, ki nas osvobaja prirojene sebičnosti. Denar ne gre za bogatenje, temveč za podpiranje številnih misijonarskih aktivnosti pri nas in po svetu. Tako je ADRA (adventistična humanitarna organizacija) iz Oroslavja ponudila čez 30 ton hrane romunskemu narodu. Naša cerkev ima tudi velike in lokalne radijske postaje. Sedaj zbiramo prispevke za postavitev

Bi lahko povedali kaj iz svojega osebnega življenja?

Rodil sem se v krščanski družini na Dolenjskem. 15 let sem bil v samostanu v Italiji. Ob branju Svetega pisma me je resnica o naravi duše pripeljala, da molim samo živega Boga (ne pa svete in pokojne). Sledil sem Kristusu po pismu.

Nisem menjal vere, temveč je svetopisemska vera menjala mene in moje življenje. Sicer pa sem poročen in imam družino.

Pogovarjal se je STEFAN SOBOČAN

Za sodelovanje z bolnišnico v Zalaegerszegu

Pomurska bolnišnica si želi tudi sodelovanja z evropskimi bolnišnicami, bi lahko rekli po tem, ko so vzpostavili strokovno sodelovanje z Ingoldstadtsko kliniko konec lanskega leta ter februarja s splošno bolnišnico v Zalaegerszegu na Madžarskem. Bolnišnico, ki skrbi za 320 tisoč prebivalcev, so obiskali direktor bolnišnice magister Emerik Zver, dr. Arpad Norčič in Marija Požonac, predstavnica madžarske narodnosti. Dogovorili so se o strokovnem sodelovanju in v aprilu bo našo bolnišnico obiskala njihova delegacija. Takrat bodo izoblikovali konkretni program sodelovanja in izmenjave strokovnjakov. mh

Poslovna »šlamparija« ali drobna »kajla« z juga?

Kultura oblačenja je pri naših ljudeh že od nekdaj cenjena. In v teh stabilizacijskih (kako dolgo še?) časih trgovci z raznovrstno oblačilno ponudbo še vedno uspešno prodajajo. Njegov način ponudbe se je sicer nekoliko spremenil: vse pogosteje je videti osebo in dostavna vozila z različnimi registracijami — večinoma z juga na sovarniških dvočelih, ob cerkvi, na trgih in drugod, kjer se zbira

srenja potrošniška. Ponudba je kvalitetna ali pa tudi ne, »marketing« še dokaj soliden, popustov in obrovkov pa vse več.

Recimo: kupiš domala unikatno izdelano jopo tipa »sirogojno«, spletno iz kvalitetne domače volne, za univerzalno uporabo in si v njej, da ne rečemo, srečen, čeprav nosi podobno tudi tvoja sodelavka... Vse skupaj pa lahko plačaš na štiri ali pet obro-

kov, kljub ugodni ceni pa še s čeki, ki jih bo prodajalec vnovčeval po enega v naslednjih nekaj mesecih! Dobro za oba, bomba, bi rekli! Oni dobro prodajo, ti ugodno kupiš... Ti trgovci iz daljnega Trstenika so mojstri svojega poklica! Pa pravijo, da nas Srbi ne marajo!

Tista »bomba« zadovoljstva pa se razpoči čez mesec dni, ko prejmeš obvestilo iz banke, kjer imaš tekoči račun, da si dokaj globoko v minusu... Če k izgubljenemu (do neke mere že!) spoštovanju v domači banki pristejete še dobršen del (nepotrebno) izgubljenih živcev, ki so ti jih »nesramni« (bolje: prebrisani) trgovci z juga raztrhali, je prijetno počutje v sicer nič krivi in dolžni jopi že precej manj lagodno...

Vsemogoče reči se dogajajo v pokrajini ob Muri. Kdove, če le na tem delu »sončne dežele«? Ker je podobni, kakor smo jo opisali, prav te dni veliko, si mirne duše lahko postavimo vprašanje iz naslova. In — »ničajmo pamet«...

—MZ—

Maurica

vas odslej vabi

v novo samopostrežno trgovino

v BAKOVCIH, Panonska 20

- v zalogi imamo špecerijo ● kruh
- mesne izdelke in meso ● sladkor
- olje... skratka vse, kar potrebujete za svoje gospodinjstvo

Cene so konkurenčne!

Gostilna Vinica

Marijan ZRNIC

Zyornje Konjišče 2, 69253 Apače, telefon (069) 69 007

Vas vabi vsako soboto in nedeljo na družinska kosila: aperitiv, juha, glavna jed, sladica

cena 45,00 din.

Prav tako vam priporočajo jedi z žara, ribje specialitete in veliko izbrano sladico (sladolek presenečenja). Obiščite jih, ne bo vam žal.

Vsak dan od 10. do 23. ure, v sredo zaprto.

15. marec je madžarski kulturni praznik. Madžari v Pomurju ga praznujejo že vrsto let, še posebno slavnostno pa od leta 1975. Zakaj takrat? Po sprejetju ustave so bili namreč ustanovljeni sivi za prosveto in kulturno narodnost. In tako je bilo kar prav, da so petnajstletnico delovanja narodnostnega siva oziroma sisov v Pomurju proslavili ob kulturnem prazniku.

Osvrednji del prireditelj, ki bodo potekale še ves mesec, je bil ob koncu tedna v Lendavi in Dobrovniku. Na lendavski dvojezični osemletki so se srečali pripadniki narodnosti. Prišli so predstavniki madžarskih organizacij iz Romunije, Avstrije in Jugoslavije (na žalost ni bilo povabljenih predstavnikov iz Češkoslovaške in podkarpatskega dela Sovjetske zveze), pa porabski Slovenci iz še nekateri gostje iz Madžarske in Slovenije. Kaj vse so povedali o svojem življenju, boste lahko prebrali v nadaljevanju.

Namenimo zdaj še nekaj vrstic osrednji proslavi v dobrovniškem kulturnem domu. V prepolni dvorani so se predstavile najboljše skupine madžarskih kulturno-umetniških društev iz lendavske in soboške občine. Zapeli so: mešana pevska zbor iz Centube in Hodoša ter ženski zbor z Dolnjega Lakoša; zaplesali folklorni skupini iz Dobrovnika in lendavske srednje šole; pesmi madžarskih pesnikov iz Pomurja so predstavili študentje katedre za madžarski jezik s Pedagoške fakultete v Mariboru. Dekleta iz kulturno-umetniškega društva Močvirski tulipan iz Radmožanec so plesale, peče in igrala na citre; to zadnje so storili tudi generovski citrarji. Nastopili sta tudi dve skupini z Madžarskega: sombotelski zbor Madrigal in

skupina Enekmondok, ki je prišla iz Zalaegerszega.

Seveda proslava ni minila brez slavnostnega govora. Mária Pozsonc, predsednica narodnostne samoupravne skupnosti iz lendavske občine, je spregovorila o pomenu praznika, o 15 letih delovanja siva in tudi o prihodnosti. »Naloga, ki stoji pred nami, je zahtevna. Gre za naš obstoj, a ne le za obstoj, moramo se razvijati in prispeti v 21. stoletje. V mešanosti dveh kultur in jezikov moramo krepiti našo narodnostno zavest in identiteto, da bi preprečili asimilacijo naših otrok in vnukov. Kot ščit naj nam služi naša narodnostna dediščina, nacionalna kultura in materinščina. Obveznost do nas imata tako večinski narod v Sloveniji kot matični narod na Madžarskem. Od večinskega naroda ne zahtevamo

izjemnih ugodnosti, temveč le možnost, da tu, kjer počivajo naši predniki, lahko živimo in snujemo možnosti za človeka vredno življenje. Zahtevamo enakovrednost obeh jezikov na vseh področjih našega življenja. Matični narod prosimo, da računna z nami, da nam pomaga, da nas ne bi izgubil, kot je v preteklosti izgubil svoje velike osebnosti, kot so Petőfi, Radnoti, József Attila.«

Govor je v slovenščini povzela Irena Varga, nato pa so spregovorili še nekateri gostje: Ferenc Pusztai, državni sekretar za kulturo in izobraževanje, Csaba Tabajdi, sekretar Narodnostnega kolegija, pa tudi predstavnika prosvetnih oddelkov županijskih svetov iz Železne in Zalske županije.

Ob petnajstletnici delovanja narodnostne samoupravne skupnosti so podelili tudi priznanja. Za delo na področju narodnostne politike so diplome prejeli: Ferenc Hajos, Sándor Varga, Ernest Eöry in oddelka za prosveto in šport pri županijskih svetih v Zalski in Železni županiji, priznanja pa József Vörös, Lajos Horváth, direktor kinematografskega zavoda iz Zalaegerszega, József Horváth, predavatelj kulturnega centra iz Zalaegerszega, in Árpád Zsámboki iz Sombotele.

Zbornica lendavske dvojezične osemletke je bila skoraj pretesna, saj so poleg predstavnikov narodnosti iz Romunije, Avstrije in Jugoslavije prišli tudi številni gostje iz Madžarske, pa tudi nekateri slovenski republikanci.

»Kar je v srednji Evropi storila Madžarska, je v Jugoslaviji Slovenija.«

Srečanje predstavnikov madžarske narodnosti iz različnih držav je bilo poučno in zanimivo za vse, ki so prišli v Lendavo. Tudi predstavniki matičnega naroda so slišali, kakšne probleme imajo njihovi sonarodnjaki, ki živijo zunaj meja matične domovine. Dejstvo je, da so spremembe v številnih državah pripomogle k izboljšanju položaja narodnostnih manjšin. Seveda tudi zdaj položaj ni rožnat. Tudi narodnosti bi morale postati združevalni dejavnik združenje Evrope.

Kam pošljajo učitelje fizike?

»Kar se je pri nas zgodilo v poldrugem mesecu, tega ni bilo v zadnjih 25 letih,« je začel svojo pripoved Béla Nagy, predstavnik Romunske demokratične zveze Madžarov. Do lanskega decembra namreč v Romuniji ni bilo možno govoriti o narodnostni politiki. Pravzaprav je bila to neka politika, ki je vodila v načrtno asimilacijo in uničevanje narodnostne identitete vseh manjšin, tudi Madžarov. Koliko jih pravzaprav zdaj živi v Romuniji? Ocenjujejo, da kakšnih 2,5 milijona (zadnje uradno štetje je bilo leta 1976; takratni »sfrizirani« podatek je bil 1,8 milijona), in to ne le na Sedmograskem, v Transilvaniji, oziroma Erdelyu, kot pravijo Madžari, ampak tudi v Podkarpattju oziroma Moldaviji, veliko Madžarov pa živi tudi v glavnem mestu Bukarešti.

»Po padcu Ceausesca smo prišli do mnogih dokumentov, ki pričajo, da je imel diktator namen postopno asimilirati pripadnike narodnosti. Tako je zapisal

no, koliko romunskih družin bo do vsako leto preselili v kraje, kjer živijo pripadniki narodnostnih manjšin. Druga stvar, ki je še bolj boleča, pa je naš šolski sistem, ki je popolnoma razpadel. Leta 1959 so ukinili univerzo v Kolosvarju. Pravzaprav je v zadnjih letih delovala le katedra za madžarski jezik, kjer je le nekaj študentov letno končalo študij. Pa še s temi so se dogajale zanimive reči. Naj navedem le en zgled. V razredu mojega sina, šestošolca, ki je obiskoval madžarski razred, so dobili učitelja fizike, Romuna, ki je seveda poučeval v romunščini. Izgovor je bil, češ da ni Madžara, ki bi imel ustrezno šolo. V istem času je prišlo k nam v gledališče, kjer sem zaposlen kot dramaturg, mlado dekle, ki se je želela zaposliti kot tehnični delavec. Ko sem jo povprašal, kaj je po poklicu, je odvrnila, da je učiteljica fizike. Ko je končala šolanje, so ji ponudili delo v Trgovištu, torej daleč stran od kraja, kjer živijo Madžari. Takšna je bila torej romunska politika.«

Že takoj v prvih dneh decembrske revolucije je bila ustanovljena Demokratična zveza Madžarov v Romuniji, ki šteje zdaj že več kot 600.000 članov. V množici več kot 50 političnih strank sta bili ustanovljeni tudi: Neodvisna madžarska stranka in Madžarska stranka malih posestnikov, vendar ti dve nimata veliko članov. »Kako dolgo bo trajala ta politična enotnost Madžarov, je težko odgovoriti, saj ne vemo, kaj bo prinesla prihodnost. Vsaj do 20.

maja, ko bodo volitve, upamo, da bomo enotni. Na ta način bomo lahko tudi pomemben del romunske politike. Ta moj optimizem izhaja namreč iz zgodovinskih izkušenj. Vse do leta 1951 je namreč v Romuniji že delovala madžarska politična organizacija, ki je leta 1946 na volitvah zbrala toliko glasov, da je dobila 31 poslanskih mest v parlamentu. Ta skupina je bila pomemben jeziček na tehtnici, namreč, na oblast je prišla tista politična koalicija, h kateri se je priključila ta stranka.«

Béla Nagy zaenkrat ne ve, kdo bo koalicijski partner tej madžarski stranki, to bodo odločili šele po volitvah. Zato pa v tem trenutku skrbi Madžare v Romuniji še nekaj. To je rastiči šovinizem in nacionalizem. Diktatura ju je nekako usmerjala v takšnih količinah, kot ji je to ustrezalo. Zdaj, ko je zavladala popolna svoboda, ko praktično ni cenzure, ko vsak lahko pove, kaj misli, so prišli v prazen prostor, ko se šele išče demokracija tudi številni vulgarni nacionalisti. »Mi ne želimo odgovarjati na enak način, na način ulice, ampak smo za pravno državo in nadaljevanje dialoga s tistimi romunskimi politiki, ki so na tak dialog pripravljene.«

Volilni zakon, ki so ga v Romuniji sprejeli pred kratkim, določa ustrezno narodnostno zastopnost prek list. Vsaka narodnost bo dobila mesto v parlamentu, če bo dosegla določen odstotek glasov. Za vsako mesto pa je potrebno vsaj 20.000 volilnih glasov.

Tudi »kapitalisti« imajo težave

Lajos Zszebényi je spregovoril v imenu gradiščanskih Madžarov. Ti so bili po drugi svetovni vojni edini Madžari, ki so prišli v kapitalistični družbeni red. Mnogi so zato menili, da je njihov položaj še najboljši, saj živijo v deželi izobilja oziroma materialnega blagostanja. Vendar pa položaj, kakršen je, kaže, da so bile in so še naprej napake v avstrijski narodnostni politiki.

»Kje se začnejo naše težave?

Največ zanimanja je bilo za pričevanja gosta iz Romunije. Béla Nagy, predsednik Romunske demokratične zveze iz županije Bihar, je med drugim prebral tudi temeljne cilje organizacije: »V prvi vrsti so tu splošne zahteve: svoboda, demokracija, politični pluralizem in resnična enakopravnost z večinskim romunskim narodom, zapiseane stvarne pravice v ustavi, zakonih in drugih aktih. Zahtevamo ustrezno zastopnost v zakonodajnih, upravnih in državnih organih, nov narodnostni zakon in uporabo madžarskega jezika v gospodarstvu in upravi. Zahtevamo ustanovitev narodnostnega ministrstva, madžarske vrste, osnovno šolo in univerzo, torej celotni sistem izobraževanja.

Hočemo madžarske časopise, knjige, radijski in televizijski program in nemotene stike z Madžari, ki živijo zunaj meja domovine.«

Malo nas je, okrog 5000 po uradnem štetju. Menimo, da je številka nekoliko večja, da nas je vsaj 10—20000, vendar se mnogi ne želijo opredeliti za Madžare, ker se bojijo, da bodo v neenakopravnem položaju.«

Obstaja namreč več problemov. Tako gradiščanski Madžari že 40 let nimajo svojih šol. Pravno sicer imajo pravico do njih, vendar pa se zakoni ne upoštevajo v praksi. V osnovnih šolah, tudi v vaseh, kjer živi 88 odstotkov Madžarov, imajo le tri ure madžarskega jezika tedensko, preostali pouk pa poteka v nemščini. Poleg tega jim primanjkuje učiteljev.

»Ne tako dolgo je bil v Avstriji na obisku Károly Grosz, ki je pohvalil avstrijsko manjšinsko politiko, ne da bi se prej sploh pozanimal, kakšen je resnični

položaj. Mi pa nimamo niti urejenih dvojezičnih napisov, materne jezika ni mogoče uporabljati v praksi, pre malo smo zastopani v sredstvih informiranja. Velik problem je tudi gospodarska nerazvitost narodnostnih vasi, saj praktično nimamo industrije in možnosti za zaposlitev, tako da morajo iti ljudje v mesta, kjer se v nemškem okolju asimilirajo,« je naševal probleme predstavnik gradiščanskih Madžarov. Po njegovem mnenju mora zdaj več storiti tudi matični narod; tudi Madžarska se mora zavzeti za izboljšanje njihovega položaja, seveda skupaj z večinskim narodom.

Madžari na Hrvaškem ustanovljajo stranko

Zveza Madžarov na Hrvaškem praznuje letos 40-letnico delovanja. »Ob ustanovitvi smo zastopali interese 45—50000 Madžarov na Hrvaškem. Zadnji podatki pravijo, da nas je 25 tisoč, mi pa ocenjujemo, da boljše ali slabše govori madžarsko od 30—35000 ljudi,« meni József Csörgits, predstavnik omenjene zveze. Le-ta se je ves čas svojega obstoja ukvarjala predvsem s kulturno dejavnostjo, šolstvom in informiranjem. Trenutno deluje v njenem okviru 127 ustanov.

Veliko Madžarov živi predvsem na podeželju, kjer so razdrobljeni po vaseh, zato se pojavljajo problemi pri šolanju. V južni Bolgariji, v okolici Osijekta in Vinkovcev, je nekoliko več strjenih vasi. Tam delujejo tudi štiri madžarske osemletke, kjer poteka pouk v madžarskem jeziku. »Problemov je v zadnjem obdobju veliko, predvsem nam primanjkuje denarja. Imamo težave z izdajanjem našega časopisa Magyar Képejsüjsága, na osijskem radiu imamo na razpolago le 20 minut na dan, na televiziji smo prisotni le enkrat na teden z nekaj minutami,« našteva József Csörgits.

In kako se Madžari prilagajajo spremembam na Hrvaškem? Po eni strani se veselijo večstrankarskega sistema, po drugi pa jih je strah, kako bo. Narodnostna komisija pri hrvaškem saboru razpada (ustanovljena bo komisija za narodna in narodnostna vprašanja, ki pa bo imela le posvetovalno vlogo), narodnosti ne bodo mogle več v skupščine po starem »komunističnem ključu.« »Zaradi vsega tega je bil pred dnevi ustanovljen petčlanski iniciativni odbor za ustanovitev Hrvaške madžarske ljudske stranke. Kolikor vem, se bo v svojem programu zavzemala za uresničevanje človekovih in narodnostnih pravic, za bolj »zelene« usmeritve in program, zanimiv za kmete.«

Na ta način bo poskušala stranka Madžarov tudi vstopati v različne koalicije, tako na občinskih kot republiški ravni. Madžari se namreč zavedamo, da brez zastopnosti v skupščinskih klopah tudi ne bodo uspeli z uveljavljanjem svojih pravic.

In kaj je ob koncu še dodal predstavnik Zveze Madžarov na

Hrvaškem? Zahvalil se je matičnemu narodu za pomoč. »Pri tem ne mislim le na materialno plat v knjigah in drugih pripomočkih. V zadnjem obdobju nas veselijo demokratične spremembe v državi našega matičnega naroda. To kar je v srednjezhodni Evropi storila Madžarska — je v Jugoslaviji Slovenija. Zato moram reči, da je to tudi naša spodbuda.«

Vojvodinci hočejo v Evropo, ne na Balkan

Od predstavnikov narodnosti, ki živijo zunaj meja matične domovine, je zadnji spregovoril András Agoston, predstavnik Demokratične stranke Madžarov v Vojvodini. Pripovedovanje predhodnikov je pokomentiral takole: »Narodnostna usoda je narodnostna usoda. Vidimo, da so problemi povsod. Vendar pa so se v Evropi začeli tokovi, ki v nas pripadnikov narodnosti vzbujajo upanje na boljšo prihodnost.«

Demokratična zveza Madžarov v Vojvodini je bila ustanovljena šele pred kratkim in je politična organizacija v povojih. V tem trenutku ima 4500 potencialnih članov, čaka pa pravzaprav le še na zakon, ki bo tudi v Srbiji omogočil ustanavljanje političnih strank. »40 let Madžari nismo imeli nobene takšne organizacije, vendar je to zdaj nujnost. Nekateri nam očitajo to enonacionalno združevanje, toda dosežanja organiziranost pač ni prinesla rezultatov. Pri vsakem štetju, od 1961. do 1981., smo izgubljali odstotke in odstotke prebivalcev. Ti statistični podatki so lahko pokazatelj, da stvari niso bile ravno rožnate, zato moramo zdaj poiskati druge poti.«

Madžari v Vojvodini si želijo večstrankarski sistem. Obenem s strahom gledajo na dogajanje v Jugoslaviji. Upajo, da bomo vendarle ohranili skupno državo, bodisi kot federacijo ali konfederacijo. »Kaj bo z nami, če država razpade? Poznamo različne zemljevide. Enega takšnih sem zadnje videl v Timesu. To je napoved nekakšne balkanske federacije, kjer bi bila vključena tudi Vojvodina. Za nas bi to pomenilo, da izgubljamo mesto v evropskem prostoru. Tega si ne želimo, zato bomo storili vse, da se vključimo v zmago tistih sil, ki težijo k demokratičnim pluralnim spremembam in ki endarež želijo ohraniti enotnost države.«

Tudi vojvodinski Madžari hočejo boljše stike z ljudmi in organizacijami iz matične domovine. Demokratične spremembe na obeh straneh lahko sodelovanje še okrepijo.

Po predstavitvi položaja posameznih narodnostnih manjšin je nastala zanimiva razprava. Vsi so menili, da je potrebno več takšnih srečanj, kjer bodo pripadniki narodnosti izmenjali izkušnje. Demokratične spremembe v srednji in vzhodni Evropi pa so temelj, na katerem je potrebno graditi razumevanje narodov in narodnosti, vsak posameznik mora čutiti, da je tudi njegov mesto v združenji Evropi.

Silva Eöry

V trgovini GEA lahko kupujete vso kmetijsko mehanizacijo vedno ceneje!

TOKRAT VAM POSEBEJ PRIPOROČAMO NAKUP:

vseh vrst traktorjev s priključki (plugi, prikolice, avtomatski in polavtomatski sadilci krompirja) — motorne nahrbtnne škropilnice SUPRA — stiskalnice za grozdje — ličkalniki za koruzo

ŽELJKO PRPROVIČ
42315 MURSKO SREDIŠČE
M. Tita, tel.: (042) 843 232, odprto od 8. do 16.
in ob sobotah od 7. do 12. ure. Telefon izven
delovnega časa: (042) 832 330

GEA IN VI SKUPAJ DO CILJA!

POGOVOR S PESNIKOM, PISATELJEM, NOVINARIJEM — SANDORJEM SZUNYOGHOM

Sopotnik pesnikov? Zakaj pa ne?

S Sandorjem Szunyoghom sva sodelavca, le da je on v madžarskem uredništvu. Sva pretežno na terenu. Kadar pa so beležke polne, ni časa za klepet, piševa. Ta pogovor je nastal namerno zavestno, kajti Madžari slave v teh dneh svoj kulturni praznik.

Kdaj si začel pisati in kje si objavil svoje prve izdelke?

Že v osnovni šoli in pozneje v gimnaziji sem občudoval pesnike in čutil potrebo, da bi se izpovedal v verzih. Svoje prvence sem objavil v šolskem in taborniškem glasilu, ki je izhajalo v Lendavi.

Kdo in kako te je spodbujal oziroma usmerjal v pisateljevanje?

Bil sem zelo plah fant. Kljub temu sem svoje pesmi, zapisane v zvezek, pokazal na učiteljsko svojemu profesorju. Tam smo imeli literarni krožek, v okviru katerega smo organizirali glasbene in literarne nastope. Velik vpliv na moje pesništvo pa so imela dela znanih madžarskih ustvarjalcev, kot so: Sándor Petőfi, József Attila, Endre Ányos, János Arany, László Nagy, János Pilinszky in drugi.

V katerih literarnih zvrsteh se predvsem izpoveduješ?

Največ pišem poezijo, ne zamerjam pa tudi krajših črtic in novel. Zdi pa se mi, da je poezija, lirika področje, kjer se najlaže izpovem.

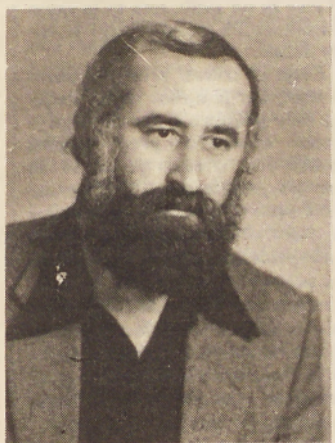
Kje si nadaljeval z objavljanjem svojih del?

Sprva je bilo zelo malo možnosti za objavljanje pesmi v madžarskem jeziku, saj v Pomurju ni bilo madžarskih revij in drugih publikacij. Slovenska literarna revija pa ni objavljala literarnih prispevkov madžarske narodnosti. Svoje pesmi sem poslal v Novi Sad pisatelju Gyulii Gabbiju Fehéru, ki je v mladinskem časopisu urejal literarno rubriko. Več pesmi mi je objavil in me spodbujal, da sem ostal pri lirski izpovedi.

Katere pesniške zbirke si izdal doslej in o čem pesniš?

Izdal sem tri pesniške zbirke. Sodeloval pa sem tudi pri več antologijah. Prvo pomembnejše delo je Tavaszvaras (Pričakovanje pomladi). To je antologija, ki smo jo izdali trije avtorji: Pal Szomi, József Varga in jaz. Leta 1975 je izšla moja prva samostojna pesniška zbirka Halicanumi üzenet (Sporočilo iz Halicanuna — Lendave). Tu sem zbral svoje pesmi v petih ciklih. Posebej sem združil ljubezenske, izpovedne, zgodovinsko domoljubne, politično angažirane ter signalistične pesmi. Ta zbirka je imela velik odmev v Vojvodini, na Madžar-

skem in tudi pri nas. Kritiki so jih namreč v svojih analizah pohvalili. Ta zbirka je bila zame neke vrste vstopnica v literarno življenje. Madžarski pesniki, živeči v Pomurju, se moramo nenehno dokazovati s kakovostjo in smo odvisni od ocen z drugih območij (Madžarska, Vojvodina). Sicer pa smo bili (Pal, Varga in jaz) nosilci literarnega ustvarjanja madžarske narodnostne skupnosti pri nas. Tudi literarne večere

in srečanja z bralci smo organizirali, kjer smo razvijali čut in spoštovanje do ustvarjalnosti. Seveda pa smo se zgedovali tudi po slovenskih pesnikih in pisateljih, saj smo jih lahko brali v originalu. To mi je omogočilo, da sem ujel sodobne literarne zvrsti, oziroma smernice slovenske lirike. Mnogo sem bral dela Janeza Menarta, Cirila Zlobca, Toneta Pavčka, Jožeta Udoviča in druga. Nekatere pesmi sem prevedel v madžarski jezik.

Leta 1980 sem skupaj z Ernestom Ružičem izdal pesniško zbirko Naj—Leg. To je prva slovensko-madžarska zbirka, ki sta jo izdala Slovenec in Madžar, ki živita v istem prostoru — Pomurju. Dokazala sva, da je literatura lahko univerzalna in da njeno branje tako v originalu kot v prevodu omogoča svojevrstno sožitje. Ta izdaja je nekako vplivala na poznejšo antologijo Szozvočje-Osszhong.

Ustvarjal sem seveda tudi pozneje. Leta 1985 sem pri Pomurški založbi v Murski Soboti izdal pesniško zbirko Hóvágy (Želja po snegu). Čez dve leti, 1987., pa je izšla moja zbirka otroških pesmi Virágkoszontó (Pozdravljene cvetlice). Tako sem se poskušal približati tudi najmlajšim. Prav otroška literatura (v madžarskem jeziku) je na območju Prekmurja slabo razvita. Od naših madžarskih avtorjev jo je negoval le József Varga.

Omenil si že vrsto pesmi. Morda nekaj več o njihovi vsebini!

Pišem o vsem. O dogajanjih okrog sebe. Zadnje čase pišem poleg osebne lirike še angažirano poezijo in tako reagiram na družbeno dogajanje okoli sebe. Menim, da pesnik, mora (hote ali nehote) reagirati na družbene procese. To je zdaj, ob vse večji demokraciji, toliko bolj samoumevno. Še posebno zato, ker so imeli pesniki in pisatelji v madžarski zgodovini napredno vlogo. Napisal sem tudi nekaj ekoloških pesmi, kjer sem se zavzemal za čiste potoke in reko Muro.

Katera od pesmi ti je najljubša? Vse pesmi so mi všeč in jih imam rad. Kot mati, ki ima enako rada vse otroke.

Kaj pa proza? Si jo zanemaril? Proze pišem bolj malo, ker mi vedno primanjkuje časa, saj sem po poklicu novinar in pišem hkrati za dva medija (Nepüjsag, madžarski radijski program) in občasno pripravljam prispevke na televiziji Ljubljana in Novi Sad. Novele sem začel pisati že v mladih letih. Šlo je za resnične zgodbe, ki so bile lirčno in etnografsko obarvane.

Predpostavljam, da si doslej izdal svoje knjige predvsem pri Pomurški založbi.

Vse moje knjige so izšle pri tej založbi. Pesmi pa sem objavjal tudi v Maratorju, Dialogih, Magyar szöj, Képes Ujsagu, Naptarju, sombotelski reviji Eletünk; sodeloval pa sem tudi v antologiji madžarskih pesnikov, ki živimo na območju Jugoslavije, izšla pa je pod naslovom Szep versek.

Kaj pa sodelovanje z literarnimi ustvarjalci v matični domovini — Madžarski?

V stikih sem z nekaterimi madžarskimi pesniki nove generacije. Dvakrat sem se udeležil njihovega književnega tabora. Na podobnem ustvarjalnem srečanju sem bil tudi v vojvodinski Kaniži. Osebo poznam Györgya Moldorja, Imreja Pentka, Andrasa Fodorja, Tiborja Tuskesa in druge. Predlani pa sem sodeloval tudi na enakovrednem srečanju Vilenica v Sloveniji, kjer sem spoznal mnoge slovenske in evropske ustvarjalce, med njimi tudi zelo znana Petra Esterhazyja in zdaj že pokojnega Danila Kiša.

Si redno zaposlen na Zavodu za časopisno in radijsko dejavnost in se boriš za točke, ki pomenijo osebni dohodek. To najbrž vpliva na manjšo literarno ustvarjanje?

Na Zavodu sem zaposlen že 18 let. Toliko časa pa urejam tudi Naptar — zbornik Madžarov v Sloveniji, h kateremu sem uspel doslej pritegniti vrsto sodelavcev oziroma avtorjev posameznih področnih prispevkov. Ta publikacija, ki izide pred novim letom, ima pomembno vlogo tudi za literarne ustvarjalce iz vrst madžarske narodnostne skupnosti. Ob svojem rednem delu pri časopisu in radiu sem uspel urediti tudi 8 Lendavskih zvezkov.

Si v določeni prednosti, saj govoriš dva jezika. Prav gotovo to izrabljaš v pozitivnem smislu seveda.

Prevedel sem nekaj pesmi Cirila Zlobca, Toneta Pavčka, Tomaza Šalamuna, Ivana Cankarja, Otona Župančiča in Toneta Pavčka. Seveda sem prevajal tudi prekmurske avtorje: dela Ferija Lainščka, Milana Vincetiča in Ernesta Ružiča.

Kako pa je s tvojim slovarjem? Zdi se mi, da si zaradi te ideje dobil nekaj dodatnih sivih las.

Nekoč sem delal na občinski skupščini kot uradni tolmač in referent za dvojezično poslovanje. Takrat se mi je porodila zamisel o slovensko-madžarskem slovarju družbenopolitičnega izrazoslovja. Začel sem si zapisovati posamezne termine in z leti se jih je nabralo nekaj tisoč. Slovar bo te dni izšel v nakladi 1.000 izvodov. Prepričan sem, da bo zelo koristen za vse, ki imajo opraviti z dvojezičnosti, seveda pa tudi dijakom in študentom.

Pred tem pogovorom si mi na videu zavrtil oddajo, za katero si napisal scenarij, posnela pa jo je televizija Novi Sad. Je bilo več takih del?

Občasno pišem tudi scenarije za etnografske in kulturne oddaje televizije Novi Sad. Ta čas pripravljam portret grafika Štefana Galiča in prispevek o sodarjih, ki ga bo ta televizijska hiša posnela za program šolske televizije.

Kultura pa je tudi sicer tvoje poklicno področje?

Za madžarski program Radia Murska Sobotia pripravljam kulturno oddajo, ki je na sporedu vsak četrtek. Tudi v Nepüjsagu objavljam prispevke iz kulture, sicer pa pišem tudi druge sestavke. Pred leti sem pomagal pri ustanovitvi literarne revije Muratáj, ki izide dvakrat letno. V njej lahko objavljajo svoje prispevke vsi literati. Sicer pa bom v eni od prihodnjih števil predstavil novejšo slovensko in madžarsko liriko. Pomembni prispevki, ki jih objavljamo v reviji, so tudi pisanja o dvojezičnosti in jezikovni problematiki madžarske narodnosti.

Pesniki ne ustvarjate sami zase, ampak, kot si nekoč dejal, »s sredstvi poetike opozarjamo na lepote sveta okoli sebe in jih tako povabimo, da hodijo za nami in postanejo sopotniki — soigralci pesnikov«. Da pa to ne bi izvenelo kot fraza, predlagam, da mi eno poveš v originalu!

Bodi to pesem Tuszaveres (Gverilska pesem. Takole se mi je zapisala: tuszaimert / nagy arat kerek / nincs olyan bank / amelyben annyi pénz / legyen / — / tuszaimert / beke jar / eserebe / ugy vigyazzatok / mert megzsigoritom / a felteteleket. V prevodu Jožeta Ternerja se v slovenskem jeziku glasi: Visoko ceno zahtevam za svoje talce. Ni je banke, ki bi imela toliko denarja. V zameno za moje talce je treba miru. Tako pazite, ker bom zaostri! pogoje.

Pogovarjal se je Štefan Sobočan

kulturni koledar

PETEK, 16. MARCA

LJUTOMER — Ob 18.00 bo v galeriji Ante Trstenjak otvoritev pregledne razstave slik domačina — akademskega slikarja Vladimira Potočnika. S krajšim programom se bodo ob tej priložnosti predstavili učenci ljutomerske glasbene šole.

PETKOVA PREMIERA

V ljutomerskem domu kulture bo jutri premiera komedije Gugalnik. Avtor besedila je Novak Novak, režiserka predstave, ki jo bodo uprizorili dijaki gimnazije, pa Cilka Jakelj. Nastopajo jih devet, napovedana pa ni njihova prva izkušnja, saj imajo gledališko tradicijo. bb

NEDELJA, 18. MARCA

BAKOVCI — Ob 14.00 se bo v prireditveni dvorani začela občinska revija folklornih skupin, ki jo v sodelovanju z domačini organizira Zveza kulturnih organizacij Murska Sobotia.

APAČE — V kulturnem domu bo ob 15.00 pričetek občinskega srečanja folklornih in plesnih skupin ter pevcev in godcev. Nastopile bodo domače otroške in odrasle plesne skupine ter godci in pevci starih ljudskih pesmi.

PONEDELJEK, 19. MARCA

MURSKA SOBOTA — V dvorani kina Park bo ob 19.30 gledališko gostovanje. Naslov predstave Bernarda Sladea, ki je nastala v produkciji Cankarjevega doma, je Ob letu obsorje. V režiji Borisa Kobala nastopata Polona Vetrin in Ivo Ban. (na posnetku spodaj)

Posnetek z generalke v Okrogli dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je še vedno na ogled medregionalna razstava Gorenjske, Goriške in Pomurja likovna ustvarjalnost — pogledi na aktualnosti, na kateri sodeluje deset pomurskih akademskih slikarjev, osem umetnikov je iz Gorenjske, sedem pa iz Goriške.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin so še vedno na ogled akvareli Marjana Remca iz Maribora. Razstava bo odprta do 20. tega meseca.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni Dobra knjiga v Murski Soboti so: Enid Blyton — PET PRIJATELJEV (Mladinska knjiga), Miriam Stoppard — ČAS DEKLITVA (Državna založba Slovenije) in ENCIKLOPEDIJA VPRASANJ IN ODGOVOROV ZAKAJ? (Mladinska knjiga).

Baráti Kör

MADŽARSKO KULTURNO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI

Madžarski kulturni ipraznik bodo člani madžarskega kulturnega društva v Murski Soboti, ki deluje od letošnjega januarja, proslavili s predavanjem dr. Zoltana Varge iz Zalaegerskega. Nocoj (v četrtek, 15. marca) ob 18.30 bo v svojem predavanju posredoval Sporočilo marčevske revolucije, nato pa bodo učenci madžarskega jezika v soboških osemletkah recitirali pesmi Sandorja Petőfija.

Madžari se v pomurskem središču sestajajo na družbenih srečanjih v gasilskem domu dvotedensko, dodobra so se že seznanili z madžarsko literaturo v Prekmurju, proslavili pa so tako slovenski kulturni praznik, 8. februar, kot dan žena, 8. marec. Njihova srečanja so po pričevanjih udeležencev zanimiva in prijetna. bb

VLADIMIR POTOČNIK: PORTRET ČASA III, olje, 1988.

VEČER PRESENEČENJ

Najbrž je le malokdo pričakoval, da bo prireditev Večer glasbe in besede, ki jo je pripravila dramska sekcija Kulturnometniškega društva Ferdo Godina Bistrica (v vašem domu na Gornji Bistrici), nekaj posebnega. Prvo presenečenje je bil nastop glasbene skupine Beli lokvanji iz Dolnje Bistrice, saj so to že precej priletni muzikantje, ki skupaj niso nastopili že okrog 20 let. Zaigrali in zapeli so nekaj melodij iz njihove mladosti. Sledili so jim mladi bistriški glasbeniki, ki obiskujejo glasbeno šolo v Črenšovcih, nato pa so se s prizori iz odigranih iger predstavili člani dramske sekcije. Tudi to je bila izvirna ideja. Nazadnje pa so stopile na oder še bistriške pevke — vse upokojenke in vse samske. Zapele so Prešernovo Zdravljico in venček ljudskih pesmi. Kdo bi si mislil, da bodo tako navdušile občinstvo?

J. G.

Kulturo približati proizvodnji

Kako kulturo približati proizvajalcem, je bila dilema na nedavnem občnem zboru Avtoradgona. Ko so ugotavljali uspehe in neuspehe na tem aktualnem področju, čeprav podjetja najprej zmanjšujejo sredstva za kulturno izobraževanje neposrednih proizvajalcev. Nazadnje naj bi sprejeli to vlogo in nalogo sindikalne organizacije, je bil mnenja predsednik Zveze kulturnih organizacij iz Gornje Radgone, Roman Sluga. Prav posameznikom, ki žrtvujejo svoj prosti čas, gre zahvala, da še žive in delujejo posamezne sekcije.

Najbolj je aktiven avtoradgonski oktet, ki deluje že več let, se udeležuje na raznih proslavah in tudi gostuje drugje — vabil jim ne zmanjka. Kot je pojasnjeval Drago Horvat, dajemo za JLA velika sredstva za oborožitev in še vedno se najdejo sredstva, kot zdaj za nadzvočni lovec — za kulturo pa ni denarja. Bržčas bi se stanje na kulturnem področju izboljšalo, če bi znali pojasniti v kolektivih, kako jo približati proizvajalcem, ki nimajo izbire ta prosti čas koristijo za obiskovanje dragih gostinskih lokalov.

J. Kaučič

V KOLOŠEVEM OBJEKTIVU

SOBOŠKA TRŽNICA — Bila je tam, kjer stoji v Murski Soboti zdaj Blagovnica, nakupovalo in prodajalo pa se je (kot priča dokumentarna in umetniška fotografija Jožeta Kološe-Kološa) kar na prostem. Če je bila ponudba boljša od povpraševanja, ne vemo, saj je časovni odmik prevelik, avtorica podpisana pred tržnico ob sedanji Titovi cesti Paukova slaščičarna z izjemno slastnim (sezonskim) kostanjevim pirejem in drugimi sladkimi dobrotami. Okrito in bolj improvizirano prizorišče trgovanja so kmatu popirali, potem pa je morala prepustiti prostor novogradnji, tako kot večina hiš, ki so stale na tej strani glavne soboške ulice. Spomin in posnetek na soboško tržnico nekoč, pa je le ostal.

B. Bavčar

PRISLUŠKOVANJE

Ko so prišli brezžični telefoni v splošno uporabo, ker so pač praktični, ni nihče pomislil, da se z njimi odpirajo tudi nove možnosti za medsebojno prisluškovanje. Tam, kjer je takih telefonov veliko, sosedje že gojijo nečedno zabavo, da prisluškujejo drug drugemu. In kakor je morda zabava videti nedolžna, pa vseeno pomeni nedovoljeno vdiranje v zasebnost.

V Združenih državah Amerike ima okoli 21 milijonov gospodinjstev brezžične telefone. In ker je v nasprotju z mnogo dražimi celularnimi telefoni, ki prav tako delujejo brezžično, a na strogo določenih valovnih dolžinah, navadnemu brezžičnemu telefonu mogoče zelo enostavno prisluškovati, so se lastniki začeli vračati k stari dobri telefonni telefoniji.

Da se iz sosedskega prisluškovanja lahko izcimi tudi kaj resnega, kaže primer Scotta Tylerja. Sosedje, ki so prisluškovali njegovim pogovorom, so enega od njegovih pogovorov razumeli, kot da se Tyler dogovarja z prepredajalci mamil. Obvestili so policijo, ki je potem nekaj mesecev prisluškovala njegovim telefonskim pogovorom, seveda zaman. Ko je mož zvedel za vse to, je sprožil sodni spor zaradi nedovoljenega prisluškovanja. Sodišča so presodila, da pri brezžičnih telefonih pač ni mogoče zagotoviti tajnosti telefonskih pogovorov in potentakem prisluškovanje ni nezakonito početje. Končno besedo bo imelo vrhovno sodišče.

Pomislite na to, ko se odločate za nakup telefonske novosti.

MAMUTOVI OKLI

Prepoved trgovanja s slonovo kostjo, ki je eden od ukrepov, s katerimi naj bi zaščitili afriškega slona pred neusmiljenim iztrebljanjem, je povzročila, da so se trgovci s slonovino in izdelovalci slonokoščanih izdelkov začeli ozirati za drugo podobno surovino, ki je še bolj eksotična, kot je slonovina. Pogled so vrgli na mamutove okle.

Znano je, da so pred deset tisoč leti na območju sedanje sibirske tundre romale velikanske črede mamutov. Ocenjujejo, da pod tundra počiva na desetstisoče teh zamrznjenih živali. Že do sedaj so uporabljali mamutove okle za izdelavo najrazličnejših izdelkov. Mamutovo kost je sicer nekoliko težje oblikovati kot slonovino, vendar pa le največji strokovnjak na koncu loči izdelek iz mamutovega okla od izdelka iz slonovega.

Zanimanje za zamrznjene sibirske mamute je močno poraslo. Ta čas je kilogram mamutove kosti vreden 1000 dolarjev. Japonci že pripravljajo odpravo, ki naj bi ugotovila, ali je mamutovina dovolj in če je dostopna, potem pa bodo s Sovjetsko zvezo sklenili ustrezne dogovore.

Varuhe narave pa skrbijo, da bodo trgovci zlorabili trgovino z izdelki iz mamutovine za ponovno oživitve prepovedane trgovine s slonovo kostjo.

ZEMLJOŽERCI

V gvatemalskem mestu Esquipulas se veliko romarjev zbira v tamkajšnji baziliki k čaščenju črnega Kristusa, kot pravijo lesenemu razpeli v cerkvenem oltarju. Med čaščenjem črnega Kristusa pa prihaja do za nas dokaj nenavadnega običaja. Romarji se ne posvečajo samo molitvi,

marveč čaščenje povezujejo z uživanjem glinenih tablic z verskimi simboli, ki jih prodajajo pred cerkvijo, mogoče pa jih je kupiti tudi drugod. Uživanje teh nedvomno pravih okusnih tablic naj bi jim pomagalo pri prošnjah.

Gre za geofagijo ali zemlježerstvo, kot bi rekli po naših. Običaj je razširjen v Afriki, Mehiki in Srednji Ameriki. Predvsem se h geofagiji zatekajo ženske med nosečnostjo. Uživanje ilovnatih

tablic z verskimi simboli naj bi varovalo nosečnice pred različnimi nevarnostmi in zagotovilo tudi srečen porod. Nekatere ženske jedo glinaste tablice tudi kot sredstvo za preganjanje jutranje nosečniške slabosti.

Raziskovalci, ki so si nekoliko podrobneje ogledali nenavadni običaj, pravijo, da gre pri geofagiji predvsem za verski obred, ki ima najbrž predkrščanski izvor. Ne izključujejo pa možnosti, da ima običaj tudi določene dobrodejne učinke na delovanje telesnega organizma.

Skrivnostne raziskave

V moskovskem časopisu Trud je bilo objavljeno sporočilo, da so inštituti za raziskovanje možganov sovjetske akademije medicinskih ved izročili možgane lani decembra umrlega Andreja Saharova, očeta sovjetske vodikove bombe in Nobelovega nagrajenca za mir. Inštitut so ustanovili po Leninovi smrti in na njem hranijo poleg Leninovih tudi možgane Stalina, Klare Zetkin, pevca Leonida Sobinova in fizika ter nobelovca Leva Landaua.

Direktor inštituta akademik Oleg Adrianov na vprašanje, ali so na Stalinovih možganih, pa tudi na možganih drugih politikov odkrili kakšne posebnosti, ni odgovoril, ker ostajajo vse raziskave in spoznanja inštituta še naprej skrivnost. Sodelavci inštituta pa so menda zahtevali, da tudi za njihovo delo obvelja načelo »glasnosti«, da bi javnosti lahko sporočili izsledke svojih raziskav.

Mali ljudje iz tropskih gozdov

O pigmejcih, malih ljudeh iz divjih gozdov, govorijo že stari miti izpred tisočletij. Prilikkavemu ljudstvu so dali ime stari Grki, saj beseda pigmееc izvira iz starogrške pigme, ki pomeni lakot. Morda so raziskovalci centralne Afrike poznali antična izročila in so po njih imenovali divja plemena, na katera so nazleteli v deževnih pragozdovih tropske Afrike. Ime se jih drži še danes, čeprav antropologi vedo, da se sami imenujejo drugače, ne z enim samim imenom. Pigmejskih plemen je več in vsako ima svoje lastno ime. Danes jih živi kakih 150 do 200 v porečju Konga na ozemlju sedmih afriških držav: Burundija, Kameruna, Centralne afriške republike, Gabona, Konga, Ruande in Zaira. Med njimi je tudi pleme Efejev ali Mbutov, ki slovijo po svojih lokostrelskih sposobnostih. Njihovo število je majhno, vsega skupaj jih je samo 5 500, živijo pa na območju Iturskega gozda na severovzhodu Zaira. To pleme so vključili v mednarodno antropološko študijo, ki teče že od 1980. leta in je vanjo vključenih 25 raziskovalcev iz štirih držav.

Efeje so izbrali predvsem zaradi tega, ker je njihov način življenja zelo podoben tistemu, ki ga je živel človeštvo pred kakimi 10.000 leti, predno je prišlo do razvoja poljedelstva. Efeje se namreč preživljajo predvsem z lovom in nabiralištvom. Do poljedelških pridelkov in drugega blaga pa pridejo z izmenjavo. Za strokovnjake so tako Efeji nekakšno okno v daljno preteklost človeštva in možnost, da preučujejo, kako se je človeštvo v sivi davni preusmerjalo v razvojno naprednejše načine življenja.

Antropolog Robert C. Bailey s Harvarda je dve leti živel med Efeji in zbiral gradivo za svojo doktorsko disertacijo. V tem času je doživel tegobe življenja v tropskem deževnem gozdu, preboleval je malarijo, a doživel tudi lepe trenutke pristnega stika z naravo in ljudmi. Najtežje od vsega pa je bilo premagati nezaupanje, ki ga imajo Efeji, tako kot vsi pigmejci, do vseh tujcev in belcev še posebej. Prepričani so, da belci žro črnce, najbolj v slast pa naj bi jim šli majhni otroci.

Nezaupanje in strah je antropolog najdlje zbuhal pri otrocih in ženskah, moški pa so hitreje vzpostavili odnose z raziskovalcem. Ko se mu je pridružila še njegova temnopolta žena, so ga Efeji dokončno sprejeli medse. Šele potem je lahko temeljiteje proučeval njihovo življenje, družbene odnose, mite in običaje.

Efeji so predvsem lovci in temu načinu preživljanja je podrejeno vse v njihovi skupnosti. Po telesni velikosti so podobni drugim pigmejskim plemenom, višina odraslega Efeja je največ 140 centimetrov. Polti so precej svetle. V nasprotju z drugimi pigmejskimi plemeni pa so prav Efeji ohranili lovsko-nabirališki način preživljanja skoraj nedotaknjen. Civilizacija jih še ni posrkala vase.

Bivajo v začasnih taboriščih in se selijo po potrebi. Lovijo v skupinah. Pri lovu niso preveč izbirčni, saj uživajo in pripravljajo za hrano meso 45 različnih živali, od malih gozdnih antilop, nič večjih od divjega zajca, do slona, ki je prav tako njihov lovski plen. Najljubše so jim antilope, največ pa nalovijo opic. Od plodov narave, ki jih nabirajo v gozdu, najbolj ce-

nijo med divjih čebel, ki ga nabirajo enkrat na leto. Fakrat je zanje pravi praznik.

Značilno za Efeje je, da ne love in ne nabirajo čezmerno. Uplenijo le toliko, kot potrebujejo. Z modernimi pojmi bi lahko njihovo življenjsko filozofijo označili kot ekološko. Nočejo uničiti tega, od česar so življenjsko odvisni.

Združujejo se v lovske skupine, ki pa niso stalne. Spreminjajo se, stari člani odhajajo, novi se pridružujejo. Zato tudi trdnih družinskih vezi ne poznajo.

Kadar se selijo, nosijo večino bornega imetja ženske, medtem ko moške nosijo le orožje in še kakšno malenkost. Ko je Bailey spraševal, zakaj je tako, so mu možarkarji pojasnili, da so ženske močnejše, naloga moških pa je, da jih branijo pred morebitnim napadom kake zveri.

Efeji tačas še žive na svoj prastari način. Vendar pa se jim ne piše prijazna usoda. Njihova kultura je zapisana propadu. Obstoj Efejev je tesno povezan s tropskim pragozdom. Ohranijo se lahko tak, kot so, samo v dovolj prostranem gozdu. Dandanes pa se afriški tropski gozdovi pospešeno krčijo zaradi izsekavanja in požigovanja. Efejem se tako krči življenjski prostor in na poti so drugim afriškim primitivnim plemenom, ki so že izgubila svojo kulturno identiteto. Z njimi pa bo izginila živa priča davne preteklosti človeštva.

TROFEJNI SULEC IZ SAVE BOHINJKE

14. februarja je Carlu Vojcu, ribiškemu čuvaju, za umetno vabo prijel trofejni sulec. Na zavodu za ribištvo so uradno ugotovili, da je žival rasla celih enajst let, tehtala je 16,65 kg in merila 117 centimetrov. Sulec spada med večje, ki so jih ujeli v naših vodah. Leta 1979 je bil ujet v Ljubljanci velikan iste dolžine in malo manjše teže. Leta 1961 pa je avstrijski ribič ujel 132 centimetrov dolgega in 23 kg težkega. Največji zabeležni pa je bil ujet 1948. leta v Dravi. 138 centimetrov in 21 kilogramov.

VIŠJI KOREJCI

Precej nizka rast povzroča pri prebivalcih Demokratične ljudske republike Koreje manjvrednostne komplekse, kar je po vsej državi sprožilo pravo pravcato kampanjo za povečanje telesne višine. Seveda je dal zamisel zanj generalni sekretar korejske partije in predsednik DLR Koreje Kim Il Sung, ki meni, da je to vprašanje povezano s prihodnostjo države in naroda.

Po mnenju sodelavcev inštituta za telesno kulturo v Pjongjangu sta nezadostna telesna razvitost Korejcev, pa tudi njihova nizka rast ostanka nekdanje izkoriščevalske družbe, zato svojim sodržavljanom priporočajo, naj se aktivno ukvarjajo z nekaterimi oblikami množičnih športov. Solarjem predlagajo, naj vadijo na drogu in delajo skoke, ker to pospešuje rast kosti, krepi telo in na splošno dobro vpliva na zdravje.

Vse kaže, da je kampanja množična in včasih zajame tudi tuje. O tem se je lahko prepričal tudi dopisnik Tassa, ki ga je brivec v hotelu glavnege mesta po končanem britju nekajkrat močno topnil po glavi in mu rekel, naj se malo zraste.

Za vsak primer

Družba AS Norske Shell bo v severnem morju zgradila ploščad za črpanje nafte, ki bo dovolj visoka, da je ne bo poškodovalo dviganje gladine morja, ki bi morda povzročilo segrevanje našega planeta. Norske Shell je tako prva naftna družba na svetu, ki bo upoštevala tveganje tako imenovanega učinka tople grede. Ta naj bi namreč povzročil, da se bo podnebje na zemlji otopilo, polarni led naj bi se začel topiti, posledica tega pa naj bi bilo dviganje gladine morja. Predstavniki družbe je izjavil, da bo ploščad, ki bo visoka 350 metrov in bo začela delovati leta 1996, v rabi vsaj 50 let, zato se morajo zavarovati pred vsakršnim neprijetnim presenečenjem.

Izganjanje

Na pragu 21. stoletja ponekod v Evropi še zmerom izganjajo hudiča. V španski Granadi je v bolešnici umrla šestinidesetletna ženska — žrtev obreda izganjanja hudiča. Ko so jo pripeljali v bolnišnico, je bila že nezavestna in je kmalu umrla, zdravniki so ugotovili, da je podlegla udarcem in veliki količini soli, ki jo je bila prisiljena pogoltniti.

Podrobnosti shriljivega obreda sicer še niso znane, policija pa je aretirala že štiri ljudi, ki naj bi bili krivi za smrt nesrečne ženske.

V časi Belkoni mlajši lejt, je bila komunistična partija, avangarda delavskega naroda. Tak proletarsko je vó vidla, ka čí je sto rokov bití molu keli v to organizacijo, je naneč kravate nej smér nositi. Gujter den se je pa ve tak vó obrnulo, ka čí sto brez oblika prijde na sestaneke, ga re venkrajajo gledajo, kak rma-ka brez pejnec. Se man menje sprobnoga. Verna slika vsega toga je tá, ka so na radnjom sestanki, v soboti v Dravi, predlagali na kandidatno listo same direktore, pa drujge vodilne lidij. Oked njimi me-ga miti ednoga "navadnoga" delavca ali kmeta. Po tom Bela mišli, ka je tom lekar istina strana demokratične gremove. Gasparud Drouči.

KAKTUSE KRADEJO

Agenti ameriškega FBI-ja so pred kratkim aretirali enaindvajset ljudi, ki jih sumijo, da so v puščavi Arizone kradli kaktuse in jih prodajali. Državni tožilec je povedal, da je akcija trajala štiri leta, aretirane pa bo, če bodo spoznani za krive, doletela huda kazen.

Obtoženi so spodkopavanja ravnovesja v naravi in nelegalnega bogatenja. Od leta 1986 naj bi skupina nakradla nekaj tisoč kaktusov, nekateri so bili vredni tudi po 15.000 dolarjev.

STOKANJE DREVES

Ko drevo dlje časa muči žeja ali kako drugače oboli, začne stokati. Krike izmučene rastline zaslišijo njeni sovražniki insekti, ki tako zvedo, da je rastlina šibka in manj odporna. Stokanje dreves je zanje znamenje, da lahko napadejo.

To je slišati zelo nenavadno in kot v pravljici, pa vendar se morda v osnovi prav nekaj takega zares dogaja v naravi.

Raziskovalci rastlin so namreč odkrili, da nekatere oddajajo nekakšno ultrazvočno cvrkotanje, kadar so v stresu zaradi suše. Cvrkotanje se jača, kot se povečuje stres. Robert Haack, raziskovalec ameriškega gozdnega urada, je prišel na misel, da bi te ultrazvočne glasove dreves lahko zaznali različni drevesni škodljivci. Rastline bi se tako same izdajale, da so manj odporne.

Haack je s sodelavci eno leto snemal ultrazvočno stokanje različnih dreves. Pri upočasnjem predvajanju so posnetki slišni tudi človeku; ultrazvočno oglašanje dreves je slišati kot nekakšno bobnenje. Nato je poskusno pošiljal posnete ultrazvočne glasove v določene dele drevesa ter ugotavljal, kako se na oddajanje odzivajo škodljivci. Ugotovil je, da so se raje odločali za tiste dele drevesa, kjer je oddajal krike, kot za tiste, kjer jih ni bilo.

Če boste kupovali v BIMU, boste privarčevali! Povrnili vam bodo 3 odstotke v gotovini od zneska, ki ga boste porabili za nakupe pri njih v treh mesecih!

● obročno odplačilo brez obresti

BIM d. o. o.
Murska Sobota
Ciril-Methodova ulica 50

Telefon: 22 219
Za prvo osemletko proti kanalu

MOČ DARILA

Sociologi, te zguge, se vmešavajo tudi v obdarovanje in menijo, da se za darila lahko skriva še vse kaj drugega, kot veselje do obdarovanja. Senčna stran darila je zavesten ali podzavesten bojni načrt, v katerem ne manjkajo niti osebni interesi.

Nekaj je gotovo: darilo zavestno obdarovanca. Človek, ki ne daruje in ki odklanja darila, je kmalu sovražnik. Po drugi strani pa lahko obdarovanec postane žrtev različnih darovalčevih namenov. Z darilom lahko na primer pomirimo prijateljevo jezo ali pa utrdimo zvezo, ki je občutljivejša in ponavadi težavnejša od krvnega sorodstva.

Z darilom lahko utrdimo svojo moč nad obdarovancem. »Zoprni« sociologi pravijo, da s tem namenom posebno skrbno izbiramo darila, za katera vemo, da bodo obdarovancem ugajala. Če pa hočemo izbrati tako darilo, moramo odkriti kakšno intimno človekovo skrivnost. Tako postane obdarovanec za odtenek prozornější in ranljivejši. Že res, toda ali to pomeni, da moramo res vedno podariti samo rože in bonboniere?

Z darilom si človeka lahko tudi podjarmimo. Po mnenju sociologov je tak namen značilen predvsem za tašče in babice. Kruto vprašanje v zvezi s takimi darili je: ali skušamo tudi otroke

»kupiti« z darili? Iz čiste ljubezni? Ali pa morda zato, da bi se odkupili za kakšen greh?

Darila za otroke so posebna težava. Otroci jih namreč ne morejo vračati, ker nimajo denarja. Tako so po eni strani prikrajšani, po drugi strani pa lahko starše izsiljujejo. Vzemimo na primer mladoletnico, ki jo starši zvečer ne pustijo ven. Hči je sicer jezna, zaveda pa se, da lahko nekaj dni po prepovedi izhoda zahteva od staršev, kar si zaželi.

Pa vendar, ne pozabimo, da sociologi pokvarijo vsako zabavo. Oblast, premoč, izsiljevanje! Pa ni tako črno. Kljub vsemu je namen večine daril narediti veselje.

— DOBRO JE VEDETI —

KDAJ POSTANEJO PSI OTROKOM NEVARNI?

Otroci — če nimajo slabih izkušenj — imajo radi pse. Toda otroci, ki odraščajo brez psa, pogosto naredijo marsikatero napako, ki utegne zanje biti usodna.

Otrok plane k psu in ga hoče pobožati ali celo objeti. Žival to dokazovanje ljubezni sprejme kot napad in poskuša pobegniti. Privezan pes ne more zbežati, zato se brani — po svoje seveda.

Pes se počuti ogroženega tudi takrat, kadar je stisnjen v kot. Žival vendar ne more vedeti, da bi jo rad otrok le pobožal. Postane paničen in ugrizne.

Majhni otroci, ki vreče planejo pred psa, zbudijo v njem lovski nagon. Pes »šavsne« po plenu.

Samo pes z železnimi ženci lahko prenaša motorje, deske na kolesih in kotalke — skratka vse, kar povzroča hršč.

Otroci so nepremišljeni in včasih psa dražijo. Zelo nevarno postane, če otrok pogosto draži priklenjenega psa ali pa ga celo obmetava s kamenjem. Pes postane sovražnik otroka.

DOBRO JE VEDETI

USNJE JE LAHKO RAZLIČNO

Polovico izdelanega usnja porabi čevljarška industrija. Iz ostalega usnja delajo oblačila, pasove, torbe, kovčke... Usnje je naravni material, pridobljen iz

kože goveda, svinj, koz, ove itd. Različne površine usnja imajo značilne lastnosti. Pokrito usnje je prevlečeno s filmom kritne barve, tako da brazde v njem niso vidne. To usnje je trpežno, voljno in neobčutljivo za sneg, vodo in blato, če ga negujemo s sredstvi, ki vsebujejo maščobe.

Nepokrito usnje je samo barvano in nima zaščitne plasti. Brazde so odprte in dobro vidne. Za nego tega usnja uporabljamo emulzije. Te so netopne in posebno blage, na usnju ne delajo madežev in ga ohranjajo mehkega ter odpornega proti umazaniji in vodi. Semiš: Površina tega usnja je zelo fina in občutljiva. Pri vsakodnevni uporabi se zaradi umazanije, mokrote in prahu rada zlepi. To zlepljenje preprečimo, če čevlje in škornje, preden jih prvič obujemo, zaščitimo s sprejem za semiš. Snovi v tem pršilu varujejo občutljivo površino, barve ostanejo sveže in usnje voljno.

Koprive proti spomladanski utrujenosti

Zaničevane in pogosto prekljnane koprive imajo tudi celo vrsto dobrih lastnosti. Če jih znamo pripraviti, so odlično sredstvo proti spomladanski utrujenosti organizma, pa še okusne so. Snovi v njih urejujejo presnovo, čistijo kri in jo krepijo. Poleg klorofila in histamina vsebujejo provitamin A, kalij in kalcij. Ker so snovi v koprivah koncentrirane, jih naenkrat ne smemo prene počesti.

Obe vrsti kopriv, velika (s sivo zelenimi listi), in mala (s bleščeče zelenimi listi) in še posebno pekoča, sta užitni. Koprive nabiramo od marca do maja, takrat je v njih največ koristnih snovi. Trgamo samo nežne liste in mlade poganjke. Pri tem si nataknemo rokavice, saj lahko prav neprijetno spečejo. Nikar pa jih ne obrabimo ob cestah, na katerih je veliko prometa. Ko se koprive segrejejo na 60 stopinj, ne pečejo več. To lastnost izgubijo tudi, če jih namakamo v vodi. Koprive gredo dobro skupaj s čebulo, slanino, prekajenim mesom, jajci pa s kreso, drobnjakom in peteršiljem.

Študij brez stresa

Študij je garaški posel in zahteva primerne razmere in ustrezno tehniko. Pedagoški raziskovalec Giuseppe Zemiello z univerze v Palermu ponuja v svojem priročniku nekaj napotkov, kako se lahko pod pritiskom prenapoljenih urnikov in brez izčrpavajočih maratonskih predizpitov izognemo stresu in pravilno organiziramo delo.

Pomemben je predvsem prostor, ki mora biti tih, dobro prezračen in ogrevan od 15 do 20 stopinj, saj rahla napetost mišic spodbuja zbranost. Sedeti je treba vzravnan, noge naj se dotikajo tal, svetloba pa mora prihajati z leve strani. Delo mora biti vsakodnevno in sistematično, brez daljših nedejavnih obdobij, najbolje v zgodnjih popoldanskih urah, in sicer ne več ne manj kot dve do tri ure po vnaprej določeni urniku. Najprej ureditev zapiskov istega dne, zatem najtežji predmet, ki mu sledi najljubši, in potem znova težji in tako dalje. V vsakemu predmetu se je treba posvetiti le v okviru predvidenega časa, med njimi pa je pet minut odmora. Čas, namenjen študiju, mora biti intenzivno izrabljen: nič vmesnega vstajanja, telefonskih pogovorov, grizljanja, iskanja zvezkov, knjig, svinčnikov in podobno.

Pomembna je tudi prehrana: močan zajtrk, prigrizek za malico, lahko kosilo ob določeni uri, veliko sadja, sveže zelenjave in beljakovin ter osem ur spanja.

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

- Glasbena lestvica Radia Murska Sobota. Slišite, jo lahko ob petkih v oddaji 21-232.
1. Girl, I'm gonna miss you — Milli Vanilli
  2. Julija — Magnet
  3. Dobra mrha — Don Mentoni
  4. Another day in Paradise — Phill Collins
  5. Lambada — Kaoma

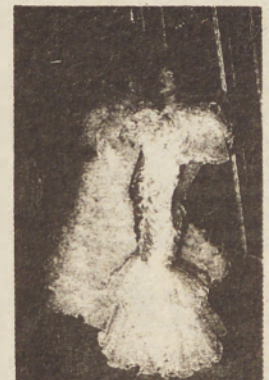
Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudijem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21-232 je na sporedu Radia Murska Sobota (UKV 87,6 MHz ali SB 648 kHz) ob petkih od 18.00 do 19.00.

Butik Iris

NADE ANTOLIN

Butik Iris je odprt od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure. V Ponedeljek je zaprt. Priporoča se butik Iris Nade Antolin na Lendavski 58 v Murski Soboti.

Boutique Iris

obvešča cenjene stranke, da bo do vselitve v nov lokal na Lendavski ulici v Murski Soboti nemoteno poslovala na Lendavski 58 — na dvorišču prek železniške proge.

Za poroko in druge slavnostne večere si omislite večerno ali poročno obleko BUTIKA IRIS.

NASVET

OBLAZINJENO POHIŠTVO

Oblazinjeno pohištvo je ponos vsake gospodinjice. Pri vsakodnevni uporabi pa tudi njemu prah ne prizanesa. Sčasoma nečistoče ne moremo več odstraniti s sesalnikom za prah, lotiti se moramo temeljitega čiščenja. Oblazinjenega pohištva pa ne smemo nepremišljeno čistiti s krtačo ali gobbo in lugom, ker ga s tem premočimo. Da bi preprečili take poškodbe, so razvili posebna sredstva za čiščenje blazin, suhe pene. Preden začnemo čistiti, moramo na skritem mestu preskusiti obstojnost barv. Nanesemo nekaj kape in podrgnemo s svetlo krpo. Če na njej ne ostanejo sledovi barv, lahko čistimo. Peno enakomerno nanesemo in jo z gobo porazdelimo, nato podrgnemo s čisto krpo. Počakamo, da se pohištvo dobro posuši, in ga posesamo.

Posoda, odporna na visoko temperaturo

Posoda, ki jo damo na kuhalno ploščo (za kuhanje na plinu uporabljamo žični podstavek), mora biti na zunanji strani popolnoma suha. Kuhalna plošča mora biti hladna, segreva naj se, ko je posoda že na njej.

Posode ne smemo nikoli segreti prazne, dno mora biti pokrito s tekočino ali maščobo.

V posodi ne smemo praziti, zlasti pa ne uporabljati mrzle vode za zalivanje.

Vroče posode ne smemo odstaviti na moko ali kamnito podlago, temveč na leseno deščico.

Vroče posode ne smemo čistiti z mrzlo vodo ali je pri čiščenju potopiti vanjo.

Kuhajte z nami

Piščanec na kmečki način

- 1 kg mladega piščanca
- 10 dag moke
- 2 žlici surovega masla ali margarine
- žlica belega olja, žlička soli, malo popra
- 8 manjših šalotk
- 8 drobnjših krompirjev
- 8 šampinjonov ali par lističev suhih gob
- 10 dag mesnate slanine
- 1/2 l kokoške ali juhe iz kocke žlica sesekljane peteršilja

Piščanca razrežemo na kose. V ponvi razgrejemo surovo maslo in olje (zmešamo). Moko zmešamo s soljo in poprom ter v njej povajljamo piščančje kose. Na vroči maščobi kose piščanca opečemo z vseh strani in jih preložimo v večjo posodo. Šalotko (cele čebulice) in na večje kose narezan krompir opečemo na maščobi, kjer smo opekli piščanca in stresemo k mesu. Prav tako na hitro opečemo očistene šampinjone ali oprane in namočene jurčke. Tudi to priložimo k perutnini skupaj s hrustljivo zapečeno slanino. Po vrhu polijemo maščobo, ki je ostala od pečenja. Dodamo kurjo juho in dobro pokrito dušimo, da se vse sestavine zmehčajo. Preden serviramo, naredimo podmet z 1 del vode in žlico moke, da zgostimo omako. Zraven ponudimo testemine ali dušen riž ter sezonsko solato.

Omako mora biti toliko, da meso ni popolnoma pokrito. Skuhamo samo toliko jedi, kolikor je sveže pripravljene porabimo, ker zaradi gob ni primerna za pogrevanje.

UREJEN NERED

vrtnine	ujemajo se	ne ujemajo se
fižol	cvetača, dišavnice, kumare, belo zelje	česen, por, čebula
grah	kumare, koleraba, korenje, redkvice, redkev	česen, por, čebula
kumare	fižol, grah, solata	krompir, redkev, paradiznik
zelje (razen rdečega)	dišavnice, por, rdeča pesa, zelena, paradiznik	jagode, čebula
por	korenje, solata, zelena, čebula	fižol, grah, paradiznik
korenje	grah, dišavnice, por, redkvice, redkev, solata, paradiznik, čebula	
rdeče zelje	dišavnice	paradiznik
solata (vse vrste)	dišavnice, kumare, korenje, redkvice, čebula	
zelena	zelje, por, paradiznik, čebula	krompir
paradiznik	skoraj vsa zelenjava razen zelja	kumare, por, rdeče zelje
čebula	korenje, por, solata, zelena	fižol, grah, zelje

Za ured na gredah poskrbimo načrtno — rastlinam ustvarimo razmere za najboljše sožitje. Mešana kultura — skupaj posadimo različne vrste zelenjave — ima prednost pred monokulturo, eno samo vrsto. Če rastline rastejo v primernejši družbi, druga drugo pospešujejo pri rasti. Tiste rastline, ki jemljejo iz tal malo hranilnih snovi, pomagajo onim, ki potrebujejo veliko hranilnih snovi. Rastline, ki plitko razpredejo korenine, ne jemljejo hrane vrstnicam, ki poženejo korenine v globino. Nekatere rastline preprečujejo, da bi zbolele njihove sosedice. Na razpredelnici vidimo, katere rastline se prenašajo in katere se ne marajo.

SESTAVLJENIK	OPERA	FR. FILM	DEL	PRITOK	STARO	INDUSTR.	TELEVI-
MARKO	MUSORG-	IGRALKA	ABESNJE	MENAMA	IME REKE	MESTO V	ZLSKI
NAPAST	SKEGA	ADJANI		V TAJSKI	ANIENE	VZHOJNI	ZASLON
					V ITALIJI	ANGLIJI	
PRIREDITEV VSAKO DRUGO LETO							
PREOSTALA KOLIČINA							
MONAŠKI SUVEREN							
ETNIČNA SKUPINA V VZHOJNI NIGERLI				SLAVILNA PESEM			
				AM. FILM. IGRALKA			
SLOVENSKI SKLADATELJ (MOJMI)					KOSTER		
					STO KVA-		
					DRATNIH		
					METROV		
RASTLINA BREZ KLOROFILA						NESPO-	PEVKA
						SOBNO-	PINTERIČ
						SOBNO-	
						SOBNO-	
OBRAT ZA PRIDOBIVANJE OLJA							
ŽE UMIRLI AM. FILM IGRALEC (JAMES)					ŠP. SPOLNIK		
					JEZERO		
					MED ZDA		
					IN KANADO		
URAN		JAPONSKI KNJIZEVNIK (ROBO)		TVORBA, KI SLUŽI RAZMNOŽEVANJU			
				POLT			
PEVEC KING COLE					AMERIŠKO M. IME		
					LOVSKA DRUŽINA		
VISOK PIRAMIDAST STEBER IZ KAMNA							
KRVNO MAŠČEVANJE NA KORZIKI							

REŠITEV PREJSNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Montand, avenija, Libanon, atol, rt, VJ, Očko, oer, lan, g, Oka, Livonci, iz, psar, Eva, tri, vodovod, izogona.

Moja mama

Je močnejše postave. Ima lepe rjave oči. Rada nosi elegantne obleke in je vedno lepo urejena. Najlepši mi je njen obraz. Doma je preprosto oblečena. Je tudi skromna, mirne narave, pogumna in dobrega srca. Imam jo rad, ona pa mene. Je moj vzor.

Mitja Hojs, 3. b.
OŠ Videm ob Ščavnici

Pohod na Jeruzalem

Minuli teden je bilo prav veselo! Pustovali smo in v četrtek nadomestili zimski športni dan s pohodom na Jeruzalem. Iz Žerovinec smo se napotili do Cerovca. V križišču smo se napotili proti Radomerščaku. Od tam se je že videl vojaški stolp in visoke palme na Jeruzalemu. Pot nas je vodila med samimi goricami. Ljudje so že pridno obrezovali vinsko trto. Včasih smo jo mahnil kar po bližnjici. Spotoma so nas pozdravljali prvi znanilci pomladi, zvončki. Končno smo le prispeli na 342 m visoko vzpetino Jeruzalem. Odpočili smo si in se namalicali. Učenci 8. razreda so igrali nogomet. Ostali smo se razgledali po prelepih vinorodnih krajih. Domov smo se odpravili po drugi poti. Bili smo prijetno utrujeni.

Simon Hedžet,
OŠ Cezanjevci

Ljubezen???

Razmišljam o življenju, o ljubezni, o usodi nas mladih, o sreči. Kaj je zame sreča? Mogoče prava ljubezen. Ne, tega ne vem. Dandanes v taki zmešnjavi, v tem času ne vem, ali je lahko kdo sploh popolnoma srečen. Pa niti v ljubezni. Prazne sanje o nečem lepem, o nečem naj naj, nekje daleč ali pa morda tu v naši bližini. Ljubezen. Beseda, ki veliko pomeni, veliko obljublja. Kaj je ljubezen? Morda tisti fant z zasanjanim pogledom, fant, ki je sedaj v sosednji učilnici. On niti ne ve, da pišem o njem, da ga nekje globoko v svojem srcu občudujem. Ne ve, da ga venomer naskrivaj opazujem. Niti, da ga ljubim. Ne ve ničesar. Morda, včasih ko se nekje naskrivaj srečajo najini pogledi. Njegov osoren pogled in cela se stresem. Kakor da me polijejo s hladno vodo. Včasih mimobežni, kratki pogovori z njim o nečem čisto tujem, oddaljenem. Niti ne pogovor o tem, kar srce želi povedati, ampak čisto nekaj tretjega oddaljenega. Včasih se kratko nasmehnem ob pogledu nanj. Vem, da ima v sebi čisto drugačno mnenje o meni, kot pa v resnici kaže... Ja, zakaj sem to napisala??!

Nataša Gazdač, 8. raz.,
OŠ Drago Lugarič, Lendava

Moja sošolka

Opisujem mojo sošolko Matejo, ki sedi pred menoj v prvi klopi, v tretjem a razredu, in je odlična učenka ter vzornega vedenja.

Ima rumeno-rjave lase in na nosu ima bradavičko. Oči so modre barve, sicer pa je rdečelična deklica. Na uhljih ima uhane, rdeče barve, obrobljene s pozlačenim robom. Oblečena je v svetlo-modro srajco, ki ima bele črte in bele gumbce. Tudi na ovratniku ima bele gumbce. Na sebi ima oblečen vzorčast »lajbič«, ki je rdeče barve, na njem je pripet črn okrasni robček. Na sebi ima tudi svetlomoder kavbojke, zavrhane, ker so ji predloge. Na nogah nosi kariraste copate, rdečomodre barve, in ti copati so obloženi z belo podlago. Nosijo nogavice bele barve.

Ima tudi dobre lastnosti. Rada pomaga sošolcu, kadar katero stvar ne zna. Je zelo dobrega in prijaznega srca.

DUŠAN DUMIČ, 3. a.
OS »JOŽE KERENČIČ«,
GORNJA RADGONA

Pustovanje

Pust je star slovenski običaj, ki nam ga je uspelo ohraniti pred pozabo.

V torek smo imeli tudi na naši šoli pustovanje. Ob pol deveti uri smo se zbrali pred šolo, pripravljene na pustno povorko. Najprej smo šli do gostilne Kozel, kjer smo se ustavili in malo posedeli. V vsej pustni kramariji seveda ni smel manjkati kurent, ki nas je vneto priganjal, naj gremo naprej. Sklenili smo, da bomo obiskali še vrtec. Tudi tam so bili otroci našemu ljenju v vseh živih barvah. Kmalu se je začel pustni sprevod pomikati proti šoli. Ko smo prišli tja, so nam postregli z okusno malico. Potem smo odšli v dvorano. Tam je bilo tekmovanje v skečih. Zmagal je sedmi razred, ki je pripravil najbolj smešen skeč. Od srca smo se jim nasmejali. Sedmi in osmi razred sta nato ostala še na plesu.

Mi pa smo se odpravili domov, odložili pustne maske in se spet podali v dolgočasni vsakdan.

Milan FRANC, 6. raz.,
OŠ STOGOVC

Nekaj o morali

Morala je beseda z velikim pomenom. Ljudje si jo razlagamo vask po svoje.

Za človeka, ki je pošten, nevoščljiv, prijazen, pravičen, pravijo, da je moralen.

Ta človek pa mora tudi pomagati prijateljem v nesreči in težavah, biti delaven, njegova dejanja se morajo kazati tudi v spoštovanju do starejših ljudi.

In če hoče ta človek ostati moralen, se mora gibati v primerni družbi, kjer lahko nadaljuje svoja dobra dela. Torej mora biti moralen tudi družba, v kateri živi in dela. Kakšna pa je današnja družba, pa vsi tako ali tako vemo.

DEJAN FUJS, 8. raz.
OŠ Dane Šumenjak,
Murska Sobota

Teliček

Vsako leto imamo doma telička. Po navadi pride na svet ponoči. Ko se zjutraj zbudim, mi to povedo starši. Takoj ga grem gledat. Že prvi dan se postavi na noge in pije mleko pri kravi. Takrat ga krava liže po hrbtu. Kadar ga ni zraven nje, žalostno mika. Ko teliček malo zraste, začne jesti tudi seno. Teliček hitro raste. Všeč mi je samo, dokler je majhen.

Andrej Ficko, 2. b.
OŠ Cankova

UNI

BREZ ALKOHOLA

V Pivovarni Union so strokovnjaki po večletnih prizadevanjih pripravili po lastnem postopku novo pijačo **UNI brez alkohola**.

Seveda je recept skrivnost naše hiše. Lahko povemo le to, da jo pripravljamo iz ječmenovega slada vrhunske kakovosti, izbranega hmelja in odlične vode, ki jo črpamo iz lastnih vodnjakov. **UNI brez alkohola** je prva brezalkoholna pijača iz žit. Vsebuje veliko mineralov, vitaminov in nizkokaloričnih hranilnih snovi. Hitro in učinkovito nadomešča izgubljeno tekočino in preganja utrujenost.

UNI brez alkohola je idealna pijača za tiste, ki se po naporih ali športnih aktivnostih želijo odležati, osvežiti in okrečiti.

UNI brez alkohola, ko z užitkom rečeš še!

Krajevna skupnost Beltinci

PREMALO DENARJA ZA ZAHTEVNE NALOGE

Po srednjeročnem referendamskem programu v Krajevni skupnosti Beltinci za letos načrtujejo nekatere zahtevne naloge, vendar ugotavljajo, da bo za njihovo uresničitev premalo denarja. Med pomembnejšimi nalogami so: prostorsko ureditveni načrt za jedro kraja, nadaljevanje gradnje kanalizacije, razširitev telefonije, priprave na gradnjo večnamenske dvorane, kableske televizije in nadaljevanje stanovanjske gradnje. Poteg tega pa bodo morali precej sredstev nameniti za najrazličnejša vzdrževalna komunalna in druga dela. O letošnjih načrtih smo se pogovarjali s predsednikom sveta KS Beltinci, Vinkom Goršakom.

— Že nekaj časa si v Beltincih prizadevate prostorsko urediti jedro kraja, tako da bi lahko začeli graditi nekatere potrebne objekte. Kako daleč ste?

»Izdelan je že osnutek zazidalnega načrta za jedro Beltincev, o čemer je bila že dvakrat organizirana javna razprava. Žal pa še ni določen prostor za gradnjo večnamenske dvorane, ki naj bi bila pri stari osnovni šoli. Upamo, da se bomo o tem zmenili v najkrajšem času. S sprejetjem zazidalnega načrta za jedro kraja bomo v Beltincih rešili ne samo vprašanje kulturne dvorane, temveč tudi drugih potrebnih poslovnih prostorov.«

— Med zahtevnejšimi nalogami KS Beltinci v letošnjem letu je nadaljevanje gradnje kanalizacije. Katere ulice nameravate vključiti v kanalizacijo?

»Letos nameravamo kanalizacijo urediti v Cankarjevi ulici. Žal nam kaj več ne dovoljujejo sredstva samoprispevka. Pri tem pa poleg krajevnega samoprispevka in deleža gospodinjstev računamo tudi na občinska sredstva. Do sedaj smo v Beltincih na kanalizacijo priključili 150 gospodinjstev, letos pa jih bomo še dodatnih 30.«

— Letos nameravate končati z razširitvijo telefonije. Kako daleč ste?

»Novo telefonsko centralo na pošti v Beltincih že montirajo. Potrebno bo še razširiti telefonsko omrežje; upamo, da bomo z razumevanjem soho-

ške pošte to uspeli urediti v prvi polovici letošnjega leta. Z razširitvijo telefonije bomo dobili najmanj 150 novih števil. S tem pa bomo tudi dolgoročno rešili vprašanje telefonije.«

— Bili ste tudi pobudnik za nadaljevanje stanovanjske gradnje na Jugovem. Kakšne so možnosti?

»S skladom stavbnih zemljišč smo se uspeli dogovoriti za nadaljevanje stanovanjske gradnje na Jugovem. Na razpolago bo 16 parcel. Če pa bo večje zanimanje bo, možno urediti tudi več parcel. Začeva je tako daleč, da že zbiramo ponudbe izvajalcev. Prav tako bo 30 parcel v obrtni coni, medtem ko je nekaj parcel tudi v industrijski coni.«

F. Maučec

100 let železnice v Lendavi

OBLETNICE

Ura je pet popoldan nekega februarskega dneva leta 1890. Dva vagona potniškega vlaka čakata na prvem tiru železniške postaje v Lendavi. Prihajajo maloštevilni potniki, vlak jih bo odpeljal proti M. Središču in Čakovcu. Nekateri bodo nadaljevali pot prek Varaždina proti Zagrebu, drugi prek Ormoža v osrčje Slovenije, tretji morda prek Kotoribe na Madžarsko. Na drugih tirih stojijo vagoni — cisterne, ki so pripeljale nafto za lendavsko rafinerijo. To je na železniški postaji vsakdanja podoba. Marsikateri potnik ne ve, da je na to železniško postajo prvič pripeljal vlak pred sto leti — leta 1890.

ZAVRTIMO KOLO ZGODOVINE NAZAJ

Po meščanski revoluciji na Madžarskem sta se začeli hitreje razvijati industrija in obrt. Obrt se naglo razvija tudi v Lendavi, malem naselju pod obronki goric in mogočnim gradom Eszterhazyjevih. Sem prihajajo tudi izobraženci, kakaj Lendava si je leta 1867 pridobila mestne pravice. Pošta je začela delati leta 1832, 1875. je mesto dobilo telegraf, 1895. pa je bila napeljana telefonska zveza od M. Sobote prek Baltincev do Lendave in Nagykanizse. Naravna lega Lendave je najbolj odprti prehod iz alpskega sveta v Panonsko nižino in omogoča Madžarom, Čehom, Slovakom in Poljakom najhitrejšo povezavo z Jadranom in Balkanom. Veliko vlogo pri raz-

voju mesta je imel tista leta odvetnik Mihály Hajos, ki je 1873. leta ustanovil gasilsko društvo in Lendavsko hranilnico, sodeloval pa je tudi od leta 1884 do 1890 pri graditvi železnice Zalaegerszeg—Lendava—Čakovec. 1887. so čez reko Muro pri Murskem Središču zgradili železniški most in končno je napočil veliki dan — železniška proga je bila zgrajena. Zgradila jo je družba prekodonavskih železnic iz Budimpešte.

Na železniški postaji se je zbrala vsa tedanja lendavska smetana pa še veliko radovednežev si je prišlo ogledat to čudo tehnike. Vlak je pripeljal na postajo in po kratkem postanku odpeljal proti Redicsu in Lentiju. Železniška proga je prinesla Lendavi nov razvoj. Leta pozneje je dobila pravico do po-

Današnji pomen železniške proge je manjši kot nekoč. Potniški promet je močno zmanjšal, zato pa je velik tovorni promet, zlasti po zaslugi lendavske rafinerije.

poti Dunaj—Trst in proge Budimpešta—Zagreb—Reka je Lendava prestrezala dobršen del prometa v smeri sever—jug, po zgraditvi omenjenih prog pa se je prometni pomen mesa zmanjšal. Ko je Lendava dobila železnico, so glavne prometne poti tekle že drugod, tako je bila novozgrajena železnica namenjena predvsem povezavi Lendave s središčem Zalske županije. 1907. so zgradili tudi železniško progo M. Sobota—Hodoš.

ŽELEZNICA PO PRVI VOJNI

Po končani prvi svetovni vojni je bila Lendava priključena k Jugoslaviji. Železniška proga od Lendave do državne meje je bila zaprta, tako je ostala Lendava zadnja železniška postaja na progi Zagreb—Varaždin—Čakovec—Lendava. O povezavi M. Sobote z Ljutomerom pred prvo vojno ni bilo mogoče misliti. Ogrske oblasti so preprečevale vsako zvezo Prekmurja s Slovenijo, ni bilo niti okrajne ceste in le broda pri Petanjeh in Verzeju sta omogočala neznaten promet prek Mure. Iz nacionalnih razlogov je morala vsaka pot iz države, tudi iz Prekmurja, voditi prek Budimpešte. Končno so leta 1924 odprli železniško progo med Ormožem—Ljutomerom in M. Soboto. Želje po železniški povezavi med Lendavo in M. Soboto niso bile uresničene. Po prvi svetovni vojni so z železniške postaje vozili les na Hrvaško, saj je delniška družba Našička odkupila goz-

dove in sekala les v okolici Kobljaja, Dobrovnika in Srehevec. Leta 1922 je to podjetje zgradilo osekotirno železnico od Sv. Vidla nad Srehevc do Lendave.

SPREMENBE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Pred prihodom madžarskih vojakov v Lendavo je vrnitvijo se vojska stare Jugoslavije minirala železniški most pri M. Središču. Železniška postaja v Lendavi je spet postala končna postaja, le da sedaj v obratni smeri iz Madžarske. Po končani vojni je nova jugoslovanska oblast pobrala železniške trole od Lendave do državne meje in jih odpeljala v Bosno. Ljeto so gradili progo Samac—Sarajevo. Nekaj let po vojni je bil promet pretrgan, saj je bil porušeni železniški most pri M. Središču. Vlak je pripeljal do M. Središča, potniki so se z brodom prepeljali čez Muro, na drugi strani pa so gostovinarji vstopili v vlak, ki jih je pripeljal do Lendave. Leta 1952 so most ponovno zgradili in od takrat poteka promet neovirano. Danes je železniška proga v glavnem namenjena prevozu nafte v rafinerijo ter blaga, ki ga izdelujejo delovne organizacije. V zadnjem času se spet veliko govori o gradnji železniške proge do državne meje z Madžarsko. Če bi se to res zgodilo, bi železniška proga spet bila takšna, kot je bila pred sto leti, ko so jo zgradili.

Jani D.

Železniška postaja v Lendavi v sto letih ni spremenila svoje podobe. Krasi jo trojezični napis kot da bi hotel povedati, da je bila v lasti treh gospodarjev.

sebnost samostojne javne uprave, to pa je še bolj odprlo mesto, ki se je začelo hitro razvijati. 1903. so zgradili kanalizacijo in 1906. leta so tlakovali glavno ulico. Tega leta so zgradili tudi prvo tovarno dežnikovo na Balkanu. Pred graditvijo železnice čez Semmering na

PO 50 LETIH SPET DA — Pred kratkim sta praznovala 50 let skupnega življenja tudi Janez in Marija (roj. Kerec) Bertalanč iz Lemerja. Spoznala sta se na delu v Nemčiji, poročila pa pri Gradu na Goričkem. Janez se je po poroki čez nekaj časa vrnil v Nemčijo, tam preživel vojna leta, maja 1945 pa se je vrnil v domovino in se vključil v NOB. Tako si je tudi pridobil status borca. Po osvoboditvi sta zakonca nadaljevala s težkim delom na kmetiji, ker pa jima le ta ni dajala dovolj sredstev za preživljanje, se je Janez tudi zaposlil. Čez čas jima je uspelo kupiti manjše posestvo v Lemerju, kamor sta se preselila in kjer še zdaj živi ter opravljata skoraj vsa potrebna dela na kmetiji. Ob jubileju so jima čestitali tudi predstavniki krajevne skupnosti (na posnetku).

J. G.

EDINSTVENA POROKA — Skupnih petinšestdeset let življenja sta minulo soboto v Gerlinah, na domači številka 2 proslavila Marija in Franc Durič. Moža je devetdeset križev v zadnjem času prikovalo na posteljo, pa je na slavo ob bčerinem prihodu oživel. Mati je z osemindesetimi leti še izjemno živahna. Oba sta bila vesela diamantne listine, ki jima jo je ob slovesnem trenutku vročil soboški župan Andrej Gerenčer. Gasilci so poskrbeli za vitamine in obliki sadnih kompotov, odeje, da bi jima bilo na stara leta topleje, pa je prispevala krajevna skupnost Cankova. bb

Foto: N. Juhov

ZVEZDA

Ljudstvo se je začelo zbirati okoli voditelja, ki je kazal svetlo pot do zvezde. Pridružili so se mu še drugi, ki so oznanjali na Zahodu, da bi ljudstvo šlo z njimi za njo. Zrli so vanjo in bolj, ko so jo gledali, bolj je postajala svetla, svetila je že s sijem, ki je slepil um in oko. Brez dvoma so verjeli vanjo in voditeljem, ki so oznanjali njeno resničnost in dosegljivost.

Zvezda je dobila magično moč in nekateri so prav zato podvomili o njeni resničnosti za vse, ki si jo poželijo. Rekli so: tisti, ki jim ži sveti nad glavo, je ne bodo kar tako, v enaki deležni delili za vse, ki bi se radi osvetlili z njo. Bolj verjetno je, da bodo za druge odstopili tisti žreki, kateri imajo sami dovolj ali pa bo dobro zanje.

Če razmišljajo tako, kot piše, in če je v tem kaj resnice, potem je lahko sijajna zvezda v polnem sijaju opij za ljudstvo v predvojnem času.

Življenje z rožami

Petdeset let skupnega življenja sta praznovala Anton in Agata Horvat iz Otrtoške ulice v Crenšovcih. Anton, rojen 1915., je delal na kmetijskem posestvu v kmetijski zadrugi v Crenšovcih. Sedaj je upokojenec. Z ženo Agato sta imela na svoji domačiji tudi vrtnarijo, gojila sta veliko rož. V 18-letnem življenju je rodilo trinajst otrok, razveseljuje pa ju tudi 16 vnukov in ena pravnica.

J. Z.

gorenjeglin

Lesna industrija n. sol. o.
63331 Nazarje 21
telefon: (063) 831-931
telex: 33624 yu glin

Izkoristimo podstrešja Vdahnimo jim strešna okna Gorenje — Glin

- izdelana iz visokokakovostnega impregniranega smrekovega lesa
- s termoizolacijskim steklom in trajnoobstoječimi tesnili
- z zunanjo zaščitno prevleko iz aluminijaste pločevine
- s štiridelno obrobo

Strešna okna so vam na voljo v Lesnini, pri Lipu in pri Potrošniku v Murski Soboti.

Obiščite nas!

POGLEDI ZELENIH IZ LJUTOMERA NA MELIORACIJE

Eden največjih in življenjsko pomembnih problemov v našem okolju so hidromelioracije in vodnogospodarske ureditve — regulacije potokov. Danes ima človek veliko »moč« nad naravnimi strukturami, ki se kaže v njegovem znanju in tehniki, s katero le-te spreminja. S težkimi buldožerji in bagri spreminjamo tok potokov, po izračunanih formulah jim določamo padec in velikost korita, popravljamo relief itd.

Močvirne travnike izsušujemo in preoravamo, kopljemo jarke in sekamo vso vegetacijo, ki je na poti težkim strojem in traktorjem.

Vse to počnemo zaradi naše želje po povečanju pridelka hrane za človeka in materialnega dobička. Pri vseh teh posegih pozabljamo na troje: na videz novonastale kulturne dediščine, ki leži v zemlji.

Novonastajajoča kulturna krajina je po takih posegih videti oropana grmov in dreves, povečajo se vidne razdalje, skratka: prostor postane poenostavljen — monoton.

Veliko hujski pa so vplivi teh posegov na naravne strukture in naravno ravnovesje:

- padanje ravni podtalnice, s čimer je povezano zmanjševanje količin pitne vode,
- slabšanje kakovosti pitne vode zaradi intenzivnega kmetijstva s kemičnimi sredstvi in umetnimi gnojili,
- sprememba mikroklima, ki se kaže v zmanjšani vlažnosti zraka, v večjem nihanju temperature in povečani vetrovnosti;
- zmanjšana vrstna sestava ekosistema, s čimer je ta vedno bolj labilen, zlasti so prizadete živalske vrste, od ptic do male poljske divjadi in insektov,
- posebej občutne spremembe so v močvirnih biotopih, travnikih in logih, močvirni travniki so življenjsko pomembni za belo štorčlo, logi pa za sivo čapljo.

Zelo radikalne spremembe so tudi v potokih. Regulacije potokov so verjetno najhujši človekovi posegi v naravno okolje.

Struge novih potokov so kar se da ravne zaradi lažjega obdelovanja zemljišč, padec dna struge je kar se da velik zaradi hitrejšega odтока vode in končno korito struge je toliko globoko, da se da vanj speljati melioracijske jarke, katerih globina je odvisna od globine dreznaznih cevi.

Vse to se zdi na prvi pogled logično in edino pametno. In vendar: v tako ustvarjenih strugah ni več tolmunov, ker je dno gosto prekrito s skalami. Pod koreninami dreves se ne skrivajo in ne drstijo ribe, ker na brežini reguliranih potokov ne sme rasti drevje. Po celotni dolžini vodnega toka so enake življenjske razmere, so bistveno drugačne od prvotnih. Biološke razmere se se v vodi toliko spremenile, da je skoraj v celoti uničena samočistilna sposobnost le-te, kar je bistvenega pomena tudi za zdravje človeka. Še vedno velja voda za vir življenja, in to predvsem zdrava in čista voda.

Da bi se izognili vsem negativnim vplivom, ki jih prinašajo tovrstne regulacije, so drugod po svetu že razvili koncept urejanja voda in kmetijskih zemljišč na način, ki upošteva naravne zakonitosti.

Tak prostor ohranja naravni tok potoka, ki ostaja vijugast in obrasel. Urejanje struge je omejeno le na čiščenje odvečne zarasti in plavajočih vej in drugih odpadkov. Brežine, ki se rušijo, utrjujejo s popletji vejevja in sajenjem dreves in grmovja. Ob potokih, ki poplavlajo ob večjem deževju, so predvsem poplavne površine — travniki. Škoda, ki jo naredijo kontrolirane poplave, je veliko manjša od nepredvidenih poplav. Odškodnino za izgubljen pridelek lastnikom povrne država. Tako izvedene regulacije se veliko bolje vključujejo v kulturno krajino. Z ohranjenimi ali zasajeno zarastjo je ohranjeno tudi ekološko ravnotežje.

Morda je zadnji čas, da v našem Pomurju spremenimo tudi odnos do gozda, saj smo vendar najmanj gozdnata pokrajina v Sloveniji. V svetu je tako, da 25 % gozdnih površin zadovoljuje potrebe po kisiku na določenem območju. V ljutomerski občini je gozd zastopan na 22 %, v prekmurski ravnini pa je gozdnatost le 16%. Zato menimo, da alarm nikakor ni odveč.

Vendar — z gozdovi in gozdnimi omejkami se igramo, kot da bi rasli kot gobe po dežju. Enoličnost ravninskih polj prekinjajo ob mejah polj večje ali manjše skupine mozaično razporejenih dreves. Te majhne, z drevesi porasle površine — gozdni omejkami, so otoki sredi odprte kmetijske pokrajine in s svojo vegetacijo: zelišča — grmovje — drevje dajejo zavetje mali divjadi, pticam in nekaterim rastlinam. Človek z intenzivno kmetijsko pridelavo, z uporabo hidro- in agromelioracij, velikostno obdelavo in z uporabo vedno večjih količin različnih pesticidov prežene številne rastlinske in živalske vrste, ki najdejo zavetje in življenjski prostor prav tu.

Delujejo tudi kot zaščitni pasovi pred vetrom, saj lahko zmanjšajo hitrost vetra tudi do 20 % in s tem bistveno vplivajo na mikroklimo poljske vegetacije.

Zelo pomembni so ti omejkami tudi pri samopreskrbi z lesom, ker imamo tukaj dejansko dopolnilno lesno proizvodnjo za kmete brez gozdov.

Glavna drevesna vrsta v teh omejkami je črna jelša. Ta mokri dolinski svet je naravno rastišče tega drevesa. Vzporedno s hidromelioracijami pa na poljih počasi pada nivo talnice in nekatere prvotne vegetacije so že močno ogrožene. Hidromelioracije so najprej občutili hrastovi gozdovi, sedaj pa so na vrsti jelševi logi.

To izumiranje je treba nujno preprečiti. Ena od rešitev je enostranska zasadištev obstoječih kanalov z jelšami. Koristi je pa več:

- velika plodnost rastišča,
  - hitra rast, kratka življenjska doba in zato proizvodna doba, ki je okoli 50 let,
  - hitrejšo obnavljanje kapitala zaradi kratke proizvodne dobe,
  - sorazmerno mala poraba energije v primerjavi z drugimi drevesnimi vrstami,
  - gozdnogojitveni cilj je zelo dober les, saj je jelšev les zelo iskan na domačem in tujem tržišču.
- Jelševi gozdovi pa so pomembni tudi kot ogromen rezervoar prečiščene in zdrave pitne vode. Zato je nujno potrebno ohraniti to minimalno gozdnatost in funkcionalno razporejenost naravnih gozdov med pretežno kmetijskimi površinami.

Povzeto: Zeleni list 1988, S. Dešnik: Prostorski posegi, ki spreminjajo podobo Pomurja in L. Nemesszeghy: Gozdovi in melioracije.

V razmislek pa tole: psihologi trdijo, da zelena barva pomirja. Treba je umiriti to brezglavo hlastanje po naravi za čim večji zaslužek oz. večjo blaginjo z ustreznim davčno politiko in ugodnostmi, kar bi kmete spet pripeljalo na pot konvencionalnega kmetovanja. Se je čas, da se stvari obrnejo na bolje, vendar odlašanja več ne sme biti. Ne pustimo, da se Plujsko polje pripeti tudi pri nas.

Dela je dovolj, zato vabimo vse zainteresirane in tiste, ki so pripravljene žrtvovati kaj svojega prostega časa za naravo, da se nam pridružijo. Naš začasni naslov je:

OK ZSMS LJUTOMER
(Zeleni Ljutomer)
VRAZOVA 1
69240 Ljutomer
oz. tel. 81 922
za Zelene Ljutomera
Gorazd Klemenčič

KAKO RAZMISLJAJO O SPLAVU KRŠČANSKI DEMOKRATI IZ LJUTOMERSKE OBČINE

Zadnje čase veliko govorimo o krizi vrednot. O tem so se razpisali domala že vsi, ki jih to področje še posebej zanima, od sociologov, psihologov, do duhovnikov in drugih. Na to frazo smo se skoraj že tako navadili, da v njej ne vidimo več tistega pravega in pomenljivega značaja. V vseh teh razpravah je pribajalo do različnih ugotovitev. Bistvo teh ugotovitev pa tiči prav v izhodišču, ki si ga največkrat nismo upali na glas povedati. To izhodišče pa je evangelij, ki je tako rekoč alfa in omega vseh vrednot. Vse drugo so le izpeljanki, ki nemalokrat pozabljajo na svoj pravi izvor.

Zato so ljudje siti takime-novanih malih bogov. Spoznali so, da vera v človeku ni tista, na kateri bi si zopet upali tvegati pedesetletni eksperiment. Hočejo nekaj trdnjerega. Nočejo človeka, ki bi se bahavo postavil in kazal svoje »božanske« vsezmožnosti: nočejo človeka, ki hoče narediti vse, kar zmore, čeprav ve, da narava ne odpušta in da se neumisljeno maščuje; nočejo človeka, ki z levo roko po svoji lastni presoji deli svobodo, čeprav ve, da ni noben posestnik le-te; nočejo širokoustneža in podpisovalca deklaracij o človekovih pravicah, ko pa so le-te temeljna in samoumevna danost slehernega zemljana.

Kaj je torej to trdnjere, se je pokazalo prav ob lanskem prvem povojnem božiču. Da ne bo pomote, mi slovenski krščanski demokrati ne mislimo mešati liturgije in politike, toda svoj politični program hočemo utemeljevati na avtoriteti — na temelju, iz katerega se bo dvigala zgradba do vrha, vključno s SPLAVOM, zaradi katerega naj bi po presoji nekaterih pogrebili na spomladanskih volitvah, ker ga pač postavljamo pod drugačni zorni kot, kot je to bil vključno do dneva, ko to pišem.

Naši nasprotniki nam torej očitajo, da s tem pogrevamo že utečeno, po zakonu izpeljano prakso, in da ponovno potiskamo ženo v tiste mračne čase, ko so bile še kot »sužnje svojih mož« obsojene na zgolj rojevanje otrok.

Torej splav, ta »velika vrednota« »osvojojene žene«, je za gospoda Školca in še nekatere druge svobodnjake pridobitev, ki so si jo žene izborile v povojnem »pravičnem« obdobju. In zdaj hoče neka mračna stranka, po imenu Slovenski krščanski demokrati, to ponovno za-

tretji in ženo oziroma mater ponovno zaslužniti.

Ko bi naši nasprotniki, tako goreči zagovorniki splava, temeljiteje razčlenili, kakšna ne-ki je ta svoboda in pravica s krvjo zapacana, bi že, če že ne povsem umolknil, vsaj postavil pod vprašaj svojo širokogrudno grobarščino.

Slovenski krščanski demokrati se bomo trudili in smo si tudi zadali nalogo, da bo žena in mati resnično svobodna. Zato ne mislimo s togimi zakoni, mimo vseh humanih pravil, vkletniti žene-matere in kratkoma prepovedati splav.

Ustvarjali bomo torej razmere, tako materialne, socialne in duhovne, ki bodo dvigale dostojanstvo matere in jo odvrčali od tako drastičnih posegov, ki ranijo njeno dušo in jo potiskajo v njen lastni mrak, za katerega se potem družba kaj prida več ne zmeni.

Popolnoma razvrednotena je potem tudi beseda emancipacija. Bolj spretno in lažne manipulacije z ženo si naša povojna družba ni mogla izmisliti. Na tisoče žena in mater, še posebno tistih iz tretjih nočnih izmen, se vam tovariši zahvaljuje za takšno enakopravnost. V času, ko bi morala družinska ognjišča žareti od njihove topline, ste jih trgali, in to delate še vedno, iz objema matčkov in jih kot robote programirate za stroji zgbuških podjetij, in to za tisto miloščno ob koncu meseca, ki ji pravite OD. To je torej tista opevana pravica in svoboda, zaradi katere je po kanalizacijah steklo na stototisoče slovenskih nerojenčkov.

S svobodo in pravico se mi ne želimo tako lahkomišlno poigravati. Nobenih anatem ne bo v našem programu. Konec koncev je človeška svoboda pravzaprav v tem, da lahko sam odloča med dobrim in slabim, če tega ni, potem ni svobode in pravice.

Da splav ni nekaj dobrega, smo si nemara enotni, mar ne, gospod Školč.

V nečem si pa resnično nismo enotni, in to je legalizacija zla. Tudi v samomoru je človek svoboden, pa vam menda ja ni prišlo na misel, da bi še tega legalizirali. No ja, kakršna je pri

nas praksa glede zakonov, se tudi temu ne bi čudili. Če bi vse to, kar nas obremenjuje in greni življenje, z zakoni odpravljali, potem bi morali sprazniti tudi naše domove ostarelih, onemoglih, duševno prizadetih. Vsekakor pa tiste, ki že leta ležijo v komi in samo še vegetirajo. Na podoben način si je zamišljal čudovito prihodnost nam vsem dobro znani nacionalsocializem. Vsi vemo, kako se je ta filozofija končala.

Zato gospodje oziroma tovariši, vi, ki tako širokogrudno ponujate slovenskim materam to veliko »pridobitev«, da naj same odločajo o življenju in smrti svojih zarodkov, pozabljate, da s tem kopljete fizični in duhovni grob sebi, svoji stranki in vsemu slovenskemu narodu. Politika je resda v nekem smislu marketing. Ne moremo pa govoriti o marketingu, ko gre za človeška življenja.

Kako hinavsko izzyevno pozivi k ohranitvi naših gozdov in narave nasploh, že v naslednji sapi pa kar z levo roko reševanje splava, kot da le-ta ni največja deponija smradu naše notranjosti. O ekologiji ne more govoriti človek, ki je poln duhovnega smoga. Naša zunanjost, zastupljena narava, je odsev naše notranjosti.

Kot vidite, gospodje svobodnjaki, naš politični program ni zastavljen na tako »širokogrudni ponudbi« kot vaš. Tvegamo, da mogoče v tem kratkem času ne bomo uspeli prepričati naših volilcev, ki jih je štirideset in več let zastupljala ideja marksizma, da IMETI, ne pa BITI nekaj velja. In če ste si morda kdaj postavljali vprašanje smisla bivanja, ne vem, če ste si nanj — roko na srce — lahko odgovorili z odgovorom IMETI. Pa, da ne bo dvoma, mi SKD veliko polagamo na blaginjo, le da skušamo le-to usklajevati in uravnati s tistimi zapostavljenimi vrednotami, zaradi katerih je pravzaprav zašla naša slovenska družba v tako globoko krizo, kljub bogastvu, ki ga premore naša dežela.

za SKD LJUTOMER
Blaz Zanjkič

Socialistična zveza ni in ne more biti naslednica OF

K takšemu razmišljanju ne je spodbudil naslov članka v prejšnjem Vestniku, da naj bi bila Socialistična zveza tudi kot stranka naslednica OF. Zakaj temu ugovarjam?

Po moje je sedaj Socialistična zveza samostojna politična stranka, v katero posamično vstopajo občani — njeni člani svobodno in prostovoljno.

Socialistična zveza ni več in ne more biti neka »krovna ali marelna« organizacija, v katero bi se morala združevati razna društva in združenja (gasilci, športniki, ribiči...), ne da bi se vsak posameznik samostojno in svobodno odločal o tem.

OF pa je bila koalicija več in različnih strank v drugi svetovni vojni, v katero so se združili KPS, krščanski socialisti, slovensko sokolovstvo in kulturni delavci ter več manjših skupin z namenom boja proti sovražniku za osvoboditev slovenskega naroda.

Upam, da je vojna za vselej končana.

Potrebno bo sicer še doseči nacionalno spravo, saj so se eni in drugi borili za blaginjo slovenskega naroda in so eni in drugi delali krivice temu slovenskemu narodu.

Sedanji politični prostor na slovenskem zahteva drugačno politično organiziranost, kot smo je bili vajeni.

Naši voditelji (kakšni so, takšni so, naši so) in mi sami smo, upam, spoznali, da je za napredek potrebna tudi konkurenčnost političnih idej in misljenj. Vsaj sedaj, ko se časi odpirajo novim in resničnim spoznanjem določenih resnic, bomo argumentirali za kakršno koli trditev. Tako jaz prav gotovo ne morem trditi, da je DEMOS naslednik OF. Čeprav je DEMOS koalicija večine prejšnjih političnih strank, razen komunistov, medtem ko Socialistična zveza niti ni koalicija.

Mogoče bo ta sestavek pripomogel volilcem pri njihovih odločitvah, da ne bi res odšli žejni prek vode. Dostikrat se je dogajalo, da smo nasledili praznim obljubam. Svoje glasove pa bomo sedaj lahko oddali ljudem, ki so vredni našega zaupanja. Morda so to posevni novi ljudje, kot je dr. Jože Pučnik, o katerem lahko v zadnji sobotni prilogi Večera (3. 3. 1990) preberemo, da ga je takratna vladajoča garnitura zaprla predvsem zato, ker je videl drugačno pot življenja, in morda tudi zato, ker je bil kmečki sin in s tem razredni sovražnik. Smešno in žalostno je, da so mu celo izgubili(?) diplomu in je moral vse začeti znova.

Morda je lahko to tudi kmet Ivan Oman in mnogi drugi poslanci oz. kandidati za poslance z list DEMOS-a.

Za DEMOS M. Sobota
Jože Tivadar

V Lipi zaprta vrata KUD Lipovci

Neprijetno presenečenje smo doživeli člani kuda iz Lipovca v nedeljo, 18. februarja, letos v Lipi. Čeprav v svojem prostem času, zgolj zaradi za-vestnega kulturnega udejstvovanja, smo bili v kudu Lipovci pripravljene nastopiti s programom, ki smo ga pripravili za počastitev slovenskega kulturnega praznika. Z njim smo nastopili v domači KS pred številno publiko že 3. februarja in del tega programa je bil vključen v program radia M. Sobota. Bili smo že na Melinčih in v Bogojini. Kot rečeno pa smo enak program ponudili tudi KS Lipa. Sami smo poskrbeli za obvestilo vsakemu gospodinjstvu, izpisali oglasne plakate, o prireditvi pa so starše obveščali tudi učenci OŠ. Obvestili smo prav tako odgovorne, ki so kompetentni za svoj vaški dom.

35 kulturnikov iz Lipovca (moški pevski zbor, ženski pevski zbor, recitatorji in igralci) je v lepem sončnem vremenu ostalo pred zaklenjenimi vrati vaškega doma v Lipi. Vaščani Lipe, ki jim je bil program namenjen, so prav tako ostali pred vrati svojega vaškega doma. Ob 13. uri, ko bi se moral program začeti, je pridivel krajevni funkcionar in na naše začudenje povedal, da nas ne more spustiti v dom, ker nima ključa, niti ni doma tistega, ki naj bi odrešil ključ imel. Po 20 minutah čakanja še vedno nismo mogli v vaški dom, ki med drugim služi tudi kulturi, in ni nam preostalo drugega, kot da smo »poraz« kulturno sprejeli in se vrnili domov z grenkim vprašanjem: Zakaj tako? Ali so res zadovoljni s svojim delom?

J. B.

NEODVISEN MLADINSKI PARLAMENT

Na seji predsedstva Kluba mladih Lendava glede na nastale razmere v OK ZSMS Lendava sprejeli naslednjo izjavo:

Ker prihaja s strani političnih organizacij, predvsem ZSMS-liberalne stranke, do čedalje večje politizacije mladih, smo sprejeli sklep o formiranju iniciativne skupine za neodvisni mladinski parlament, katerega poglobitve naloge bi bile:

- animiranje kulturnega, zabavnega in rekreativnega življenja mladih občine prek klubov mladih (po večjih krajevnih centrih) kot osnovne oblike delovanja,
- zaščita specifičnih interesov mladih na tradicionalnih in subkulturnih področjih družbenega življenja,
- omogočanje organizacijskih in materialnih možnosti za delovanje klubov, društev, sekcij, skupin in posameznikov,
- pokroviteljstvo občinske skupščine nad delovanjem mladinskega parlamenta v smislu zagotavljanja materialnih pogojev, s tem da je en član izvršnega sveta skupščine občine predstavnik interesov mladinskega parlamenta,
- politične opredelive in udejstvovanje mladih in stvar posameznika, vendar, ker so danes mladinski interesi tudi politični, podpiramo ustanavljanje mladinskih podmladkov političnih organizacij, katerih sodelovanje v neodvisnem mladinskem

parlamentu naj bo le posredno prek delegatov,

- finančna podlaga za delovanje mladinskega parlamenta naj bi se zagotovila iz proračunskih sredstev občine odvisno od predlaganih akcijskih programov in možnosti financiranja,
- smo proti vsakemu vključevanju mlajših od 16 let v politične stranke.

Kot Klub mladih bomo na volitvah podprli tisto politično organizacijo, ki v svojih programih enakopravno obravnava tudi mladinsko politiko. Hkrati se tudi distanciramo od ustanovne seje nove OK ZSMS Lendava pod pokroviteljstvom katere nočemo več delovati.

Predsednik Kluba Mladih
Borut Topličar

KAKO SI »LIBERALCI« (ZSMS) ORGANIZIRAJO STRANKO

Javno glasovanje (volitev) namesto tajnega, sprejem poročila o delu OK ZSMS, ki sploh ni bilo podano in katerega ni hotel nobeden sprejeti, vendar kot je iz zapiskov razvidno, je bilo sprejeto, ker je večina za, le da se nikomur ni dalo dvigniti roke (sicer ne vem, kako lahko iniciativni odbor za ustanovitev ene, sprejema poročilo o delovanju druge organizacije), izogibanje statutarnim vprašanjem o organiziranju OK ZSMS, če da vsi navzoči poznajo statut... so očitno znak, da se ZSMS-liberalna stranka poslužuje zares »liberalnih« metod za nasilno ohranitev tistih pozicij, ki naj bi jim pripadale. Celotna izjava vadije iniciativnega odbora za ustanovitev OK ZSMS Lendava Romana Kuronje, člana RK ZSMS-liberalne stranke, da so se podobnih metod morali poslužiti že v treh slovenskih občinah, dokazuje, da so republikanski liberalci morali revidirati statutarne določbe, sprejete na novembrskem kongresu, oz. si jih prilagoditi, če hočejo ohraniti del pozicije oblasti, ki jim zaenkrat še pripada.

Dogodka, ki si ga je oimislil iniciativni odbor za ustanovitev OK ZSMS oz. liberalne stranke v Lendavi, ni mogoče poimenoovati drugače kot farsa, ki ne more biti v zadostneje ne štirideletnemu iniciativnemu odboru, od katerih dva sploh nista člana ZSMS niti to ne nameravata glede na njihove izjave postati, pa tudi ne pristopnima članom ZSMS (večinoma srednješolcem), ki so bili le kot reifikacija nekaterim članom iniciativnega odbora za uveljavitev svojih zasebnih interesov. Ne glede na povedano, pa moramo priznati, da je tudi to le demokracija, po čigavi meri, pa bo prikazal čas. Franc Kuron

X. TEKAŠKI MARATON TREH SRC

Natečaj za fotografijo maratonov

Organizacijski odbor 10. jubilejnega tekaškega maratona TREH SRC v Radencih, ki bo v soboto, 21. aprila 1990, je že začet s pripravami na to maozično in že uveljavljeno športno manifestacijo. Tokrat bo na sporedu trimski pohod na Kapelo (6 km) ter pet tekov: maraton (42 km), mali maraton (21 km), trimski tek (10 km), maraton pionirjev (1000 m) in maraton cicibanov (600 m). Pravico nastopa imajo vsi, ki so starejši od 6 let in so sposobni za preizkušajo. Prijave zbira Športno društvo Radenci, 69252 Radenci, telefon (069) 73-040 (interne 619, 603 in 318). Štartnina za maraton in mali maraton znaša za tiste udeležence, ki se prijavijo 10 dni pred tekom, 50, za zamudnike pa 100 dinarjev. Plača se ob dvigu štartnih števil na dan prireditve. Za trimski tek ni štartnine. Mali maraton na 21 km šteje za prvenstvo Slovenije.

Organizator letošnjega 10. jubilejnega tekaškega maratona treh src v Radencih pa je razpisal tudi nagradni natečaj za fotografijo maratonov treh src v Radencih. Na natečaju lahko sodelujejo vsi poklicni in amaterski fotografi, ki bodo do 10. aprila 1990 dostavili organizacijskemu odboru fotografije v velikosti 30 x 40 cm. Fotografije so lahko barvne ali črno-bele. Posameznik lahko v natečaju sodeluje z več fotografijami. Za pet najboljših, ki jih bo izbrala posebna komisija, so pripravili lepe nagrade. Po lastni presoji pa bo organizator tudi odkupil petdeset fotografij. Rezultate natečaja bodo objavili na prireditvi tekaškega maratona treh src v Radencih. F. Maučec

Nogometiški Bakovec — jesenski prvaki v pomurski nogometni ligi. Stojijo od leve: S. Maučec (trener), Svetec, Čergulj, Kuhar, T. Idlič, Buzeti, M. Vereš, Stumpf, Z. Vereš, Berden, Horvat, Maligec in F. Maučec (teh. vodja). Čepijo: Lukač, D. Idlič, Lipič, Bagari, Balažič, Balcer, Kušek, J. Idlič, Zver, Titan, Manjka Tratnjek. Foto: F. Maučec

DVORANSKI HOKEJ

ABC Pomurka druga

V Ljubljani je bil turnir v dvoranskem hokeju. Sodelovala je tudi ekipa ABC Pomurke iz Murske Sobotice in zasedla drugo mesto. Sobočani so premagali Svobodo iz Ljubljane s 6:2 in Triglav iz Ljubljane s 6:3, ter izgubili s Concordijo iz Zagreba z 2:8.

RAZMIŠLJANJE KAR TAKO...

Ko je človek mlad, naelektrjen z energijo in načrti obnemem, se nemalokrat odloči tudi za športno udeleževanje. Kako da ne, saj je prav šport simbol mladosti, simbol veselja. Pa še pomembna vez med vedno bolj razvojenim življenjem je.

Največ mladih se navdušuje za nogomet, že od nekdaj daleč najpopularnejši šport. Veliko se jih odloči tudi za košarko, odbojko. Opredeliti se za kak individualni šport je včasih kar težko. Morda je prav zato zaledje v teh športih bolj razredčeno. Zakaj, je morda čisto razumljivo. Morda pa tudi ne. Treba je trenirati zase, tekovati zase in uspeh je odvisen zgolj od posameznika.

Mnogim pa je prav posamični šport tisto, kar jim daje nekak izziv. Zato jim tudi ni težko na dan žrtvovati ure, dve za trening. Zato jim ni težko opremljati se in hoditi na tekovanja v glavnem sam. Predvsem pa jim ni težko preboleti lastnih spodrslijajev. Vsi vemo, pa naj smo še tako veliki laiki, da čim boljše trenirajo in bolj si zagnan — tem boljše si uvrščeni na tekovanjih.

Je že tako, da šport ni odvisen samo od tebe. Po dolgem in počez deluje nate se sto dejavnikov, ki te lahko spodbujajo do uspeha. Ali pa tudi ne. Včasih so kar hudi »spodrslijaji« drugih, ki »odločajo« o tvoji usodi. Pa tu se na to športniki ne smeli preveč ozirati.

Konec koncev vsak športnik ve, da trenira zase, in ne za trenerja, občinsko ali kako drugo organizacijo. Tega se zavedam tudi jaz, do pred kratkim član AK Pomurje iz Murske Sobotice. Ne trdim, da sem bil uveljaven in globoko potrjen, ker nisem bil pred kratkim sprejeto pomurskih športnikov v ABC Pomurki. Vseeno ravnodušen nisem bil. Pa naj se to sliši še tako neskončno. Prav to me je spodbudilo k današnjemu razmišljanju.

Morda vas bo sprva, ali pa sploh, spoletel občutek, da sem prevelik zbiralec priznanj. Da se imam za preveč dobrega atleta. Pa to, resnici na ljubo, nikoli nisem bil. In skoraj zagotovo tudi ne bom. Načelno, vsak mora biti za svoje delo pravilno, pravičeno in realno nagradjen, niti v gospodarstvu ne niti v pravem mestu. Le kako naj ga potem v športu?

Zadnje (tretje) leto, ko sem bil še član AK Pomurje, sem očino samo po lastni presoji dosegel več kot

dve leti prej. Konec koncev sem sprejel tudi velik izziv — prvi nastop v pravem maratonu. V Italiji sem postavil nov pomurski rekord. Pa bil na slovenskem prvenstvu v malem maratonu drugi, 4. na 10 km v Sloveniji... drugih tekovanj, ki jih ni bilo malo, ne bom omenjal. Če kdo ne verjame, naj pogleda športne strani Vestnika avgusta, septembra, oktobra...

Morda svoje rekreative dosežke preveč obešam na velik zvon. Če jih res, potem ne zgolj iz lastnega zadovoljstva. In samohvale. Z njimi sem vedno skušal poplačati trud trenerja, tov. Lebarja, in nekaterih drugih posameznikov iz atletskega kluba, ki so mi to omogočili.

Da bi svoje dosežke v atletiki še izboljšal in imel boljše možnosti za delo, sem se ob koncu lanskega leta odločil za prestop v AK Pruj.

Ob odhodu iz AK Pomurje nisem pričakoval prevelikih zahval in podobnih slavospvov. Realno jih tudi ne smem pričakovati, saj tako velik športnik spet nisem. Vsaj tih, sramežljiv hvala, pa bi lahko dobil. Morda pa se je ta »hvala« posredno izrazila pred kratkim na prireditvi ob sprejemu pomurskih športnikov v ABC Pomurki v M. Soboti. Ne vem...

Če je to pravo priznanje za 3-letno športno udeleževanje za pomurski športni klub, kar po teh dogodkih sodeč nedvomno tudi je, potem se tudi jaz nimam kaj zahvaljevati nekaterim pomurskim »športnim velmožem« za moralno in materialno podporo. Drugim, predvsem trenerju Lebarju in sekretarju v atletskega kluba, tov. Stjartarju, pa se bom najiskrenejše zahvalil, saj vem, da jih je nekaj tudi takih, ki mislijo nekoliko drugače. In tega sem vesel.

Sicer pa je bila to še zadnja uradna priložnost, kjer so nekateri lahko mojo prisotnost v pomurskem športu kratkoma spregledali. Nekateri bi se morali še bolj zavedati, da »... so prav športniki tisti, ki ime delovne organizacije, občine ali pokrajine prenašajo v širše okolje v domovini ali celo tujini«.

V tekočem letu take »pozabe« več ne bodo mogoče, saj tekmujem za drugi, žal nepomurski klub. Vseeno pa naj je vsem jasno — po srcu in po duši bom še naprej ostal, vsaj zase, pomurski športnik!

S športnimi pozdravi!

Geza Grabar

ODBOJKA

Pomurje že prvak

V dvanajstem kolu prvenstva v drugi republiški moški odbojkarški ligi vzhod je Pomurje iz Murske Sobotice v derbi tekmi v Hočah premagalo partizana s 3:0 in si tako že zagotovilo naslov prvaka. Radenci so na Ravnah premagali drugo ekipo Fužinarja s 3:0, Turbina pa je premagala Veržej s 3:1.

V tekmovalni drugi republiške ženske odbojkarške lige vzhod je Pomurje v Murski Soboti premagalo Črno s 3:1. Mladost pa je bila prosta.

V naslednjem kolu igrajo — Pomurje:Turbina, Veržej:Fužinar II, Radenci so prosti, ter Mladost:Mežica in Ruše:Pomurje.

ŠPORT INVALIDOV

Dvojna zmaga DRŠI

V Ljutomeru je bilo regijsko tekmovalje invalidov v streljanju z zračno puško. Med štirimi ekipami je zmagalo DRŠI Murska Sobotica pred DI Gornja Radgona in DI Ljutomer. Ekipa DRŠI (Vajndorfer, Turner, Ščančar, Flegar) se je uvrstila na republiško tekmovalje, ki bo v Hrastniku.

V Mariboru pa je bilo polfinale republiškega tekmovalja invalidov v dopisnem streljanju z zračno puško. Med tremi ekipami je zmagalo DRŠI Murska Sobotica pred Ptujem in Mariborom. Sobočani so se uvrstili na republiški finale, ki bo v Kranju.

NAMIZNI TENIS

Solidne uvrstitve

Drugi regijski turnir za mlajše pionirje, ki je bil v Titovem Velenu, je v štirih skupinah zbral 40 igralcev, med njimi sedem Pomurcev, ki so dosegli solidne uvrstitve. V najboljši skupini je Sobočan Horvat z rezultatom 3:6 zasedel osmo mesto, v drugi Šadi z rezultatom 6:3 četrto, Radgončan Uhan pa s 5:4 peto mesto. V tretji skupini sta bila Radgončana Kolbl drugi in Getov deveti, v četrti skupini pa Sobočana Mataj tretji in Solar šesti.

V soboto in nedeljo bo v Murski Soboti republiško mladinsko prvenstvo za posameznike ter dvojice. Nastopili bodo vsi najboljši z državnimi mladinskimi reprezentanti na čelu, saj je prvenstvo kvalifikacija za državno prvenstvo. Od peterece Pomurcev se največ pričakuje od Orija in Rihariča, zlasti slednji bi končno moral dokazati, da le ni toliko zaostal v igri, kot kažejo njegovi dosedanji rezultati.

M. U.

KOŠARKA

Sobočani v polfinalu

V Murski Soboti je bilo četrtfinalno tekmovalje v okviru pionirskega košarkarskega festivala za pokal Šumi. Gostitelji so premagali oba nasprotnika (Pomurje:Komet 62:59 in Pomurje:Koroška 68:29) ter se uvrstili v polfinale. Koše za Pomurje so dosegli: S. Grah 36, Bratkovič in Horvat po 27, Ivanc 14, D. Grah 12, Donko 4, Habjanič in Žitek po 3 ter Polanič 2.

Starejše pionirke Pomurke pa so sodelovale na polfinalnem turnirju istega tekmovalja ter zasedle 4. do 8. mesto. Pomurje je premagalo Šoštanj s 46:27 ter izgubilo s Hrastnikom 22:51.

ŠAH

Sobočani in Lendavčani

V novi tekmovalni sezoni bo po sklepu Šahovske zveze Slovenije spremenjen tekmovalni sistem v šahu. Dosedanjo republiško ligo bodo od 10 povečali na 12 moštev, ki bodo tekmovala v dveh skupinah. V vzhodni skupini bosta igrali tudi pomurski ekipi Radenska Pomurje iz Murske Sobotice, ki bi sicer izpadla iz republiške lige, in Lendava kot drugouvrščena ekipa v drugi republiški ligi vzhod.

J. G.

Zmagal Gaber

Šahovsko društvo Lendava je pripravilo hitropotezni turnir za marec. Med 14 igralci je zmagal Gaber s 12 točkami pred Hajošem, 11, Strbadom, 8,5, ter Vido in Cofkom, po 8 točk.

J. G.

JUDO

Hašaj in Čuk zmagovalca

V Samoborju je bilo tekmovalje pionirjev v judu. Sodelovalo je nad 200 tekmovalcev iz 30 klubov. Med njimi so bili tudi mladi Sobočani in dosegli nekaj odličnih uvrstitev. Najuspešnejša sta bila Hašaj, ki je zmagal v kat. do 31 kg, in Čuk, ki je bil prvi v kat. do 34 kg. Drugo mesto je zasedel Cikajlo, peto Erniša, sedmo Vehab, deveto Pavlič in deseto Kuplen, vsi M. Sobota.

T. K.

Nogomet

RAKIČAN : MURA 0:5
NEDELICA : NAFTA 0:5
BELTINKA : TURNIŠČE 1:0

ROKOMET

Težka zmaga Bakovčanov

V prvem kolu spomladanskega dela prvenstva v prvi republiški rokometni ligi je ekipa Pomurke Bakovec gostila Jadran iz Hrpele in zmagala z 21:20. Gole za Pomurko Bakovce so dosegli: Lebar 5, A. Lovenjak, Š. Lovenjaj, Kozel in Petek po 4. Sodila sta Kalin in Korič iz Ljubljane. Tekmo si je ogledalo okrog 500 gledalcev. V naslednjem kolu igrajo Bakovčani v Izoli s Ferrotehno.

SI. Gradec	12	8	2	2	304:263	18
Usnjar	11	7	1	3	276:257	15
Rudar	11	7	1	3	260:255	15
Š. Loka	12	7	0	5	242:230	14
Inles	12	6	1	5	286:265	13
Ajdovščina	12	6	1	5	259:265	13
Jadran	12	6	0	6	279:270	12
Ferrotehna	12	5	1	6	294:294	11
P. BAKOVCI	12	4	1	7	300:303	9
Ormož	12	4	0	8	238:274	8
Krško	12	4	0	8	266:309	8
Prule	12	2	2	8	261:280	6

ODBOJKA

Poraz Ljutomerčanov v Mariboru

Po zadnjih dobrih igrah so Ljutomerčani nepričakovano izgubili s Stavbarjem MTT v Mariboru s 3:1. Gostitelji so jih presenetili z dobro igro predvsem v prvem in tretjem nizu. V naslednjem kolu igra Agroplod Ljutomer doma z ekipo Topolšice.

Fužinar	16	16	0	48:13	32
Olimpija	16	13	3	42:19	26
Bled	16	11	5	38:23	22
Mislinja	16	10	6	36:29	20
Mežica	16	9	7	31:27	18
Granit	16	9	7	33:30	18
Topolšica	16	7	9	31:30	14
A. LJUTOMER	16	7	9	29:31	14
Sempeter	16	6	10	31:33	12
Stavbar MTT	16	5	11	23:38	10
Izola	16	2	14	14:44	4
Brastovce	16	1	15	8:47	2

KEGLJANJE

Radenska izpadla

V zadnjem kolu tekmovalja v prvi republiški moški kegljaški ligi je Radenska izgubila srečanje s Hidrom s 5077:5084 podtrditi keglji. Posamezno: Steržaj 910, Šalamun 873, Kučan 860, Kovačič 828, Horvat 811 in Drvarič 795 podtrditi kegljev. Radenska je izpadla iz republiške lige.

Donit	18	15	0	3	+1367	39
Brast	18	13	0	5	+1903	26
Proletarec	18	13	0	5	+979	26
Tekstina	18	11	0	7	+448	22
Slovan	18	8	0	10	-857	16
Hidro	18	7	0	11	-4	14
Triglav	18	7	0	11	-1138	14
EMO	18	6	0	12	-454	12
SCT	18	6	0	12	-669	12
RADENSKA	18	4	0	14	-997	8

I. MNL MS člani

Rogašovci	11	8	2	1	32:11	18
Ljutomer	11	8	1	2	30:11	17
Bratenci	11	8	1	2	31:13	17
Tromejnik	11	5	2	4	31:16	12
Radgona	11	4	3	1	19:17	12
Rakičan	11	2	5	3	25:23	11
Čarda	11	4	2	5	16:20	10
Gančani	11	4	2	5	17:24	10
Salovci	11	4	1	6	16:23	9
Dokležovje	11	3	2	6	22:25	8
Serdica	11	2	1	8	13:34	5
Puconci	11	0	3	8	15:50	3

I. MNL MS mladinci

Ljutomer	11	9	2	0	58:17	20
Rogašovci	11	9	1	1	45:12	19
Čarda	11	7	2	2	49:21	16
Dokležovje	11	6	1	4	35:17	13
Gančani	11	5	2	4	22:24	12
Tromejnik	11	4	2	5	29:24	10
Radgona	11	5	0	6	26:27	10
Salovci	11	3	2	6	15:36	8
Bratenci	11	3	2	6	17:39	8
Serdica	11	3	1	7	18:41	7
Rakičan (-1)	11	3	1	7	19:29	6
Puconci (-1)	11	0	0	11	9:46	0

STOLPEC UREDNIKA

Pomurska liga v malem nogometu

Mali nogomet je športna panoga, za katero vlada vedno večje zanimanje tako med mladimi kot starejšimi in je v Pomurju dosegla pravo množičnost. To potrjujejo tekmovalja v občinskih ligah, ki so organizirana v soboški, radgonski in ljutomerski občini, ter številni turnirji, ki jih organizirajo tako poleti kot pozimi.

Največji razmah je mali nogomet dosegel v soboški občini, kjer poteka tekmovalje v štirih ligah, sodeluje pa 48 moštev. V radgonski občini imajo organizirano tekmovalje v treh občinskih ligah s 34 ekipami. V ljutomerski občini pa poteka tekmovalje v dveh občinskih ligah, v katerih sodeluje 20 ekip. Tekmovalja v vseh občinskih ligah vodijo posebni odbori, ki delujejo v okviru Zvez za telesno kulturo v posameznih občinah. V lendavski občini sicer nimajo organizirane ligaškega tekmovalja kot v drugih treh pomurskih občinah, vendar pa občasno organizirajo turnirje, ki so dobro obiskani.

Zaradi vedno večjega zanimanja za tekmovalja v malem nogometu imamo v Sloveniji in državi organizirana prvenstva. Nogometna zveza Slovenije pa se tudi zavzema, da so klubi malega nogometa vključeni v obstoječe medobčinske ali občinske nogometne zveze. Vse to je spodbudilo predstavnike pomurskih občinskih lig v malem nogometu, da so začeli razmišljati o spremembi tekmovalnega sistema. Zavzemajo se namreč za ustanovitev enotne pomurske lige v malem nogometu, kjer naj bi sodelovala najboljša moštva. S tem pa bi se tudi izognili vsakoletnim kvalifikacijam za naslov pomurskega prvaka, ki potem predstavlja regijo na republiškem prvenstvu. Z organizacijo pomurske lige v malem nogometu bi ta športna panoga gotovo dobila še večjo veljavo.

Feri Maučec

NAMIZNI TENIS

Sobota prva, Radgona osma

Po jesenskem delu prvenstva v A republiški namiznoteniški ligi je prijetno presenetila rezervna ekipa Sobote, ki je z enim porazom na prvem mestu. Najboljši igralec v ekipi je bil Ori, ki je z rezultatom 18:3 tretji najboljši igralec v ligi. Benkovič pa je z 12:4 na šestem mestu. Kus je dosegel rezultat 18:9, kar slabše od pričakovanj, zadovoljil pa se je Šapač z rezultatom 8:7, saj je prvič igral v ligi. Za Radgono osmo mesto ni spodbuden, saj imajo soliden igralski kader, vendar, kot kaže, premalo trenirajo. Fridrih je dosegel rezultat 18:9 in je bil osmi igralec v ligi, Žitek je s 15:12 na štirinajstem mestu. Županek je prvič igral v ligi in dosegel rezultat 6:21.

Jesenski del

SOBOTA	9	8	1	56:25	16
Olimpija	9	7	2	52:29	14
Melamin	9	6	3	45:36	12
Novotelna	9	5	4	43:38	10
Gorica	9	5	4	37:44	10
Ingrad	9	4	5	41:40	8
Strojna	9	4	5	38:43	8
RADGONA	9	3	6	39:42	6
Kemičar	9	2	7	26:55	4
Jesenice	9	1	8	28:52	2

M. U.

PROMETNA VARNOST

Pomanjkljiva prometna signalizacija v Pomurju

Prometna signalizacija, za katero skrbijo cestno podjetje, komunalna podjetja in krajevne skupnosti, je v Pomurju precej pomanjkljiva. V zadnjem obdobju so sicer bili postavljeni novi prometni znaki na magistralni cesti Lhova—Lendava in je prometna signalizacija zadovoljiva.

Tega pa ne bi mogli trditi za regionalne in lokalne ceste. Na regionalnih sicer sedaj obnavljajo prometno signalizacijo in se bo stanje izboljšalo, medtem ko tega ne bi mogli reči za lokalne ceste, ki so s prometnimi znaki pomanjkljivo opremljene. Ponekod so prometni znaki dotrajani ali pa jih sploh ni. Po besedah Vikice Horvat — vodje prometne signalizacije pri Cestnem podjetju v Murski Soboti nam v Pomurju zlasti primanjkuje prometnih kazipotov, kar povzroča veliko težav tujcem. Ker je sredstev za te namene premalo, prometne znake postavljajo po lastni presoji ali v dogovoru z investitorjem. Pri Cestnem podjetju so sicer pripravljene pomagati krajevnim skupnostim s strokovnimi nasveti in omogočiti nakup prometnih znakov po nekoliko nižjih cenah, žal pa imajo tudi krajevne skupnosti premalo denarja in ga raje vlagajo v druge krajevne potrebe. Prometni znaki pa so tudi zelo dragi, saj stane na primer prometni znak stop na magistralni cesti 966, na regionalni in lokalni cesti pa 653 di-

narjev. Tabla s krajevnim napisom pa stane 1.628 dinarjev. Cena prometnega znaka je odvisna od velikosti. Zelo malo imamo v Pomurju tudi osvetljenih prehodov za pešce, kar udeležencem v prometu prav tako povzroča veliko težav, zlasti v slabih vremenskih razmerah. Cestnemu podjetju je skupaj z Republiško upravo za ceste v zadnjem času uspelo osvetliti nekaj prehodov za pešce, štiri prehode pa je osvetlila tudi krajevna skupnost Murska Sobotna. Vse to pa je še zdaleč premalo. V Pomurju imamo tudi več cestnih odsekov, ki so ozki od pet metrov in s črto ni mogoče ločiti dveh vozniških pasov. Po nalogu Republiške uprave za ceste je bil letos pripravljen seznam vseh odsekov cest, ki so ozki od pet metrov za namenom, da bi tudi te ceste označili, vendar v razru 1:3. To pomeni, da bo en meter pobarvane in tri metre nepobarvane površine ceste, kar naj bi pomagalo voznikom motornih vozil ob megli. Pomanjkljiva prometna signalizacija pa je v Pomurju tudi ob številnih zaporah cest. Največje teža-

ve pa so pri tem, ker izvajalci del, ki zaprosijo za zaporo ceste, svojega dela ne končajo v predpisanem roku, kar zlasti spravlja v slabo voljo voznike motornih vozil. Vsako leto pa je v Pomurju tudi več poškodb prometne signalizacije. Lani je bilo prijavljenih 67 primerov poškodb prometne signalizacije, povzročitelji pa so bili vozniki motornih vozil in drugi storilci. Večino storilcev med vozniki motornih vozil so odkrili, teže pa je odkriti tiste, ki namerno razbijajo prometno signalizacijo. Največ namerno razbitih prometnih znakov je bilo na cestnih odsekih Martjanci—Murska Sobotna, Beltinci—Lipovci in Radenci—Šratovci.

F. Maučec

V Prekmurju so požari uničili veliko gozdov

Po blagi in s padavinami skopi zimi v Prekmurju dnevno večkrat zagori. Kmetje kurijo tačas suhljad in travno rušo, ogorke pa opustijo na pogorišču, kjer lahko že blaga sapica iz malega ogorka zaneti požar na več hektarjih gozdnih površin. Samo zadnje nedeljo 4. marca je zagorelo na več krajih v mursko-soboški občini.

Območni poveljnik pomurskih gasilcev Franc Gomboc opozarja, da do večine požarov prihaja zaradi malomarnosti in otroške nepremišljenosti. Po besedah območnega poveljnika je lani v občini Murska Sobotna izbruhnilo 22 požarov, od tega 9 v družbenem sektorju, ki so povzročili prek 253 tisoč dinarjev škode, in 13, pri katerih je škoda nastala na lastnih zasebnikih v višini 1.152 milijona dinarjev.

Med požari, ki so, kot že povedano, posledica malomarnosti, je šlo v dveh primerih za namerni požig. Da škoda ni še večja, gre zasluga pomurskim gasilcem, ki so tako rekoč organizirani in dokaj dobro opremljeni v vsaki večji krajevni skupnosti, slednjim pa ob večjih požarih priškočijo na pomoč še gasilci iz Murske Sobotne. V letošnjem letu je doslej ognel petelin pustošil 8-krat. Franc Gomboc posebej poudarja, da ob črni ključ stalnemu opozarjanju na nevarnost požarov, na katere jih območna gasilska zveza opozarja tudi prek radia in drugih sredstev javnega obveščanja, pri ravnanju z ognjem niso dovolj previdni. Območni poveljnik gasilcev za Pomurje Franc Gomboc meni, da bi morali poudariti nadzor nad neodgovornim kurjenjem na travnikih in v gozdovih tudi organi pregona.

Boris Hegeduš

Dostojno bodo proslavili stoletnico

Gasilsko društvo Martjanci bo prihodnje leto praznovalo 100-letnico delovanja. Gre za pomemben gasilski jubilej, ki ga želijo v Martjancih dostojno proslaviti. V ta namen so imenovali poseben organizacijski odbor, ki je že začel s pripravi na proslavo. V nekdanji osnovni šoli bodo v času gasilskega tedna pripravili zanimivo razstavo, saj ima društvo bogat arhiv v dokumentih, fotografijah in orodju. Imajo namreč eno najstarejših ročnih in motornih brizgaln, pa tudi gasilsko orodje z začetkov razvoja gasilstva v Pomurju. Gasilci bodo tudi sodelovali pri postavitvi nadstrešnice v okviru rekreacijskega centra, ki ga načrtuje krajevna skupnost Martjanci. Gre za objekt, ki bi ga postavili v bližini slačilnic na nogometnem igrišču, namenjen pa bo za razne kulture, športne in druge prireditve ter proslave. V ta namen so že vložili vlogo za izdajo lokacijskega dovoljenja. Objekt, ki bi ga morali postaviti do praznovanja 100-letnice gasilskega društva Martjanci, bi lahko kasneje dogradili. Razmišljajo, da bi v priložju uredili skladišča, kuhinjo in druge prostore. Prav tako načrtujejo, da bodo rekreacijski center po najkrajši poti skozi dvorišče nekdanje osnovne šole povežali s središčem naselja ter tako omogočili lažji dostop malčkom iz vrta in drugim občanom, ki bodo želeli v rekreacijski center.

F. Maučec

Tudi v prihodnje aktivni

Tešanovski gasilci so se zbrali na 94. občnem zboru, da bi ocenili lansko delo. Ugotovili so, da je bilo dobro, gasilci pa skrbni. Izpopolnili so članstvo in opremo, tako da so sedaj usposobljeni za gašenje zahtevnejših požarov.

Skupaj s vaškim odborom so obnovili fasado vaško-gasilskega doma, preuredili orodje in kupili še nekaj opreme. Sodelovali so tudi na številnih tekmovaljih in proslavah. S pionirsko desetino so nastopili na Madžarskem in bili najboljši.

Ves čas so skrbeli za izobraževanje svojih članov. V svojih vrstah imajo več kot desetino nižjih gasilskih častnikov, med njimi tudi tri mladince. Tudi v prihodnje bodo tesneje sodelovali z društvi na Madžarskem.

V prihodnje bodo uredili še kolicno vaško-gasilskega doma in obnovili nekaj bazenov za gašenje. Najpomembnejša akcija pa bo nakup avtomobilske cisterne. Nadaljevali bodo tudi z akcijo »v vsako gospodinjstvo gasilni aparat«.

G. G.

Po sledih delegatskega vprašanja v skupščini občine Lendava

Odpadke zapekajo

V skupščini občine Lendava je delegacija krajevne skupnosti Dolga vas postavila vprašanje o morebitnih posledicah sežiganja odpadkov v tamkajšnji Opekarni. Gre za odpadke iz lendavskih podjetij Elektromaterial in Lek. Na seji zborna krajevnih skupnosti so posredovali »prepričljiv« odgovor.

V Opekarni v Dolgi vasi odpadkov iz teh dveh podjetij ne sežigajo, ampak jih mešajo z glino in zapekajo v opeko! Tako torej počnejo s tako imenovanimi duroplastičnimi izviki — odpadki, ki nastajajo pri izdelavi polizdelkov in izdelkov v Elektromaterialu — in z micelijem — izrabljenimi glicivami, ki ostanejo pri izdelavi antibiotika gentamicina v Leku. V odgovoru na delegatsko vprašanje je še rečeno, da zapekanje odpadkov v opeko ni njihov izum, ampak praksa, ki je v svetu in tudi pri nas čedalje bolj uveljavljena. Na podoben način naj bi se odpadkov znebili tudi v Elradu in Panoniji, ki naj bi galvanski mladi vozili v Opekarno na Ptuj.

Odgovor je za nestrokovnjaka prepričljiv, kajti opeko žgejo pri visoki

temperaturi in se zato najbrž uničijo vse primise. Vse naj bi bilo v redu tudi z dimom, ki ob zapekanju odpadkov uhaja v zrak, a Dolgovaščani imajo neprijeten občutek, čeprav dosedanje meritve emisijih koncentracij škodljivih snovi niso pokazale presežka dopustnih koncentracij ne žveplovega dioksida ne fluorja.

Vse dobro, pa toliko razburjenja! S. Sobočan

Popravek

V prejšnji številki Vestnika se je dopisniku Karlu Ščavnjčarju pomotoma zapisalo, da je novi predsednik GD Kobilje Pavel Nemet. V resnici je tudi novi predsednik dosedanji predsednik GD Kobilje Slavko Gjerek. Prizadetemu se opravičujemo.

Bencákov stric nédo več igrali

Tako je bilo mogoče sklepati iz marsikaterega izmed številnih parov vlažnih oči na bodonskem pokopališču, ko je od sonca obsijana gorička prst pokrija človeške ostanke Franca Stivana, Bodončarja, enega izmed najznamenitejših očakov tega, po gričih raztresenega kraja v srcu Goričkice. Goslužničar, trgovec, dolgoletni član in funkcionar v domača slehernem vaškem društvu ali organu, posebno pa pri gasilcih in v cerkveni občini, predvsem pa veseljak, družabnež brez primere in — harmonikar, ki bi čez leto dni napolnil častiljivih 90 let.

Življenje je mladega Franca nesusmiljeno toplo že v rani mladosti, saj je bilo v domači družini vselej siromastvo. A Franc je s svojo vedro naravo znal jemati to grenkobo z veselo strani, pri tem pa mu je bila v veliko pomoč »frajtonarica«, po kateri je že mlád postal daleč okoli znan in spoštovan. Življenje le redkokdaj povzroči človeka, ki se je že z mlada navajen boriti za obstanek v njem. Zato tudi Franca ni moglo, še posebno, ker je poleg svoje priljubljenosti znal stvari pametno obratiti sebi in drugim v korist.

Gasilstvo je bilo Francova druga ljubezen, takoj za harmoniko. Bil je eden izmed ustanoviteljev in prav do smrti član te osrednje vaške organizacije, ki je tudi tukaj preživela dve vojni in tri režime. Njegova pametna, vselej nekoliko zaokrožena beseda je velikokrat pripomogla pri izpeljavi društvenih in krajevnih akcij, brez katerih marsičesa v tem kraju danes ne bi bilo. Sicer gospodarjen posestnik in tehten funkcionar temu svojemu društvu nikoli ni obrnil hrbta, kadar se je znašlo v denarnih ali materialnih težavah; rojeni veseljak pa je bil tako ali tako vselej za družbo, zato je marsikateri liter vina ali krožnik okusne malice romal brezplačno na mize, kjer so sedeli gasilci, mladina, vaški reveži, ali pa veseli pevci, ki so morali imeti zraven še njegovo harmoniko...

Franc je bil ponosen na svoje štiri harmonike, ki jih je le nerad dal komurkoli v roke. Številna priznanja in plakete, ki jih je prejel na svojih nastopih, zadnja leta kot najstarejši pomurski harmonikar, so visela v njegovi gostinjski sobi: Zlata harmonika Ljubecne, beltinski folklorni festival, revije, srečanja... Veliko je ostalo za njim gasilskih odlikovanj, obitinskih priznanj. V arhivu soboške in drugih radijskih postaj so ostali zapisi njegovih izvedb starih prekmurskih: strukovske, naše Šeke, ki »rada je«, sošiša... Ko jih bomo poslušali, se bomo mogoče le spomnili sivolasega, kratko pristrženega, korajžnega in krepkega možakarja, zmeraj pripravljena na »fret« — šalo. In ko bodo bodonski gasilci slavili svoje prihodnje jubileje, bodo morda spregovorili besedo tudi o svojem dolgoletnem članu in starosti Francu Stivanu, ki se ga bo gotovo spomnjal marsikateri domačin in okoličan.

Čeprav spomin na človeka nezadržno mineva, ga ohranjajo njegova dobra dela. Franca Stivana, Bencakovega strica, si bomo gotovo zapomnili po prvih. In po harmoniki... -MZ-

Radenska ZVEZDA

Restavracija hotela Zvezda Murska Sobotna

predstavlja del svoje bogate ponudbe:

- Od 16. do 25. marca pripravljamo v sodelovanju s kuharji restavracije Gocsej iz Zalaegerszega **dneve madžarske kuhinje**. Madžarske specialitete boste lahko poskusili ob zvočnih glasbah Evgena Boroša in Ota Pestnerja st.
- Tradicionalne Zvezdine jedi**, kot so: golaž, vampi, kisla juha, bograč-golaž, ciganska pečenka — po sprejemljivih cenah za vsak žep.
- Prihranite čas in denar!**
- Abonentska kosila** — za domov (38 din) — v restavraciji (45 din)
- Družinska kosila, brezmesne — vegetarijanske jedi, ribe in druge specialitete primerne za najrazličnejše okuse in žepa.**

In ne pozabite na veliko izbiro pijač in pristno domačo kapljico.

Komisija za odlikovanja in priznanja Skupščine občine Ljutomer objavlja na podlagi 1. in 3. člena odloka o priznanjih občine Ljutomer (Uradne objave občin Pomurja, št. 9/80)

Razpis

za podelitev družbenih priznanj občine Ljutomer za leto 1990

Priznanje se podeljuje vsako leto ob prazniku občine Ljutomer. Družbena priznanja se podeljujejo organizacijam, skupnostim, organom in posameznikom za uspehe pri razvijanju družbenega in gospodarskega razvoja občine; podeljujejo se strokovnjakom in inovatorjem v gospodarstvu, posameznikom in skupinam za posebne uspehe trajnejšega pomena v organizaciji in vodenju organizacije, če so takšni uspehi bistveno vplivali na izboljšanje gospodarskega položaja in razvoj organizacije. Družbena priznanja se podeljujejo tudi posameznikom ali skupinam za posebne uspehe v izobraževanju, kulturi, telesni kulturi, zdravstvu in socialnem varstvu ter za izredne uspehe pri podružbijanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, če so ti uspehi bistveno vplivali na izboljšanje dela v posamezni panogi.

Predlog lahko dajo: občinska skupščina in njeni organi, družbenopolitične organizacije, krajevne skupnosti, enote NOV Jugoslavije in oboroženih sil SFRJ ter druge organizacije in skupnosti, delovni ljudje in občani.

Predlagatelji naj utemeljene predloge iz delovnega okolja, iz katerega predlog izhaja, pošljejo komisiji za odlikovanja in priznanja Skupščine občine Ljutomer do 13. 4. 1990

KOMISIJA ZA ODLIKOVANJA IN PRIZNANJA SKUPŠČINE OBČINE LJUTOMER

RAZPIS VOLJČEVH NAGRAD IN PRIZNANJ V LETU 1990 ZA DOSEŽKE PRI OBVEŠČANJU V PODJETJIH

Na podlagi pravilnika o podeljevanju Voljčevih nagrad in priznanj razpisuje **Društvo novinarjev Slovenije — Sekcija novinarjev v podjetjih:**

- tri Voljčeve nagrade in
- pet Voljčevih priznanj

za dosežke pri obveščanju v podjetjih.

Predloge za Voljčeve nagrade in priznanja lahko posredujejo podjetja ali posamezniki, aktivni novinarjev v podjetjih in Izvršni odbor sekcije novinarjev v podjetjih Republike Slovenije pri DNS.

Predlog mora vsebovati poglavitve osebne in poklicne podatke o kandidatu ali skupini kandidatov, dela in naloge oz. funkcijo, ki jo opravlja, ime podjetja ali ustanove, predlog, za katero vrsto nagrade ali priznanja kandidira, ter utemeljitev na podlagi 5. in 6. člena Pravilnika o podeljevanju Voljčevih nagrad in priznanj za dosežke na področju obveščanja v podjetjih.

Predloge je treba poslati v treh izvodih na naslov: Komisija za podeljevanje Voljčevih nagrad in priznanj, Društvo novinarjev Slovenije, Vošnjakova 8/VII, 61000 Ljubljana, najkasneje do 5. aprila 1990.

Po tem datumu komisija ne bo upoštevala ne zakasnelih predlogov ne dodatnega dokaznega gradiva.

Voljčeve nagrade in priznanja bodo podeljeni hkrati s Tomšičevimi nagradami.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Otrok skočil pred tovornjak

Letošnja zima se posavlja, zato pa so ceste vse bolj žive, saj se v promet vključuje tudi čedalje več kolezarjev. Na naših travnikih se kar naprej kadi, ljudje zažigajo suho travo, pri tem pa ne mislijo na možnost požarov.

Trčil v avtobus

7. marca se je zgodila prometna nesreča pri Bučevcih. Voznik avtobusa Ivan Glavica iz Varaždina je peljal iz Radencev proti Ljutomeru. Pred naseljem Bučevci mu je v blagem levem ovinku iz nasprotni smeri pripeljal voznik osebnega avtomobila Mirko Osterc iz Ljutomera. Voznik osebnega avtomobila je vozil prehitro in ga je v ovinku zaneslo pred avtobus. Po trčenju je Osterca vrglo iz avtomobila na cesto in se je hudo poškodoval.

Kaj je iskal triletni otrok na cesti?

9. marca se je zgodila huda prometna nesreča pri Tešanovcih. Voznik tovornega avtomobila Jože Bertalanec iz M. Sobotne je vozil iz Lendave proti M. Soboti. Ko je pripeljal iz Tešanovca do mosta razbreminnega kanala, mu je z leve strani prišla na cesto triletna N. K. iz Tešanovca. Voznik tovornega avtomobila kljub močnemu zaviranju trčenja ni uspel preprečiti. Zadel je otroka in ga zbil po cestišču. Deklica je zaradi hudih poškodb med prevozom v bolnišnico umrla.

Zapr mu je pot

10. marca se je zgodila prometna nezgoda v Črešnjevcih. Voznik traktorja Anton Skotnik iz Črešnjevca je vozil traktor, na katerega je bil pripet vprežni voz, naložen z metriskimi poleni. Pri

domači hiši je začel zavijati v levo s prižiganim smernim kazalcem. Na vprežnem vozu pa takih oznak ni imel. Ni se prepričal, če lahko varno zavije na dvorišče. Pri tem je zaprl pot vozniku osebnega avtomobila Darku Firštu iz G. Radgone, ki je začel traktor prehitovati. Voznik osebnega avtomobila je vozil prehitro in domnevno vinjen. Trčil je v traktor, pri tem pa se je hudo poškodoval M. H. iz G. Radgone.

Telica prevrnila prikolico

11. marca se je zgodila prometna nesreča v Brezovcih. Voznik traktorja Karel Kulič iz Puževca je vozil iz Pučonec proti Lemerju. K traktorju je imel pripeto prikolico za živino, naloženo s telico. Med prevozom je le-ta postala nemirna in med skakanjem prevrnila prikolico na levi bok. Hudo se je poškodoval Franc Kulič iz Puževca, ki je sedel na prikolici.

Travniških požarov vedno več

V minulem tednu je bilo 7 travniških požarov, ki niso povzročili večje škode. Štefan Pilčev iz Bodonca pa je zaradi malomarnosti zažgal 4 do 5 ha gozdne podrasti in ogrozil 100 ha gozda. Na srečo so požar pogasili gasilci iz okolišnjih vasi.

J. D.

Radijski in televizijski spored od 16. do 22. marca

PETEK   SOBOTA   NEDELJA   PONEDELJEK   TOREK   SREDA   ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA   RADIO MURSKA SOBOTA   RADIO MURSKA SOBOTA   RADIO MURSKA SOBOTA   RADIO MURSKA SOBOTA   RADIO MURSKA SOBOTA   RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Če ste za federacijo, konfederacijo ali asimetrično federacijo: nam je vseeno, pomembno je, da se prebujamo skupaj. Dobro jutro!), 8.00 Konec jutranje oddaje, 16.15 Utrip življenja — petkova reportaža o bioenergiji, 17.00 Aktualno, 18.00 21-232.

16.00 Čestitke in pozdravi, 16.30 Reklame, obvestila, glasba, 17.00 Aktualno s sobotno anketo, 17.20 Strokovnjak odgovarja, 18.00 Čestitke in pozdravi.

9.00 Nedeljska kuhinja (humor radgonskega poštarja, Srečanje na pomurskem valu, kviz 10 sekund z bogatimi nagradami!), 12.00 Spored v madažskem jeziku (oddaja za zamejce), 13.30 Minute za kmetovalce, 14.00 Pregled novic, 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

5.30 Prebujajte se z nami! (Ko bo pomlad prišla, pa tudi ob prihodu ostalih letnih časov, smo skupaj z vami in mi z vami!), 8.00 Konec jutranje oddaje, 16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Športa oddaja, 17.00 Aktualno, 17.20 Reklame, glasba, 18.00 Rezerviran čas.

5.30 Prebujajte se z nami! (Razen prijaznega glasu vas v torek zjutraj čaka še kuhinja Cilke Sukič, podarim-dobim, izbirali boste pesem tedna...), 8.00 Konec jutranje oddaje, 16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Pogovor v živo, 17.00 Aktualno, 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

5.30 Prebujajte se z nami! (Se vedno je vse po starem: ceste, vreme, glasba in marsikatera aktualnost. Poslušajte nas!), 8.00 Konec jutranje oddaje, 16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Gospodarske teme, 17.00 Aktualno, 17.20 Reklame, glasba, 18.15 Poslušamo vas (21-232, 21-579).

5.30 Prebujajte se z nami! (Tudi to jutro vas čaka vrsta koristnih, skoraj nujnih informacij. Ne zamudite oddaje, prebudite se že ob petih!), 8.00 Konec jutranje oddaje, 16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Kulturna oddaja, 17.00 Aktualno, 17.20 Reklame, glasba, 18.00 Rezerviran čas.

TV LJUBLJANA

9.05 Mozaik: Spored za otroke, Otok ptic, Slovenski steber, 10.30 Paracelsus, angl. nadaljevanka, 15.55 Žarišče, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.50 Mozaik: Tednik, ponovitev, 17.50 Španski balet Maria Rosa, 18.15 Spored za otroke in mlade, 19.05 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 19.59 Zrcalo tedna, 20.20 Tajne službe, franc. dokum. serija, 21.15 Kotlar, krojač, vojak, vohun, angl. nadaljevanka, 22.10 Tv dnevnik 3, 22.30 Oči kritike, 23.10 Strelci popoldne, amer. film.

PROGRAM LJ 2:

15.00 Videonoč, ponovitev, 19.00 Kako biti skupaj, 19.30 Tv dnevnik, 20.15 Zamejci v CD — Porabje, prenos, 21.15 Filmske uspešnice: MC Q, ameriški film, 23.00 Satelitski programi.

PROGRAM LJ 2:

16.30 Satelitski programi, 17.55 Regionalni programi: Studio Maribor, 19.00 Do-

TV LJUBLJANA

8.50 Otroška matineja, 10.10 Lepi upi, franc. nadaljevanka, 11.00 Alo, alo, humoristična serija, 11.30 Videomeh, 12.00 Kmetijska oddaja, 14.10 Dediščina Guldenburgovih, nemška nadaljevanka, 14.55 Križkrač, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Kralj potepuhov, ameriški film, 18.50 Risanka, 19.00 Tv mernik, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Brata po materi, zadnji del igrane serije, 21.00 Super podarim-dobim, 22.20 Tv dnevnik 3, 22.40 Magnum, ameriška nanizanka

PROGRAM LJ 2:

10.00 Oddaja za JLA, Igrani film, 14.00 Nedeljsko športno popoldne, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.00 Biblija, angl. dokum. oddaja, 20.50 Judje v Sloveniji, dokum. oddaja, 21.30 Satelitski programi, 21.50 Športni pregled.

PROGRAM LJ 2:

16.30 Satelitski programi, 18.55 Pustolovščina — slikarstvo, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Po sledih napredka, 20.30 Sedma steza, športna oddaja, 20.45 Prijavo kazališče, glasbena oddaja, 21.50 Satelitski programi.

PROGRAM LJ 2:

16.30 Satelitski programi, 18.10 Svet športa, 19.00 Naša pesem: Niš 88, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Žarišče, 20.30 Zrebanje lota, 20.35 Umetniški večer: Othello, angleški film.

PROGRAM LJ 2:

16.30 Satelitski programi, 18.30 Mostovi, 19.00 Divji svet živali, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Žarišče, 20.30 Športna sredi, 21.50 Svet poroča, 22.50 Satelitski programi.

ljubljska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV ZAGREB

9.00 Tv v šoli, 14.30 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Afera na bulevaru Sončnega zahoda (f), 22.00 Dnevnik, 22.15 Zabavna oddaja, 23.00 Sport, 23.25 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.10 Mladinski spored, 18.00 Dok. oddaja, 18.30 Nogomet, 19.00 Tedenski tv spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabavna oddaja, 20.55 Nočni sokol (f), 23.45 Drobni človek.

DRUGI PROGRAM

16.00 Iz parlamenta, 17.00 Ljuba družina, 17.45 Kdo me hoče?, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stvari življenja (f), 21.45 Sport, 22.15 Benny Hill, 22.40 Gilbert Becaud, 23.40 Glasba.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Zakon v Los Angelesu (n), 20.55 Zabavna oddaja, 21.40 Dnevnik, 22.00 Kultura, 23.05 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 13.50 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari (n), 21.20 Ljubljence Kreuzberg (n), 22.15 Filmske novitve, 22.45 Zadnji vlak iz Gunn Hilla (f), 0.20 Miami Vice

DRUGI PROGRAM

16.45 Hotel (n), 17.30 Družina Človek, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Look (oddaja o modji), 21.20 Znanost, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Sport.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Vojne usode (n), 21.05 V ospredju (pol. magazin), 22.35 Dnevnik, 22.55 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 13.40 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

DRUGI PROGRAM

17.00 Tv v šoli, 17.30 Usmeritev, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kviz o živalih, 21.07 Zunanje-politična oddaja, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Klub 2.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Otok miru, TV film, 10.20 Panorama, pon. 11.05 Telovadba za invalide, 16.40 Panonska kronika, 16.50 Poročila v nemščini, 16.55 Naš ekran, v slovaščini, 17.25 Kako je z nadarjenimi učenci? 18.05 Četrte ure za gospodarstvo, 18.20 Nonstop nonsens, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Ptice trnovke, 2. del, 20.55 Volivni program, 21.55 Studio '90, 22.40 TV opera, 23.15 TV dnevnik.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dediščina Guldenburgov, 21.10 Vojna špijonov (f), 22.40 Zadnji gangster (f), 0.05 Miami Vice.

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Otok miru, TV film, 10.20 Panorama, pon. 11.05 Telovadba za invalide, 16.40 Panonska kronika, 16.50 Poročila v nemščini, 16.55 Naš ekran, v slovaščini, 17.25 Kako je z nadarjenimi učenci? 18.05 Četrte ure za gospodarstvo, 18.20 Nonstop nonsens, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Ptice trnovke, 2. del, 20.55 Volivni program, 21.55 Studio '90, 22.40 TV opera, 23.15 TV dnevnik.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dediščina Guldenburgov, 21.10 Vojna špijonov (f), 22.40 Zadnji gangster (f), 0.05 Miami Vice.

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

TV ZAGREB

8.35 Za otroke, 9.30 Potuj z nami po Madžarski, 10.15 Don Quijote, risanka, 13.40 Madach: Človekova tragedija, 130-letnica drame, 17.00 Za upokojence, 17.30 Teka, 17.40 Filmska reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 19.30 Poročila, 19.35 Budimpeštanski spomladanski festival, prenos otvoritvenega koncerta, 21.40 Povratna vozovnica, poljski film, 23.25 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 13.50 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

TV ZAGREB

8.35 Za otroke, 9.30 Potuj z nami po Madžarski, 10.15 Don Quijote, risanka, 13.40 Madach: Človekova tragedija, 130-letnica drame, 17.00 Za upokojence, 17.30 Teka, 17.40 Filmska reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 19.30 Poročila, 19.35 Budimpeštanski spomladanski festival, prenos otvoritvenega koncerta, 21.40 Povratna vozovnica, poljski film, 23.25 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 13.50 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

TV ZAGREB

8.35 Za otroke, 9.30 Potuj z nami po Madžarski, 10.15 Don Quijote, risanka, 13.40 Madach: Človekova tragedija, 130-letnica drame, 17.00 Za upokojence, 17.30 Teka, 17.40 Filmska reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 19.30 Poročila, 19.35 Budimpeštanski spomladanski festival, prenos otvoritvenega koncerta, 21.40 Povratna vozovnica, poljski film, 23.25 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 13.50 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

TV ZAGREB

8.35 Za otroke, 9.30 Potuj z nami po Madžarski, 10.15 Don Quijote, risanka, 13.40 Madach: Človekova tragedija, 130-letnica drame, 17.00 Za upokojence, 17.30 Teka, 17.40 Filmska reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 19.30 Poročila, 19.35 Budimpeštanski spomladanski festival, prenos otvoritvenega koncerta, 21.40 Povratna vozovnica, poljski film, 23.25 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 13.50 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

TV ZAGREB

8.35 Za otroke, 9.30 Potuj z nami po Madžarski, 10.15 Don Quijote, risanka, 13.40 Madach: Človekova tragedija, 130-letnica drame, 17.00 Za upokojence, 17.30 Teka, 17.40 Filmska reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 19.30 Poročila, 19.35 Budimpeštanski spomladanski festival, prenos otvoritvenega koncerta, 21.40 Povratna vozovnica, poljski film, 23.25 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 13.50 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

TV ZAGREB

8.35 Za otroke, 9.30 Potuj z nami po Madžarski, 10.15 Don Quijote, risanka, 13.40 Madach: Človekova tragedija, 130-letnica drame, 17.00 Za upokojence, 17.30 Teka, 17.40 Filmska reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 19.30 Poročila, 19.35 Budimpeštanski spomladanski festival, prenos otvoritvenega koncerta, 21.40 Povratna vozovnica, poljski film, 23.25 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 13.50 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben (n), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Univerzum, 21.07 Če bi sosesdji vedeli, 22.05 Kagemuša (f).

TV ZAGREB

9.30 Mladinski spored, 11.00 Kmetijska oddaja, 12.00 Resna glasba, 12.45 Mama Lucia (n), 14.20 Nedeljsko popoldne, 17.10 Žandar se ženi (f), 18.35 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Neka nenavadna dežela (d), 20.55 Glasbena parada Radenci 90, 21.25 Dnevnik, 22.30 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.05 Mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Portret Benjamina Gigkija, 22.30 Romeo in Julija na vasi (tv f).

DRUGI PROGRAM

9.00 Matineja, 15.00 Športno popoldne, 17.15 Klub seniorjev, 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stvari življenja (f), 21.45 Sport, 22.15 Benny Hill, 22.40 Gilbert Becaud, 23.40 Glasba.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnevnik, 22.35 Noč z vami.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Hunter, 22.10 Priznanje (f), 0.25 Miami Vice (n).

DRUGI PROGRAM

16.45 Zemlja živi, 17.30 Lipova cesta (n), 18.00 Sužnja Isaura (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hotel Raj (n), 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Portret, 23.10 Kabaretni večer.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Komedia Branislava Nušića, 21.40 Svet danes, 22.10 Dnev

SPREDEJ FILMOV V KINU PARK M. SOBOTA od 16. do 22. marca... 16. marca ob 17. in 19. uri amer. glash. film SALSA. FILM KI VAS BO NAVDUŠIL VSAJ TAKO. KOT UMAZANI PLES! Vabljeni!

KINO KUD SALOVCI 17. marca ob 19.30 uri amer. glash. film SALSA

KINO TURNIŠČE Jezus Kristus iz Nazareta, prvi del, nedelja, 18. marca, ob 14. uri in v ponedeljek, 19. marca, ob 14. uri.

Jezus Kristus iz Nazareta, drugi del, v sredo, 21. marca, ob 16. uri in v četrtek, 22. marca, ob 19. uri.

Nišmo devica, ameriški erotični film, v soboto, 17. marca, ob 19. uri.

Letalska akademija, ameriška komedija, v nedeljo, 18. marca, ob 19. uri.

prodam

MOTORNA VOZILA

PRODAM

ZASTAVO 101, letnik 1978, dobro ohranjeno prodam. 26 086. M-7118 MOPED BT 50 S, z garancijo, prodam. 46 375. M-7121 OSEBNI AVTO FIAT PZ, dobro ohranjeno, registrirano, prodam. Informacije po 17. uri: 70 525. M-7126 AUDI 100 GLS, letnik 1980, dobro ohranjeno, prodam. 46 105. M-7129 ZASTAVO 101, letnik 1987, ugodno prodam. Sarjaj, Gaberje 19. M-7143 ZASTAVO 101, staro 2,5 leta, prodam. 48 317. M-7146 GOLF, dizel, letnik 1985, prodam. Bačič Vrh 23, Kapeča, M-7151 ZASTAVO 101 GTL, letnik 1983, prodam. 24 295. M-7152 ZASTAVO 850, letnik 1985, 30.000 km, prodam. 26 125. M-7153 LADA RIVA, 1980, stara dve leti, nagnjena, 75 291. M-7154 ZASTAVO 128 SIALA 55, bele barve, staro 14 mesecev (7500 km), prodam. (069) 74 553. M-7158 JUGO 55, star eno leto, prevoženih 35.000 km, ugodno prodam. Jože Pačič, Marjanovi 58 c. 48 486. M-7068 ZASTAVO 101 GTL 65, letnik 1986, registriran do 28. februarja 1991, prodam. Štefan Ostrič, Čepinci 117. M-7170

NOVO!

Ob nakupu avtomobilskih gum

brezplačna montaža in centriranje koles

v TRGOVINI Z AVTOMOBILSKIMI DELI

TIPO V MURSKI SOBOTI, LENDAVSKA 19 a.

VESTNIK

Imma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažič, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eofy, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Stefan Sobocan, Branko Žunec, Endre Gonter (tehnični urednik), Nataša Juhmov (fotografija), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja). Naslov uredništva in uprave:

Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21-383 in 21-064; odgovorni urednik 21-579; glavna urednica in direktorica, naročniški oddelke, računovodstvo in tajništvo 21-064 in 21-383; GPS (Tržefaks) 22-403 in 21-064; dopisništva: Gornja Radgona 74-597, Lendava 75-085 in Ljutomer 81-317. Telefaks 22-419. Nenaročeni rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za I. trimesečje 1990 je 70,00 dinarjev, za delovne organizacije 140,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.

Tekouči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk ČGP Večer, tozdar Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščan plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota. Ureja uredniški odbor:

AVTOMATIK, še nevozen, p. odam. 24 845. M-7201 LADO RIVO 1300 poceni prodam. Rakičan, Stefana Kovača 24, 23 064. M-7205 BT 50 S ugodno prodam. Cer. M. Sobota, Stara ulica 1. M-7206 JUGO CORAL 55 in zastavo 750 prodam. 78 367. M-7214 GOLF, dizel, letnik 1979, generalno obnovljen, prodam. 74 961. M-7218 SKODO, zelo dobro ohranjeno, poceni prodam. Marič, Krog, Plečnikova 76. M-7219 GOLF, letnik 1979, prodam. 46 034. Branko Ribaš, Murski Črnci 28. M-7220 RENAULT 4 GTL, star 1,5 leta, prodam. 24 549. M-7224 RENAULT 4, registriran do avgusta, prodam. Sukič, Predanovci 40. M-7227 RENAULT 9 prodam. Ivan Pintarič, Salamenci 82. M-7235 AVTOMATIK A 3 KLS prodam. Dejan Klemenčič, Dokležovje 74 a, po 14. uri. M-7236 LADO 1500, letnik 1981, prevoženih 50.000 km, tehnični pregled do marca 1991, prodam. Branko Milkovič, Lendavska 37 c, Murska Sobota. M-7237 126 P, letnik 1980, prodam. Rankovci 19. M-7241 JUGO 60, star pet mesecev, ugodno prodam. Veščica 28, p. Murska Sobota. M-7243 MAZDO 323 1,3, registrirano do 30. 3. 1991, letnik 1982, in pony expres puch prodam. Zelko, Tropovci, Koledarska 83. M-7244 TOMOS AVTOMATIK prodam. 48 354. M-7247 ROVER 2600 prodam. 23 111. M-7248 PEUGEOT 505, letnik 1982, 70.000 km, odlično ohranjen, prodam. 24 750. M-7248 JUGO CORAL 45, letnik 1988, ugodno prodam. Andrej Kous, Krog, Plečnikova 63, po 15. uri. M-7249 DIANO 6 L, obnovljeno, letnik 1979, prodam. Ogled po 15. uri. Rakičan, Cvetkova 43. M-7250 FIAT 750 SPECIAL prodam. Kučan, Vinska Graba 9, 48 408. M-7252 SKODO 120 L, letnik 1979, ugodno prodam. Trnje 28. M-7256 125 P, letnik 1976, neregistriran, prodam. Moščanci 53. M-MM ZASTAVO 750 prodam. Bakovci, Ob Muri 8. M-MM

GRADITELJI POZOR!

Izdelujem strojne osilice vseh velikosti zelo ugodne cene, dobava takoj. Večjo količino dostavim na dom brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R. Končarja 16, 42200 Čakovec, telefon: (042) 811 685.

LADO 1300 prodam 71 730. M-7177 PZ 125 (za rezervne dele), prodam. Janko Slavič, Grabe 17, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-17986 ZASTAVO 128, letnik 1985, ugodno prodam. (069) 87 079. IN-17984 ZASTAVO 101, letnik 1976, in zastavo 101, 1977, registrirano, prodam. 82 155. IN-17983 KOMBI IMV 1600 prodam. Informacije po (069) 36 020 LE-12516 FIAT 125 P, letnik 1976, prodam. 82 689. IN-17976 FORD ESCORT, letnik 1971, in malo rabljen motor T 18, z garancijo, nujno prodam. Müller, Radenci, Kapešičeva cesta 35, 73 287. M-7180 RENAULT 4, letnik 1981, neregistriran, v voznem stanju, prodam. zvečer: 77 643. M-7185 101 LUXE, 1300 cm³, letnik december 1976, registriran do decembra 1990, prodam. Ružič, Turjanci 28, Radenci. M-7186 SKODO 105 L, letnik 1986, prodam. Rakičan, Tomšičeva 29. M-7188 AVTO WARTBURG, starejši letnik, avtoradio in cirkularno na kardan prodam. Lipovci 61. M-7189 GOLF J, letnik 1977, prodam. Vidonci 24. M-7191 JUGO 60, star šest mesecev, prodam. Cipot, Lendavska 37 a, popoldne. M-7195 RENAULT 4, letnik 1979, ugodno prodam. 73 040 (368), dopoldne. M-7198 DVE MANTI 1,6 S in 2,0 GTE prodam. Radenci, Gregorčičeva 4. M-7096 ZASTAVO 101, letnik 1979, neregistrirano, v voznem stanju, ugodno prodam. 87 218. M-MM

Gostilna KRIŽAN Spodnja Ščavnica 20 tel. 069 60-515 vas vabi na kosila in pice. Vsak petek in soboto glasba.

MOPED AVTOMATIK, še nevozen, p. odam. 24 845. M-7201 LADO RIVO 1300 poceni prodam. Rakičan, Stefana Kovača 24, 23 064. M-7205 BT 50 S ugodno prodam. Cer. M. Sobota, Stara ulica 1. M-7206 JUGO CORAL 55 in zastavo 750 prodam. 78 367. M-7214 GOLF, dizel, letnik 1979, generalno obnovljen, prodam. 74 961. M-7218 SKODO, zelo dobro ohranjeno, poceni prodam. Marič, Krog, Plečnikova 76. M-7219 GOLF, letnik 1979, prodam. 46 034. Branko Ribaš, Murski Črnci 28. M-7220 RENAULT 4 GTL, star 1,5 leta, prodam. 24 549. M-7224 RENAULT 4, registriran do avgusta, prodam. Sukič, Predanovci 40. M-7227 RENAULT 9 prodam. Ivan Pintarič, Salamenci 82. M-7235 AVTOMATIK A 3 KLS prodam. Dejan Klemenčič, Dokležovje 74 a, po 14. uri. M-7236 LADO 1500, letnik 1981, prevoženih 50.000 km, tehnični pregled do marca 1991, prodam. Branko Milkovič, Lendavska 37 c, Murska Sobota. M-7237 126 P, letnik 1980, prodam. Rankovci 19. M-7241 JUGO 60, star pet mesecev, ugodno prodam. Veščica 28, p. Murska Sobota. M-7243 MAZDO 323 1,3, registrirano do 30. 3. 1991, letnik 1982, in pony expres puch prodam. Zelko, Tropovci, Koledarska 83. M-7244 TOMOS AVTOMATIK prodam. 48 354. M-7247 ROVER 2600 prodam. 23 111. M-7248 PEUGEOT 505, letnik 1982, 70.000 km, odlično ohranjen, prodam. 24 750. M-7248 JUGO CORAL 45, letnik 1988, ugodno prodam. Andrej Kous, Krog, Plečnikova 63, po 15. uri. M-7249 DIANO 6 L, obnovljeno, letnik 1979, prodam. Ogled po 15. uri. Rakičan, Cvetkova 43. M-7250 FIAT 750 SPECIAL prodam. Kučan, Vinska Graba 9, 48 408. M-7252 SKODO 120 L, letnik 1979, ugodno prodam. Trnje 28. M-7256 125 P, letnik 1976, neregistriran, prodam. Moščanci 53. M-MM ZASTAVO 750 prodam. Bakovci, Ob Muri 8. M-MM

AVTOMATIK, dobro ohranjen, ugodno prodam. Kristjan Prostran, Murska Sobota, Alija Karđosa 8, 22 074. M-7277 HONDO 750 FOUR, 17, športno preurejen, prodam. Amor, Gornja Radgona, (069) 74 920. GM-3554 ZASTAVO 850, letnik 1982, in televizor, črno-beli, prodam. 89 036. IN-17973 ZASTAVO 101, letnik 1985, ugodno prodam. Murščak 30, Radenci. Ogled vsak dan. IN-17972 ZASTAVO 128, letnik 1979, in videorekorder samsung prodam. (069) 36 609. LE-12508 ZASTAVO 101, letnik 1980, prodam. Soti, Dobrovnik 19. LE-12515 126 P, letnik 1980, prodam. Bolehnečič 2, p. Videm ob Šč., M-7261 LADA SAMARA, 1987/avgust, na prodaj. Rakičan, Cvetkova 17, 23 593. M-7264 126 P, letnik 1977, 16.000 km, in motokultivator MIO 300, nujno prodam. Yukadinovič, Murska Sobota, Titova 16. M-7265 APN 6, star štiri leta, prodam. Černebljen, Jurčičeva 2, 23 177. M-7266 JUGO 45 ugodno prodam. Domjanševci 108. M-7268 ZASTAVO 750 S prodam. Filovci 62. M-7269 OPEL KADETT 1.4 LIMUZINA, nov, prodam. Naselje Mladinske delovne brigade 11. M-7272 ZASTAVO 101 GT 55, letnik 1985, 45.000 km, ugodno prodam. Tkalec, Lipa 117. M-7273 LADO RIVO 1300, letnik 1987, ugodno prodam. Franc Madjar, 48 dopoldne 22 010, interna 701. M-7275 126 P, letnik 1984, prikolico BRAKO in avtomatik M 3 prodam. Sašo Ribnikar, Murska Sobota, Staneta Rozmana 4, 23 848. M-7278 OPEL KADETT 1.3 S, GL, limuzina, uvožen, konsignacija, prevoženih 17.000 km, prodam. Stefana Kuzmiča 2. M-7280 GOLF dizel, letnik 1985, prodam. 24 865. M-7281 SKODO 120 LS ugodno prodam. 24 494, popoldne. M-7282 DIANO, letnik 1979, in DIANO, letnik 1977, ter dirkalno kolo maraton prodam. 22 924. M-7285 RENAULT 4, letnik 1979, obnovljen, prodam. Franc Matuš, Dolenci 30, p. Salovci. M-7286 PEUGEOT 305 GR ugodno prodam. Murska Sobota, Mikloša Kuzmiča 43 a. M-7288 BMW 1600 prodam za 3.500 DEM. 62 371. M-7291 ZASTAVO 101, registrirano, letnik 1976, poceni prodam. Kučan, Černeblavci, Dalmatinova 7. M-7292 ZASTAVO 101, letnik 1979, neregistrirano, prodam. Časar, Križevci 63, v Prekmurju. M-MM LADO 1300 S, letnik avgust 1986, 30.000 km in varnostni lok, nov, za traktor torpedo 45, prodam. Jože Borovčič, Odranci, Mlinska 8, 70 475. M-MM CITROEN GS 1.3, letnik 1979, ugodno prodam. Informacije od 8. do 13. ure, po 26 082. M-7259 LADO 1300, letnik avgust 1987, prodam. Jože Bedernjak, Trnje 6, p. Črenšovci. M-7276

KMETJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

CIRKULARNO z enofaznim motorjem prodam. Vaneča 66. M-7155 PLUG, 10-colni, motorno škropilnico panonija in motorno žago stihl prodam. Beltinci, Panonska 64. M-7156 TRAKTOR STEYR 180 prodam. Ogled po 14. uri: Križevci 203. M-7166 KOSILNICO FIGARO, brezhibno, in traktor zetor 5245, kot nov, prodam. (062) 731-216. M-7171 OLTOV PLUG, 12-colni, in pogonski jermen, usnjen, dolžina 24 m x 12 cm, ugodno prodam. Mele 26, Radenci, 62-173. M-7174 FREZO HONDA, staro dve leti, prodam. Franc Horvat, Krog, Plečnikova 41. M-7175 MALI URSUS 35 z jermenico in koso za Ferguson 35 prodam. Puconci 89 e. M-7182 TRAKTOR URSUS 35 prodam. Hožjan, Mala Polana 91. M-7193 TRAKTOR ZETOR 6245 prodam. Molnar, Selo 27. M-7199 TRAKTOR DEUTZ 40-06, komplet s koso in plugom, prodam. Ključarovi 30, p. Križevci. IN-17979 TRAKTOR IMT 542, nov, prodam za 10.000,00 din ceneje. Berden, Babinci 35, Ljutomer. 82-824. IN-17979 TRAKTORSKO ŠKROPILNICO METALOGRAĐNJA RAV, 330 l, novo, prodam. 23-179. M-7262 TRAKTOR URSUS 355, brezhiben, prodam. Martin Žugej, Odranci, 70-553. M-7263 TROSILNIK UMETNEGA GNOJILA, nov, prodam. 68-178. M-7217 CIMOSOVO VRTAVKASTO BRANO CVB 2000, malo rabljeno, prodam. Mikola, Brezovci 57. M-7222

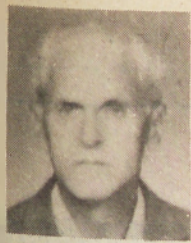
AVTOMATIK, dobro ohranjen, ugodno prodam. Kristjan Prostran, Murska Sobota, Alija Karđosa 8, 22 074. M-7277 HONDO 750 FOUR, 17, športno preurejen, prodam. Amor, Gornja Radgona, (069) 74 920. GM-3554 ZASTAVO 850, letnik 1982, in televizor, črno-beli, prodam. 89 036. IN-17973 ZASTAVO 101, letnik 1985, ugodno prodam. Murščak 30, Radenci. Ogled vsak dan. IN-17972 ZASTAVO 128, letnik 1979, in videorekorder samsung prodam. (069) 36 609. LE-12508 ZASTAVO 101, letnik 1980, prodam. Soti, Dobrovnik 19. LE-12515 126 P, letnik 1980, prodam. Bolehnečič 2, p. Videm ob Šč., M-7261 LADA SAMARA, 1987/avgust, na prodaj. Rakičan, Cvetkova 17, 23 593. M-7264 126 P, letnik 1977, 16.000 km, in motokultivator MIO 300, nujno prodam. Yukadinovič, Murska Sobota, Titova 16. M-7265 APN 6, star štiri leta, prodam. Černebljen, Jurčičeva 2, 23 177. M-7266 JUGO 45 ugodno prodam. Domjanševci 108. M-7268 ZASTAVO 750 S prodam. Filovci 62. M-7269 OPEL KADETT 1.4 LIMUZINA, nov, prodam. Naselje Mladinske delovne brigade 11. M-7272 ZASTAVO 101 GT 55, letnik 1985, 45.000 km, ugodno prodam. Tkalec, Lipa 117. M-7273 LADO RIVO 1300, letnik 1987, ugodno prodam. Franc Madjar, 48 dopoldne 22 010, interna 701. M-7275 126 P, letnik 1984, prikolico BRAKO in avtomatik M 3 prodam. Sašo Ribnikar, Murska Sobota, Staneta Rozmana 4, 23 848. M-7278 OPEL KADETT 1.3 S, GL, limuzina, uvožen, konsignacija, prevoženih 17.000 km, prodam. Stefana Kuzmiča 2. M-7280 GOLF dizel, letnik 1985, prodam. 24 865. M-7281 SKODO 120 LS ugodno prodam. 24 494, popoldne. M-7282 DIANO, letnik 1979, in DIANO, letnik 1977, ter dirkalno kolo maraton prodam. 22 924. M-7285 RENAULT 4, letnik 1979, obnovljen, prodam. Franc Matuš, Dolenci 30, p. Salovci. M-7286 PEUGEOT 305 GR ugodno prodam. Murska Sobota, Mikloša Kuzmiča 43 a. M-7288 BMW 1600 prodam za 3.500 DEM. 62 371. M-7291 ZASTAVO 101, registrirano, letnik 1976, poceni prodam. Kučan, Černeblavci, Dalmatinova 7. M-7292 ZASTAVO 101, letnik 1979, neregistrirano, prodam. Časar, Križevci 63, v Prekmurju. M-MM LADO 1300 S, letnik avgust 1986, 30.000 km in varnostni lok, nov, za traktor torpedo 45, prodam. Jože Borovčič, Odranci, Mlinska 8, 70 475. M-MM CITROEN GS 1.3, letnik 1979, ugodno prodam. Informacije od 8. do 13. ure, po 26 082. M-7259 LADO 1300, letnik avgust 1987, prodam. Jože Bedernjak, Trnje 6, p. Črenšovci. M-7276

AVTOMATIK, dobro ohranjen, ugodno prodam. Kristjan Prostran, Murska Sobota, Alija Karđosa 8, 22 074. M-7277 HONDO 750 FOUR, 17, športno preurejen, prodam. Amor, Gornja Radgona, (069) 74 920. GM-3554 ZASTAVO 850, letnik 1982, in televizor, črno-beli, prodam. 89 036. IN-17973 ZASTAVO 101, letnik 1985, ugodno prodam. Murščak 30, Radenci. Ogled vsak dan. IN-17972 ZASTAVO 128, letnik 1979, in videorekorder samsung prodam. (069) 36 609. LE-12508 ZASTAVO 101, letnik 1980, prodam. Soti, Dobrovnik 19. LE-12515 126 P, letnik 1980, prodam. Bolehnečič 2, p. Videm ob Šč., M-7261 LADA SAMARA, 1987/avgust, na prodaj. Rakičan, Cvetkova 17, 23 593. M-7264 126 P, letnik 1977, 16.000 km, in motokultivator MIO 300, nujno prodam. Yukadinovič, Murska Sobota, Titova 16. M-7265 APN 6, star štiri leta, prodam. Černebljen, Jurčičeva 2, 23 177. M-7266 JUGO 45 ugodno prodam. Domjanševci 108. M-7268 ZASTAVO 750 S prodam. Filovci 62. M-7269 OPEL KADETT 1.4 LIMUZINA, nov, prodam. Naselje Mladinske delovne brigade 11. M-7272 ZASTAVO 101 GT 55, letnik 1985, 45.000 km, ugodno prodam. Tkalec, Lipa 117. M-7273 LADO RIVO 1300, letnik 1987, ugodno prodam. Franc Madjar, 48 dopoldne 22 010, interna 701. M-7275 126 P, letnik 1984, prikolico BRAKO in avtomatik M 3 prodam. Sašo Ribnikar, Murska Sobota, Staneta Rozmana 4, 23 848. M-7278 OPEL KADETT 1.3 S, GL, limuzina, uvožen, konsignacija, prevoženih 17.000 km, prodam. Stefana Kuzmiča 2. M-7280 GOLF dizel, letnik 1985, prodam. 24 865. M-7281 SKODO 120 LS ugodno prodam. 24 494, popoldne. M-7282 DIANO, letnik 1979, in DIANO, letnik 1977, ter dirkalno kolo maraton prodam. 22 924. M-7285 RENAULT 4, letnik 1979, obnovljen, prodam. Franc Matuš, Dolenci 30, p. Salovci. M-7286 PEUGEOT 305 GR ugodno prodam. Murska Sobota, Mikloša Kuzmiča 43 a. M-7288 BMW 1600 prodam za 3.500 DEM. 62 371. M-7291 ZASTAVO 101, registrirano, letnik 1976, poceni prodam. Kučan, Černeblavci, Dalmatinova 7. M-7292 ZASTAVO 101, letnik 1979, neregistrirano, prodam. Časar, Križevci 63, v Prekmurju. M-MM LADO 1300 S, letnik avgust 1986, 30.000 km in varnostni lok, nov, za traktor torpedo 45, prodam. Jože Borovčič, Odranci, Mlinska 8, 70 475. M-MM CITROEN GS 1.3, letnik 1979, ugodno prodam. Informacije od 8. do 13. ure, po 26 082. M-7259 LADO 1300, letnik avgust 1987, prodam. Jože Bedernjak, Trnje 6, p. Črenšovci. M-7276

AVTOMATIK, dobro ohranjen, ugodno prodam. Kristjan Prostran, Murska Sobota, Alija Karđosa 8, 22 074. M-7277 HONDO 750 FOUR, 17, športno preurejen, prodam. Amor, Gornja Radgona, (069) 74 920. GM-3554 ZASTAVO 850, letnik 1982, in televizor, črno-beli, prodam. 89 036. IN-17973 ZASTAVO 101, letnik 1985, ugodno prodam. Murščak 30, Radenci. Ogled vsak dan. IN-17972 ZASTAVO 128, letnik 1979, in videorekorder samsung prodam. (069) 36 609. LE-12508 ZASTAVO 101, letnik 1980, prodam. Soti, Dobrovnik 19. LE-12515 126 P, letnik 1980, prodam. Bolehnečič 2, p. Videm ob Šč., M-7261 LADA SAMARA, 1987/avgust, na prodaj. Rakičan, Cvetkova 17, 23 593. M-7264 126 P, letnik 1977, 16.000 km, in motokultivator MIO 300, nujno prodam. Yukadinovič, Murska Sobota, Titova 16. M-7265 APN 6, star štiri leta, prodam. Černebljen, Jurčičeva 2, 23 177. M-7266 JUGO 45 ugodno prodam. Domjanševci 108. M-7268 ZASTAVO 750 S prodam. Filovci 62. M-7269 OPEL KADETT 1.4 LIMUZINA, nov, prodam. Naselje Mladinske delovne brigade 11. M-7272 ZASTAVO 101 GT 55, letnik 1985, 45.000 km, ugodno prodam. Tkalec, Lipa 117. M-7273 LADO RIVO 1300, letnik 1987, ugodno prodam. Franc Madjar, 48 dopoldne 22 010, interna 701. M-7275 126 P, letnik 1984, prikolico BRAKO in avtomatik M 3 prodam. Sašo Ribnikar, Murska Sobota, Staneta Rozmana 4, 23 848. M-7278 OPEL KADETT 1.3 S, GL, limuzina, uvožen, konsignacija, prevoženih 17.000 km, prodam. Stefana Kuzmiča 2. M-7280 GOLF dizel, letnik 1985, prodam. 24 865. M-7281 SKODO 120 LS ugodno prodam. 24 494, popoldne. M-7282 DIANO, letnik 1979, in DIANO, letnik 1977, ter dirkalno kolo maraton prodam. 22 924. M-7285 RENAULT 4, letnik 1979, obnovljen, prodam. Franc Matuš, Dolenci 30, p. Salovci. M-7286 PEUGEOT 305 GR ugodno prodam. Murska Sobota, Mikloša Kuzmiča 43 a. M-7288 BMW 1600 prodam za 3.500 DEM. 62 371. M-7291 ZASTAVO 101, registrirano, letnik 1976, poceni prodam. Kučan, Černeblavci, Dalmatinova 7. M-7292 ZASTAVO 101, letnik 1979, neregistrirano, prodam. Časar, Križevci 63, v Prekmurju. M-MM LADO 1300 S, letnik avgust 1986, 30.000 km in varnostni lok, nov, za traktor torpedo 45, prodam. Jože Borovčič, Odranci, Mlinska 8, 70 475. M-MM CITROEN GS 1.3, letnik 1979, ugodno prodam. Informacije od 8. do 13. ure, po 26 082. M-7259 LADO 1300, letnik avgust 1987, prodam. Jože Bedernjak, Trnje 6, p. Črenšovci. M-7276

AVTOMATIK, dobro ohranjen, ugodno prodam. Kristjan Prostran, Murska Sobota, Alija Karđosa 8, 22 074. M-7277 HONDO 750 FOUR, 17, športno preurejen, prodam. Amor, Gornja Radgona, (069) 74 920. GM-3554 ZASTAVO 850, letnik 1982, in televizor, črno-beli, prodam. 89 036. IN-17973 ZASTAVO 101, letnik 1985, ugodno prodam. Murščak 30, Radenci. Ogled vsak dan. IN-17972 ZASTAVO 128, letnik 1979, in videorekorder samsung prodam. (069) 36 609. LE-12508 ZASTAVO 101, letnik 1980, prodam. Soti, Dobrovnik 19. LE-12515 126 P, letnik 1980, prodam. Bolehnečič 2, p. Videm ob Šč., M-7261 LADA SAMARA, 1987/avgust, na prodaj. Rakičan, Cvetkova 17, 23 593. M-7264 126 P, letnik 1977, 16.000 km, in motokultivator MIO 300, nujno prodam. Yukadinovič, Murska Sobota, Titova 16. M-7265 APN 6, star štiri leta, prodam. Černebljen, Jurčičeva 2, 23 177. M-7266 JUGO 45 ugodno prodam. Domjanševci 108. M-7268 ZASTAVO 750 S prodam. Filovci 62. M-7269 OPEL KADETT 1.4 LIMUZINA, nov, prodam. Naselje Mladinske delovne brigade 11. M-7272 ZASTAVO 101 GT 55, letnik 1985, 45.000 km, ugodno prodam. Tkalec, Lipa 117. M-7273 LADO RIVO 1300, letnik 1987, ugodno prodam. Franc Madjar, 48 dopoldne 22 010, interna 701. M-7275 126 P, letnik 1984, prikolico BRAKO in avtomatik M 3 prodam. Sašo Ribnikar, Murska Sobota, Staneta Rozmana 4, 23 848. M-7278 OPEL KADETT 1.3 S, GL, limuzina, uvožen, konsignacija, prevoženih 17.000 km, prodam. Stefana Kuzmiča 2. M-7280 GOLF dizel, letnik 1985, prodam. 24 865. M-7281 SKODO 120 LS ugodno prodam. 24 494, popoldne. M-7282 DIANO, letnik 1979, in DIANO, letnik 1977, ter dirkalno kolo maraton prodam. 22 924. M-7285 RENAULT 4, letnik 1979, obnovljen, prodam. Franc Matuš, Dolenci 30, p. Salovci. M-7286 PEUGEOT 305 GR ugodno prodam. Murska Sobota, Mikloša Kuzmiča 43 a. M-7288 BMW 1600 prodam za 3.500 DEM. 62 371. M-7291 ZASTAVO 101, registrirano, letnik 1976, poceni prodam. Kučan, Černeblavci, Dalmatinova 7. M-7292 ZASTAVO 101, letnik 1979, neregistrirano, prodam. Časar, Križevci 63, v Prekmurju. M-MM LADO 1300 S, letnik avgust 1986, 30.000 km in varnostni lok, nov, za traktor torpedo 45, prodam. Jože Borovčič, Odranci, Mlinska 8, 70 475. M-MM CITROEN GS 1.3, letnik 1979, ugodno prodam. Informacije od 8. do 13. ure, po 26 082. M-7259 LADO 1300, letnik avgust 1987, prodam. Jože Bedernjak, Trnje 6, p. Črenšovci. M-7276

AVTOMATIK, dobro ohranjen, ugodno prodam. Kristjan Prostran, Murska Sobota, Alija Karđosa 8, 22 074. M-7277 HONDO 750 FOUR, 17, športno preurejen, prodam. Amor, Gornja Radgona, (069) 74 920. GM-3554

V SPOMIN

22. marca mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in dedek

Stefan Jeneš

s Tišine

Vsem, ki se ga spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem grobu, iskrena hvala!

VSI TVOJI

V SPOMIN

8. marca je minilo 10 let, odkar nas je zapustil

dr. Marijan Hercog

zdravnik
na Cankovi

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov grob.

VSI NJEGOVI

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi huđega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

V 75. letu življenja nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, dober oče in stari oče

Jože Rajsar

iz Motovilec

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo sorodnikom, vsem dobrim sosedom, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, prijateljem in znancem, ki so dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje.

Zahvaljujemo se tudi g. župniku in pevcem ter predstavnici KS za poslovilne besede.

Žalujoci: žena Angela ter hčerki Olga in Marija z družinama

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi huđega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, tast, stari oče, brat, stric in svak

Janez Nemec

iz Domanjševac

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala g. duhovniku Balažicu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS in govorniku evangeličanske cerkvene občine za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Domanjševci, 3. marca 1990

Vsi tvoji, ki smo te imeli radi

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi huđega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

21. februarja 1990 nas je v 78. letu starosti zapustila draga mama, tašča, babica in prababica

Ana Mencigar

iz Krašč 17

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem ter sosedom za pomoč. Posebna hvala osebju ambulante na Cankovi ter zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu. Za lep pogrebni obred pa se zahvaljujemo g. duhovniku Vinčiču, pevcem za ganljivo odpete žalostinke, govorniku KS. Hvala tudi vsem, ki ste poklonili vence in šopke, darovali za sv. mašč ali druge namene. Posebna hvala lovskemu društvu Radovci in vsem, ki ste nam pisno ali ustno izrekli sožalje.

Žalujoci: otroci z družinami, vnuki, pravniki in brata z družinami

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem.
Šopek rož mi prinesite
in večni mir mi zaželite.

V SPOMIN

18. marca 1990 mineva nepozabno leto, polno žalosti in bolečine, odkar si brez slovesa zapustila naš dom, draga mama in stara mama

Neža Kajnih

roj. Kos
iz Rakičana, Prešernova 21

Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči, le tvoj nasmeh nam v srcih leži in nihče ne ve, kako boli, ko tebe več med nami ni.

Vsi tvoji žalujoci: hčerki Klara in Angela z družinama

Bilo lepo je, prelepo,
skahlo srečo je slovo,
slovo za nas, najhujše zlo,
spoznali smo, da tebe, draga mama,
več ne bo.

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je po kratki boleznii zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

Terezija Šajt

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, izrekli ustno ali pisno sožalje, darovali vence in šopke ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo g. duhovniku Erniši za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornici Aniči Horvat.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: hčerka Irma, Hajnelka, vnuki Nada, Milena, Zdenka, Marjana, Jože in Branko, vsi pravniki, sestra Gizela ter brata Karel in Elek z družinama

Niti zhogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
v naših sreih boš ostal.

ZAHVALA

V 67. letu starosti nas je 27. februarja 1990 po težki boleznii za vedno zapustil naš dragi brat in bratranec

Karel Benko

iz Gornjih Slaveč 118

Ob težkih trenutkih se iskreno zahvaljujemo sorodnikom in sosedom za vso pomoč, prijateljem in znancem ter vsem, ki so ga pospremili na njegovi poslednji poti, mu poklonili vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Posebna hvala dr. Horvatu in vsemu zdravniškemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, g. duhovniku Erniši za tolažilne besede in pogrebni obred, pevcem za odpete in godbenikom za odigrane žalostinke ter predstavniku KS za poslovilne besede.

Žalujoci: sestre Sidonija, Marija in Hilda z družinami, Emil Bertalanč z družino in drugo sorodstvo

Utihnil je tvoj glas,
obstalo je tvoje srce,
ostali so sledovi tvojih pridnih rok
in kruto spoznanje, da te ni več
med nami.

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je zapustil naš dragi oče, brat, svak, stric, dedek in pradedek

Janez Ferko

iz Gornjih Slaveč

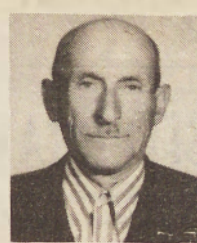
Ob nenadomestljivi in težki izgubi dragega očeta se priščno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam ustno ali pisno izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. duhovnikom za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, godbi na pihala za odigrane žalostinke in govornici KS za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Gornji Slaveci, 9. februarja 1990

VSI TVOJI NAJDRAŽJI

In jaz živim še v ljubljenih osebah in predmetih,
kakor živeli oni so z menoj v minulih letih;
saj veš, smrt izniči vse, kar nas na zemljo veže,
a do srca globin in do ljubezni njena moč ne seže.

V SPOMIN

11. marca je minilo osem let, odkar smo se za vedno in prezgodaj poslovili od dragega moža, očeta, starega očeta, tasta in strica

Jožeta Semlerja

iz Moščanec

Čutimo te in pri tebi smo, čeprav v plamenu svečk. Toliko lepega je odšlo s teboj, z nami je le nema bolečina, edini porok tibe žalosti, ki nas spremlja dan za dnem.

ŽALUJOČI: VSI TVOJI

V SPOMIN

10. marca sta minili dve leti, polni žalosti in bolečine, odkar nas je zapustila naša najdražja žena, mamica, hčerka in sestra

Rozalija Dora

iz Središča

Hvala vsem, ki se je še spominjate, ji prinašate cvetje in prižigate sveče na njenem preranem grobu.

VSI, KI SMO JO IMELI RADI

DRAGA MAMICA, ZELO TE POGREŠAM

GYÖNGJI

Niti zhogom nisi rekla
niti roke nam podala,
smrt te vzela je prerano,
a v naših sreih si ostala!

V SPOMIN

4. marca je minilo leto žalosti, odkar nas je mnogo prerano zapustila naša draga mama, tašča, babica in sorodnica

Danica Debelak-Beba

roj. Vesnik
iz Murske Sobotne

Iskrena hvala vsem, ki se je še spominjate, obiskujete njen prerani grob, ji prinašate cvetje in prižigate sveče.

ŽALUJOČI: VSI NJENI

Ko živel sem, ljubil sem vas vse,
zdaj, ko mene več med vami ni,
ljubite me v spominu vi.

ZAHVALA

V 42. letu starosti nas je brez slovesa zapustil dragi sin in brat

Jože Bedek

iz Križevac v Prekmurju

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti ter mu darovali cvetje in izrekli sožalje. Hvala g. duhovniku, pevcem in govorniku KS za poslovilne besede.

Križevci, 19. februarja 1990

Mama, brat, sestra z družino in vsi njegovi

Minilo žalostno je leto dni,
odkar tebe, mož, oče in brat,
več med nami ni.

V SPOMIN

16. marca mineva leto, odkar nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče in brat

Franc Rogan

iz Nuskove

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, obiščete njegov grob in prižigate sveče.

Žalujoci: vsi, ki smo ga imeli radi

KMET MORA DOBITI PRAVICO ODLOČANJA

Na občnem zboru gornjeradgonske Slovenske kmečke zveze so minuli teden govorili o dosedanjem delu te organizacije ter o prihajajočih spomladanskih volitvah.

Skoraj 70 udeležencev zboru je izrazilo podporo kandidatom, ki jih je občinska kmečka zveza skupaj z gornjeradgondskim odborom Slovenske demokratične zveze uvrstila na listo kandidatov za družbenopolitični zbor Skupščine občine Gornja Radgona. Enako je storilo tudi skoraj 300 ljudi na občnih zborih po krajevnih skupnostih. Predsednik Slovenske kmečke zveze iz Gornje Radgone Franc Režonja je v uvodu dejal, da se je sedanja oblast s kmeti sicer že začela pogovarjati, vendar krivic iz preteklosti še ni popravila. Kmetje si bodo skupaj z drugimi strankami, združenimi v DEMOS-u, prizadevali zrušiti enopartijski sistem. Svoj nagovor je Franc Režonja končal z besedami: »Kmetje, ne pozabite, kdo vas je kandidiral in kaj pričakujemo od vas!«

Navzoče je pozdravil tudi Jano Slavič, predsednik Izvršnega sveta Gornja Radgona. Poudaril je, da je bilo kmetijstvo oziroma kmet steber stabilnosti družbe. Skozi zgodovino je ravno kmet ohranjal jezik in navade, bil je nosilec razvoja gospodarstva, saj je vlagal sredstva tudi v druge gospodarske dejavnosti. Agrarna politika ni bila življenjska, zato je povzročila številne socialne probleme. Kmetje se morajo zoperstaviti industriji na podeželju in dati prednost obrti, zasebnim podjetjem in družinskim kmetijam.

V nadaljevanju so pregledali lanskoletno delo. Bojkot mleka so v občini skoraj v celoti izvedli (99-odstotno), tudi udeležba na srečanju kmetov v Goriških Brdih je bila dobra. Prizadetim v neurju v Haložah so odpejali 6100 kg koruze, vendar akcija zbiranja pomoči v apaški kotlini ni uspela. Potarnali so tudi nad slabim sodelovanjem s kmetijskim kombinatom, ki se ni odzival povabilu na pogovore. Pravo nasprotje je kmetijska zadruga, ki je tudi glavni pokrovitelj kmečke zveze pred volitvami in med njimi. Seveda so se kmetje lani ubadali še s številnimi drugimi problemi in z zadovoljstvom ugotovili, da njihova beseda ne gre več mimo vseh »ušes« v delovnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih.

V letošnji program so zapisali, da hočejo doseči uveljavitev sodobne parlamentarne demokracije, spoštovanje človekovih pravic in svoboščin, pravno suvereno državo, civilno družbo ter prenehanje vmešavanja politike v gospodarstvo. Zavzemali se bodo za spoštovanje mater, za dostojanstvo kmetov in vrnitev njihove zemlje, za soupravljanje delavcev, za nevtralnost šole in zlahten razmah kulture, za obnovo slovenske vasi ter varovanje naravne in kulturne dediščine. Pripadnikom drugih narodov je treba vrniti spoštovanje za spo-

štovanje, razumnosti pa dati možnost ustvarjanja. Kmetje se bodo borili za sprejetje občinskega odloka o ekologiji, saj je treba misliti zlasti na Apaško dolino in prasičjo farmo v Podgradu. Kmetje morajo dobiti pravico odločanja, saj so v preteklosti utrpeli veliko škode na račun odločanja drugih.

V razpravi so zbrani poudarili, da se samo od poštenja v naši družbi ne da preživeti in da se ne bodo ustrašili glasovati za samostojno Slovenijo, če bo to vodilo k splošni koristi naroda. Ob koncu so izrazili protest proti širitvi mejnega pasu, saj bi nas to le še oddaljevalo od Evrope, v katero si tako želimo.

Lidija Kosi

Dr. Jože Pučnik in Ivan Oman v Pomurju

Tukajšnji DEMOS pripravlja za konec tedna več srečanj z enim od štirih kandidatov za predsednika predsedstva Republike Slovenije dr. Jožetom Pučnikom in predsednikom Slovenske kmečke zveze Ivanom Omanom. Prvi predvolilni sestanek predsedniškega kandidata z volilci načrtujejo v petek, 16. marca, ob 14. uri v Gornjih Petrovcih, ob 19.00 pa se bosta oba gosta predstavila v soboški galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec. Sobotni uvodni postanek v časovno tesno naravnano popotovanje po Pomurju bo ob približno 7.30 v Nuskovi na Goričkem, ob okrog 9.15 se bosta dr. Jože Pučnik in Ivan Oman srečala z ljutomerskimi volilci — na Glavnem trgu, predvidoma ob 10.30 pa še z lendavskimi pred tamkajšnjo blagovnico in v bistroju Amadeus. Končno postajo bo pomenilo veliko predvolilno srečanje ob 15.00 v kinodvorani v Gornji Radgoni.

B. Z.

Dobrodošlica prvi pomurski štokrlji

Dober teden je, odkar nam je Jože Brus iz Žepovec v Apaški dolini sporočil, da je tamkaj pri-

stala prva pomurska štokrlja. Letos se je očitno zelo podvzela, sicer pa je baje zares prva že nekaj dni prej jadrala na Gradiščansko. Mogoče se bo kdo spomnil, da smo bili že v začetku lan-

skega decembra zaskrbljeni nad usodo štokrlje v Hrastje-Moti, ki je očitno zamudila vsakoletni skupinski odlet s sovrstnicami ali sovrstniki na južno poloblo. Domačini so jo sprejeli za svojo, jo hranili, ji dajali zavetje, se navadili nanjo. Sicer pa organiziran prihod simbolov Pomurja pričakujemo konec marca oz. v začetku aprila. Dotlej pa bi bilo dobro poskrbeti za bivališča (gnezdja), zato naj se elektriki, PTT-jevci in seveda lastniki domov in drugih objektov, kjer gnezdijo štokrlje, podvzajo — že se hočejo pridružiti naši dobrodošlici.

Posnetek N. Juhnov
B. Žunec

Ko pomlad prihaja . . .

Čez slab teden se bosta izenačila dan in noč in pomlad bo stopila skozi glavna vrata koledarja. Skozi stranska pa prihaja že lep čas in naravi sploh ne pusti, da bi se ozirala na koledar. Vesna se je že sprehodila po poljih, travnikih, gozdovih . . . ljudje pa smo ji sledili, saj se vendar ne moremo upirati vabečemu cvetju, hrepeneči zemlji in zeleneči travi.

L. K., foto Nataša Juhnov

POSEBNE CENE OPEKE — AKCIJSKA PRODAJA!

SKOK 6/1
IZOSKOK 6/1

6,70
din

S
prometnim
davkom

(stara cena 10,80)

popust velja tudi za člane stanovanjskih zadrug: brez prometnega davka je cena

5,50
din

(stara cena
7,80 din)

Popust velja za plačila v gotovini. Naročila in vplačila v trgovini v Košakih.

OPEKARNA KOŠAKI/MARIBOR

tel. 211-018, 211-081

Prireditve na Tišini

Kulturnoumetniško društvo Ludvik Rogan je pripravilo v sodelovanju s krajevno skupnostjo v kulturni dvorani na Tišini razstavo ročnih del, uprizoritev gledališko predstavo Vrtnitev, ki so jo pomogli ljubitelji gledališča iz Vanče vasi, ter predavanje o biovrtarjenju. S prireditvijo so proslavili dan žena.

bb

Porabci v CD

Z odprtjem razstave Porabje v črkah in slikah se bodo v petek ob 18.00 začeli dnevi porabskih Slovencev v Ljubljani. Ob nastopu ansambla Lacija Korpiča in petju zenskega kvarteta iz Slovenske vese bodo prikazali še izdelavo lončarskih del lončarja z Virice. V mali dvorani Cankarjevega doma bo nato še pogovor, okrogla miza o vlogi šole in cerkve pri ohranjanju narodnostne identitete.

V Soboti srečanje Romov Slovenije

Pred časom se je rodila ideja, morda potreba po spoznavanju, povezovanju in srečanjih slovenskih Romov. Tako se že nekaj let srečujejo ob svetovnem dnevu Romov, ki je osmega aprila. Vlogo organizatorja je imela takrat frontna organizacija občin, kjer Romi živijo, na lanskoletnem srečanju v Crnomlju pa so rekli, da morata biti srečanje in osrednja prireditve na ta dan v Cankarjevem domu v Ljubljani. To bi bil tudi prenos skrbi za Rome iz občin v republiko — ali morda dodatna spodbuda za to. Leto je okoli, a dobro zamišljen predlog je padel v vodo. Da pa ne bi padlo tudi srečanje, je soboška občina prevzela organizacijo letošnjega. S spremenjeno vlogo Socialistične zveze pa se je postavljalo vprašanje glavnega organizatorja. Na pogovorih so se zmenili, da bo glavni organizator Zveza kulturnih organizacij.

Na zadnji seji organizacijskega odbora so določili datum srečanja. Bo 14. aprila. Sprejeli so tudi program. Ob športnih igrah naj bi izvedli še okroglo mizo in predstavili najnovejše delo doktorja Jožeta Zadravca — Zdravstveno stanje Romov v Prekmurju, spregovorili o mednarodni romski šoli v Beogradu ter nasploh o izobraževanju Romov ter seveda o njihovem statusu.

Na pogovor bodo povabili znane ljudi iz republike in političnega življenja ter doktorje Rajka Džuriča, generalnega sekretarja Svetovne romske organizacije. Že sedaj pa se pripravljajo za kulturno prireditev, ki bi morala biti čim bolj izvirna, romska.

mh

Ples krvodajalcev Pomurja

V Veržju so imeli Rdeči križ že 1946. leta, letos pa je z novim vodstvom organizacija ponovno začela delati, saj so si za to leto postavili obsežen program dela. Najprej se bodo dobro organizirali in za delovanje zbrali nekaj denarja, že sedaj pa imajo skoraj vse nared za prvi ples krvodajalcev Pomurja, ki bo 21. aprila v Banovcih. Pri tem je pomembno, da bodo del izkupička namenili za nakup potrebne medicinske opreme na novem transfuziološkem oddelku soboške bolnišnice. O plesu in tem, kam naj bi dali tako zbrani denar, so obvestili pomurske organizacije Rdečega križa ter bolnišnico. Večina pozdravlja njihovo zamisel in organizacijo prireditve.

mh

Blejska afera drugače

Blejska afera v zdravstvu nam je tuja in za naš svet obrabna, manj pomembna, vendar pa postane bolj naša in tukajšnja, če ji damo naslednji kamenček — to, da se ob tem postavlja tudi vprašanje možnosti konkurence v zdravstvu, ki bi lahko prinesla tudi boljše zdravstvene storitve. Kaj vse se dogaja ob tem še v ozadju, kdo ima kakšne interese, ne vemo, gotovo pa je, da ob tem gre za konflikt dveh konceptov v zdravstvu, to je javnega zdravstva, čeprav v univerzitetni organiziranosti, ter zdravstva, ki bi bilo tako ali drugače na zasebni ravni. In prav ta dosedanja premoč javnega, ki ima tudi moč odločanja o bolniku, kje se lahko zdravi ali je operiran (razen če si institucija izbere sam in storitve sam tudi plača), kar živo zadeva bolnike, predvsem tiste, ki vedo, da gre za življenje ali smrt. V Radencih so se pred časom zbrali člani Društva na srcu operiranih Slovenije in Marko Kocjan, predsednik društva, nam je povedal: »Naš problem je, če se kdo odloči za zdravljenje, operacijo kje drugje, naj to strokovnjaki sprejmejo, naj pustijo, da si sam izbere zdravstveno skupino, saj gre pri operaciji vendar za pošasten poseg v telo. Smo za konkurenco v zdravstvu, kar se tiče kakovosti dela, mora biti strokovno kreiranje. Mediji pa so nam prikazali njihove spore, ki sejejo samo preplah, pa ne med nami, ki smo že vajeni noža, ampak med tistimi, ki se za to pripravljajo.«

mh

POLJOOPSKRBA

Obiščite novo POLJOOPSKRBINO brezcarinsko prodajalno

v Murški Soboti na Markišavski 5

- ugodna prodaja televizorjev SABA, videorekorderjev in videokamer, glasbenih stolpov SAN SKI, zvočnikov KEF, motornih škroplilnic SOLO, ročnega orodja AEG, žag PARTNER, velika izbira uvoženih pijač in cigaret, filmov in videokaset ter krznenih plaščev
- nakup za dinarje ali devize
- delovni čas od 8. do 20. ure, ob sobotah od 8. do 13. ure

